

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารวิชาการ

ภัยแล้งปี' ๕๒ กับการเกษตรไทย

สวีณา พลพีชน์

saweena@parliament.go.th

กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ สำนักวิชาการ โทร. ๐ ๒๒๔๔๒๐๗๑

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๙๖๑๔-๖๐-๐

เอกสารวิชาการฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามภารกิจของสำนักวิชาการในการให้บริการวิชาการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติของรัฐสภา ทั้งนี้ สำนักวิชาการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติงานตามภารกิจดังกล่าว จึงได้สนับสนุนงานทางด้านวิชาการและจัดทำเอกสารวิชาการนี้ขึ้น โดยดำเนินการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม สถิติ ข้อเท็จจริง บทความ งานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียง สรุปวิเคราะห์ เสนอประเด็นปัญหา และอ้างอิงตามหลักวิชาการเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมาธิการ บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภา และเพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่สนใจต่อไป

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
พฤษภาคม ๒๕๕๒

คำนำ

สถานการณ์ภัยแล้งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปีในประเทศไทย เมื่อเกิดขึ้นแล้วนำมาซึ่งความสูญเสียและเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ และประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกร เอกสารวิชาการเรื่อง “ภัยแล้งปี ๕๒ กับการเกษตรไทย” เล่มนี้ได้นำเสนอเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดภัยแล้ง ฤดูกาลเกิดภัยแล้ง พื้นที่แล้งซ้ำซากของประเทศไทย เอกสารวิชาการ งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ภัยแล้ง แผนดำเนินการเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้งปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนปฏิบัติการ ๔ ปี ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ภัยแล้งปี ๒๕๕๒ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน และที่สำคัญคือบทบาทของสภาผู้แทนราษฎรกับสถานการณ์ภัยแล้ง รวมทั้งบทสรุปและข้อเสนอแนะ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิชาการเล่มนี้จะประโยชน์สำหรับสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐสภา รวมทั้งประชาชนที่สนใจต่อไป

สวิตา พลพีชน์

วิทยากร ๘ ว.

กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒

สำนักวิชาการ

พฤษภาคม ๒๕๕๒

สารบัญ

	หน้า
๑. บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง	๒
๑.๒ ฤดูกาลเกิดภัยแล้ง	๒
๑.๓ พื้นที่แล้งซ้ำซาก	๓
๑.๔ สรุปจำนวนพื้นที่แล้งซ้ำซาก	๓
๒. บทที่ ๒ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย	๗
๒.๒ นิพนธ์ ตั้งธรรม และคณะ(๒๕๓๕)	๑๖
๒.๓ กนกวรรณ มะโนรัมย์ (๒๕๔๘)	๑๗
๒.๔ วิเคราะห์สถานการณ์ภัยแล้งของประเทศไทย	๑๕
๓. บทที่ ๓ สถานการณ์ภัยแล้ง	๒๑
๓.๑ แผนเตรียมรับมือสถานการณ์ภัยแล้ง ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒	๒๑
๓.๒ แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี	๒๕
๓.๓ สรุปสถานการณ์ภัยแล้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน	๓๐
๓.๔ วิเคราะห์การแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งปี ๒๕๕๒	๔๖
๔. บทที่ ๔ บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรกับสถานการณ์ภัยแล้ง	๔๕
๔.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ	๕๐
๔.๒ กระทั่งถามทั่วไปเกี่ยวกับภัยแล้ง	๕๗
๔.๓ การเสนอญัตติ	๗๑
๔.๔ วิเคราะห์บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรกับสถานการณ์ภัยแล้ง	๗๔
5. บทที่ ๕ สรุปวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	๗๖
6. เอกสารอ้างอิง	๗๘

บทที่ ๑

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม และจากการสำมะโนการเกษตรปี ๒๕๔๖ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้นจำนวน ๑๑๑.๕๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ ของเนื้อที่ทั้งประเทศ (๓๒๐.๓ ล้านไร่) และร้อยละ ๔๕.๓ ของเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรทั้งประเทศอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาได้แก่ภาคเหนือร้อยละ ๒๒.๓ และร้อยละ ๑๕.๒ อยู่ภาคกลาง สำหรับภาคใต้มีเนื้อที่ถือครองน้อยที่สุดคือ ร้อยละ ๑๓.๒ การทำการเกษตรของประเทศยังคงอาศัยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศ เช่น แหล่งน้ำ พื้นดิน อากาศ ฯลฯ ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศก็เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการผลิต และผลิตผลทางการเกษตร ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้แก่ อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยหนาว และที่สำคัญ ภัยแล้ง ภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นทุกปีในประเทศไทย และส่วนใหญ่จะเกิดในพื้นที่เดิม ๆ จนบางครั้งเราเรียกว่า พื้นที่แล้งซ้ำซาก รัฐบาลในสมัยต่าง ๆ ก็มีมาตรการ แผนการเตรียมการรับสถานการณ์ภัยแล้ง รวมทั้งงบประมาณในการแก้ไขปัญหาทุกยุคทุกสมัย แต่การจัดการแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งให้สำเร็จลุล่วงได้โดยเร็วนั้นก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น ๆ ว่ามีความรุนแรงของการเกิดภาวะภัยแล้งมากน้อยแค่ไหน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้คำนิยามภัยแล้งว่า ภัยแล้ง หมายถึง ความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีฝนน้อยกว่าปกติ หรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นระยะเวลา นานกว่าปกติ และครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำ ทำให้ไม่เจริญเติบโตตามปกติเกิดความเสียหายและความอดอยากทั่วไป ความแห้งแล้งเป็นภัยธรรมชาติประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางของประเทศไทย เพราะเป็นบริเวณที่อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้เข้าไปไม่ถึง ทำให้เกิดความอดอยากเรื้อรังแค้น ซึ่งหากปีใดที่ไม่มีพายุเคลื่อนผ่านเลยก็จะก่อให้เกิดความแห้งแล้งรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากฝนทิ้งช่วงยาวนาน โดยภัยแล้งที่เกิดขึ้นทุกปีจะอยู่ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายนต่อเนื่องถึงเดือนกรกฎาคม ในช่วงดังกล่าวพืชไร่ที่เพาะปลูกจะขาดน้ำทำให้ได้รับความเสียหาย รวมทั้งมนุษย์ และสัตว์ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการค้ารวมถึงด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ความรุนแรงจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ความชื้นในอากาศ ความชื้นในดิน ระยะเวลาที่เกิดความแห้งแล้ง และขนาดของพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง ฯลฯ

สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดภัยแล้งในประเทศไทย นอกจากเกิดจากปริมาณน้ำฝนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นองค์ประกอบอีกหลายอย่าง เช่น ระบบการหมุนเวียนของบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงส่วนผสมของบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศ กับน้ำทะเล หรือมหาสมุทร ดังนั้นการเกิดภัยแล้งจึงมิใช่เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว ซึ่งพอจะประมวลสาเหตุของการเกิดภัยแล้งได้ดังนี้

๑. เนื่องจากสภาวะอากาศในฤดูร้อนที่ร้อนมากกว่าปกติ
๒. เนื่องจากการพัดพาของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้
๓. ความผิดปกติของตำแหน่งร่องมรสุมทำให้ฝนตกในพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง
๔. ความผิดปกติเนื่องจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนที่ผ่านประเทศไทยน้อยกว่าปกติ
๕. การเปลี่ยนแปลงความสมดุลของพลังงานที่ได้รับจากดวงอาทิตย์ เช่น การเผาพลาสติก น้ำมันและถ่านหินทำให้เกิดรูโหว่ในชั้นโอโซน
๖. ผลกระทบจากปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก เนื่องจากส่วนผสมของบรรยากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ไออน้ำ ลอยขึ้นไปเคลือบชั้นล่างของชั้นโอโซน ทำให้ความร้อนสะสมอยู่ในอากาศใกล้ผิวโลกมากขึ้นทำให้อากาศร้อนกว่าปกติ
๗. การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมต่างๆ
๘. การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอันเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของภูมิอากาศ เช่น ฝน อุณหภูมิ และความชื้น

ฤดูกาลเกิดภัยแล้ง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวถึงการเกิดภัยแล้งว่าโดยทั่วไปจะเกิดขึ้น ๒ ช่วงดังนี้

๑. ในฤดูหนาวระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ และต่อเนื่องมาถึงฤดูร้อนระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม คือช่วงสิ้นสุดของฤดูฝน ซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคม เป็นต้นไป บริเวณประเทศไทยตอนบนจะไม่มีฝนตกมา หรือถ้ามีก็จะมีเพียงจำนวนเล็กน้อยส่วนมากจะเป็นฝนจากพายุฝนฟ้าคะนอง จึงทำให้เกิดความแห้งแล้งเป็นประจำทุกปีในช่วงนี้ และมักจะมีไฟป่าเกิดขึ้นตามมาด้วย

๒. ในฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ในช่วงของกลางฤดูฝน ตั้งแต่ปลายเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม ในบริเวณประเทศไทยตอนบนจะเกิดความแห้งแล้งเนื่องจากมีฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น ประมาณ ๑ - ๒ สัปดาห์ หรืออาจถึง ๑ เดือน ปริมาณฝนในช่วงนี้จะลดลงมีผลกระทบต่อการเกษตรมาก ทำให้พืชขาดน้ำ เหี่ยวเฉา และแห้งตายไปในที่สุด

พื้นที่แล้งซ้ำซาก

กรมพัฒนาที่ดิน ได้ให้นิยามของพื้นที่แล้งซ้ำซากว่า หมายถึง พื้นที่ที่มีความแห้งแล้งด้านการเกษตรและเป็นพื้นที่เกิดขึ้นเป็นประจำ หรือบ่อยครั้ง ความแห้งแล้งด้านการเกษตร หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝน ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำสำหรับพืช ทำให้พืชได้รับความเสียหาย เป็นบริเวณกว้าง

ระดับความถี่ของการเกิดความแห้งแล้ง แบ่งออกเป็น

- ๑.ระดับรุนแรงมาก เป็นสภาวะที่ประสบความแห้งแล้ง ๑-๓ ปีต่อครั้ง
- ๒.ระดับรุนแรงปานกลาง เป็นสภาวะที่ประสบความแห้งแล้ง ๔-๕ ปีต่อครั้ง
- ๓.ระดับรุนแรงเล็กน้อย เป็นสภาวะที่ประสบความแห้งแล้ง ๖-๑๐ ปีต่อครั้ง

ตารางแสดงเนื้อที่แล้งซ้ำซาก

ระดับความแล้งซ้ำซาก	ปี/ครั้ง	เนื้อที่ (ไร่)					รวมเนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)
		ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคกลาง	ภาคใต้	
๑-๓	ปี/ครั้ง	๑๐,๕๑๕,๕๕๕	๒๖,๕๗๒,๖๗๓	๑,๔๖๐,๑๔๒	๔,๗๕๕,๓๐๐	๖๗,๓๐๓,๗๑๐	
๔-๕	ปี/ครั้ง	๗๗,๕๕๔	๘,๓๘๕,๔๘๑	๗๖๐,๕๓๐	๖๕,๖๕๒	๙,๒๕๔,๗๗๕	
๖-๑๐	ปี / ครั้ง	๓๑,๑๘๘	๕,๗๐๘,๒๕๖	๑,๔๓๗,๓๖๑	๘๔,๕๖๕	๗,๒๖๗,๓๖๖	
รวม		๑๐,๖๒๘,๗๗๗	๔๐,๖๖๖,๔๑๐	๓,๖๕๕,๔๓๓	๔,๙๐๕,๕๑๗	๕๕,๘๖๖,๘๑๑	

นอกจากนี้กรมพัฒนาที่ดิน ได้สำรวจพื้นที่เสี่ยงต่อภัยแล้งซ้ำซาก จำนวน ๕๕ จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๘ จังหวัด ภาคกลาง ๗ จังหวัด ภาคตะวันออก ๖ จังหวัด ภาคใต้ ๒ จังหวัด ดังตาราง

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ที่แล้งซ้ำซาก

ภาค	จำนวน			
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เหนือ	๑๗	๑๖๘	๗๐๔	๑,๗๕๕
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๘	๕๑	๖๕๑	๒,๕๗๔
กลาง	๗	๓๓	๕๖	๑๗๕
ตะวันออก	๖	๔๑	๑๔๓	๔๓๕
ตะวันตก	๕	๔๒	๑๕๑	๕๘๘
ใต้	๒	๖	๑๔	๓๓
รวม	๕๕	๓๘๑	๑,๗๕๕	๕,๕๖๘

ภาค	จำนวน			
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เหนือ	เชียงราย	๑๑	๒๒	๓๕
	เชียงใหม่	๒๑	๙๓	๒๐๒
	ตาก	๙	๓๒	๗๔
	นครสวรรค์	๑๖	๗๒	๒๒๐
	น่าน	๑๐	๔๑	๖๗
	พะเยา	๙	๒๐	๓๐
	พิจิตร	๑๐	๒๑	๕๐
	พิษณุโลก	๗	๓๑	๗๑
	เพชรบูรณ์	๑๑	๗๓	๒๑๙
	แพร่	๖	๒๗	๓๕
	แม่ฮ่องสอน	๖	๑๖	๒๙
	ลำปาง	๑๒	๕๙	๑๐๓
	ลำพูน	๙	๓๕	๙๒
	สุโขทัย	๗	๓๐	๗๐
	อุตรดิตถ์	๕	๓๖	๖๙
	อุทัย	๙	๖๔	๒๔๕
	รวม	๑๗	๑๖๙	๗๐๔

ภาค	จำนวน			
ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
	กาฬสินธุ์	๑๕	๑๑๘	๓๒๐
	ขอนแก่น	๒๓	๑๐๑	๑๔๓
	ชัยภูมิ	๑๖	๕๓	๓๒๕
	นครราชสีมา	๓๓	๒๓๐	๕๔๐
	บุรีรัมย์	๓๓	๑๗๑	๖๕๕
	มหาสารคาม	๑๒	๗๕	๒๒๕
	มุกดาหาร	๖	๒๓	๔๕
	ยโสธร	๕	๔๕	๕๘
	ร้อยเอ็ด	๒๑	๑๖๓	๕๘๔
	เลย	๑๓	๕๕	๑๕๕
	ศรีสะเกษ	๒๒	๑๕๗	๘๐๗
	สกลนคร	๑๖	๖๔	๑๔๓
	สุรินทร์	๑๗	๑๔๒	๕๑๕
	หนองคาย	๑๕	๘๘	๒๖๗
	หนองบัวลำภู	๖	๔๕	๑๒๓
	อำนาจเจริญ	๗	๕๕	๒๒๑
	อุดรธานี	๒๑	๑๒๑	๓๕๔
	อุบลราชธานี	๒๕	๒๐๐	๑,๐๕๐
	รวม	๑๘	๕๑	๖๕๑

ภาค	จำนวน			
ภาคกลาง	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
	ชัยนาท	๗	๑๕	๒๗
	นครนายก	๔	๗	๑๒
	ลพบุรี	๖	๒๒	๔๐
	สมุทรปราการ	๑	๑	๑
	สระบุรี	๘	๑๘	๔๓
	สิงห์บุรี	๓	๕	๕
	อ่างทอง	๔	๒๘	๔๗
รวม	๓	๓๓	๕๖	๑๓๕
ภาคตะวันออก	จันทบุรี	๓	๔	๑๔
	ฉะเชิงเทรา	๔	๑๐	๕๑
	ชลบุรี	๑๑	๔๕	๑๔๐
	ปราจีนบุรี	๖	๒๑	๔๔
	ระยอง	๘	๓๔	๕๒
	สระแก้ว	๕	๒๕	๕๔
ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
ภาคตะวันตก	กาญจนบุรี	๑๓	๕๔	๑๔๗
	ประจวบคีรีขันธ์	๗	๓๒	๑๒๓
	เพชรบุรี	๖	๑๕	๖๒
	ราชบุรี	๕	๖๓	๒๑๔
	สุพรรณบุรี	๗	๒๓	๔๒
รวม	๕	๔๒	๑๕๑	๕๘๘
ภาคใต้	สงขลา	๔	๑๒	๓๑
	สุราษฎร์ธานี	๒	๒	๒
รวม	๒	๖	๑๔	๓๓
รวมทั้งหมด	๕๕	๓๘๑	๑,๓๕๕	๕,๕๖๘

บทที่ ๒

เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ภัยแล้งเป็นสถานการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรของประเทศไทยดังที่ได้มีเอกสารทางวิชาการ รายงานการศึกษาวิจัย รายงานทางวิชาการ รวมทั้งบทความทางวิชาการต่าง ๆ ได้รายงานไว้พอจะสรุปเป็นสังเขปได้ ดังนี้

๑. **ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย** ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบทางการเกษตรจากสถานการณ์ภัยแล้งตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จนถึง ปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

๑.๑ **รายงานการวิจัยเรื่อง แนวโน้มราคาข้าวปี ๕๒ : ยังมีหลากปัจจัยที่ต้องพิจารณา** (มองเศรษฐกิจฉบับที่ ๒๔๕๑ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒) ได้รายงานถึงแนวโน้มราคาข้าวในช่วงที่เหลือของปี ๒๕๕๒ ว่ายังมีปัจจัยที่ต้องพิจารณา คือ ระยะเวลาและราคาที่ประเทศผู้นำเข้าข้าวพิจารณาเพื่อกลับเข้ามาซื้อข้าวในตลาดอีกครั้ง หลังจากที่สต็อกเริ่มลดลง หรือเมื่อผู้นำเข้ามองว่าราคาข้าวในตลาดโลกใกล้ถึงจุดต่ำสุดแล้ว โดยปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อราคาข้าวในช่วงที่เหลือของปี ๒๕๕๒ คือ ปริมาณผลผลิตข้าวนาปรัง รวมทั้งผลกระทบของสภาพอากาศต่อปริมาณผลผลิตข้าว ไม่ว่าจะเป็นภาวะภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วงหรือน้ำท่วม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายข้าวของประเทศผู้ผลิตข้าวเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการกลับเข้าตลาดของอินเดีย รวมทั้ง การชะลอการส่งออกข้าวของเวียดนาม และการกำหนดราคารับจำนำข้าวนาปรังของไทย ตลอดจนการระบายสต็อกข้าวของไทย และปัจจัยทางเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่มีสัญญาณการฟื้นตัวในช่วงระยะสั้น หรือตั้งแต่ช่วงนี้ไปจนถึงสิ้นปี ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่ยังกดดันราคาข้าวในช่วงที่เหลือของปีนี้ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยบวกและปัจจัยลบประกอบแล้ว ปัจจัยที่มีโอกาสสร้างความผันผวนให้กับราคาข้าวในช่วงที่เหลือของปีนี้คือ สภาพความผันผวนของสภาพอากาศและความกังวลถึงความมั่นคงทางด้านอาหารของแต่ละประเทศ

๑.๒ **รายงานการวิจัยเรื่อง การเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง : ผลตอบแทนสูง...แต่พึ่งระวังปัจจัยเสี่ยง** (มองเศรษฐกิจฉบับที่ ๑๕๖๑ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐) ได้รายงานว่าตั้งแต่วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เลี้ยงปลาในกระชังตามริมแม่น้ำเจ้าพระยานับว่าเป็นข่าวใหญ่ที่ได้รับความสนใจและติดตามอย่างกว้างขวาง ซึ่งเกิดจากความเสียหายของภัยแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่งผลให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำสายสำคัญลดลงสร้างความเสียหายให้กับบรรดาเกษตรกรที่เลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง โดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยคาดการณ์ว่าปัญหาภัยแล้งในปีนี้จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจการเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง ทั้งนี้เนื่องจากการคาดการณ์ว่าภาวะเอลนีโนส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศของไทยให้ร้อนและแห้งผิดปกติ โดยเกษตรกร ที่เลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชังที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง

คือ เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือนับว่าเป็นแหล่งผลิตปลาน้ำจืดในกระชังที่มีความสำคัญมากที่สุดของประเทศ กล่าวคือ ผลผลิตปลาน้ำจืดที่เลี้ยงในกระชังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ ๑๒,๒๔๖ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒ ของผลผลิตปลาน้ำจืดที่เลี้ยงในกระชังทั่วประเทศ

๑.๓ รายงานการวิจัยเรื่อง ภัยแล้ง : ปัจจัยพึงระวังปี'๔๘ (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘) ได้รายงานถึงปัญหาภัยแล้งในปี ๒๕๔๘ ว่ามีแนวโน้มที่จะรุนแรงกว่าในปี ๒๕๔๗ เนื่องจากภาวะภัยแล้ง ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายปี ๒๕๔๗ ทำให้ปริมาณน้ำในเขื่อนสำคัญมีน้อยกว่าในปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญที่ออกสู่ตลาดตั้งแต่ช่วงปลายปี ๒๕๔๗ ลดลง ซึ่งถ้าในช่วงกลางปี ๒๕๔๘ ที่เป็นช่วงฤดูแล้งเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน หรือเกิดภาวะภัยแล้ง ก็จะทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร ซึ่งก็จะส่งผลให้ผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๗

จากรายงานเบื้องต้นภัยแล้งของกรมส่งเสริมการเกษตรระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗-๒๔ มกราคม ๒๕๔๘ รายงานความเสียหายจากภัยฝนทิ้งช่วงต่อเนื่องว่าพื้นที่การเกษตรประสบภัยแล้ง ๕๑ จังหวัด เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน จำนวน ๑,๕๔๑,๗๑๒ ราย พื้นที่การเกษตรประสบภัยจำนวน ๒๖.๗๗ ล้านไร่ คาดว่าจะเสียหาย ๑๘.๑๗ ล้านไร่ โดยเสียหายสิ้นเชิงแล้ว ๑๑.๘๒ ล้านไร่ จังหวัดที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดอันดับแรก ได้แก่ นครราชสีมา ๒.๔๐ ล้านไร่ บุรีรัมย์ ๐.๗๐ ล้านไร่ และอุบลราชธานี ๐.๗๐ ล้านไร่ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว

นอกจากภัยแล้งในช่วงปลายปี ๒๕๔๗ จะส่งผลต่อปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญหลายประเภทแล้ว ช่วงฤดูแล้งกลางปี ๒๕๔๘ มีการคาดการณ์ว่าภาคเกษตรของไทยจะเผชิญปัญหาขาดแคลนน้ำมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา อันเป็นผลมาจากปริมาณน้ำต้นทุนในแต่ละเขื่อนสำคัญน้อยกว่าทุกปี ซึ่งเท่ากับว่าปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรในปี ๒๕๔๘ ก็จะมีแนวโน้มลดลง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประเมินมูลค่าความเสียหายของผลผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งในช่วงปลายปี ๒๕๔๗ ไว้ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ส่วนมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๔๘ นี้ทางบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด คาดว่า จะอยู่ที่ประมาณ ๓,๐๐๐ ล้านบาท เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประเมินสถานการณ์และเตรียมรับมือไว้แล้ว อันเป็นผลมาจากปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี ๒๕๔๗

รัฐบาลได้มีการติดตามแก้ไขปัญหาในระยะสั้นที่เน้นให้ภาคเกษตรกรรมมีน้ำเพียงพอเพื่อบรรเทาความเสียหายแล้ว และยังมีการกำหนดแนวนโยบายในการแก้ปัญหาในระยะยาวอีกด้วย เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาในการจัดการทรัพยากรน้ำ ทำให้เกิดปัญหาทั้งในเรื่องภาวะการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และภาวะน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน โดยกรอบของนโยบายในการแก้ปัญหาของรัฐบาลคือ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบทั่วประเทศ โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ ๕ ปี (๒๕๔๗-๒๕๕๑) เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับการอุปโภคและบริโภค รวมถึง

การเกษตรทั้งในและนอกเขตชลประทาน ตลอดจนการดำเนินการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ให้เสร็จเรียบร้อย โดยในส่วนที่ได้มีการจัดสรรน้ำในเขตชลประทานไปแล้วจำนวน ๒๒ ล้านไร่ จะจัดสรรเพิ่มอีก ๑๑ ล้านไร่ และในพื้นที่เศรษฐกิจพอเพียงอีก ๒๕ ล้านไร่ ส่วนที่เหลืออีก ๘๗ ล้านไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานจะดำเนินการ ในลักษณะขุดสระเก็บน้ำหรือบ่อบาดาลหมู่บ้าน ในทุกหมู่บ้านกว่า ๒๕,๐๐๐ แห่ง

ภาวะภัยแล้งที่เกิดขึ้นนี้ทำให้แผนระยะยาวในการแก้ปัญหาภัยแล้งได้รับการหยิบยกมาเป็นประเด็นปัญหาเร่งด่วนคือ โครงการชลประทานระบบท่อ ปัจจุบันรัฐบาลกำลังดำเนินการจัดทำแผนการวางระบบน้ำทั่วประเทศ โดยจะดำเนินการสำรวจออกแบบก่อสร้างในพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและมีความพร้อมนำร่องไปก่อน ซึ่งคาดว่าจะเป็นที่จังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ หรืออาจแยกตามภูมิภาคหรือจังหวัดละ ๑ แห่งก่อน ทั้งนี้เพื่อให้เครือข่ายมีความสมบูรณ์ รูปแบบการดำเนินการโครงการชลประทานระบบท่อนั้น รัฐบาลจะก่อสร้างระบบและท่อส่งให้ ส่วนการบริหารจัดการซ่อมบำรุงต้องเป็นหน้าที่ของกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ที่จะต้องจัดประชุมคัดเลือกตัวแทนเป็นกรรมการรับผิดชอบ ต้องจัดตั้งกองทุนบริหารจัดการตนเอง ซึ่งอาจใช้วิธีคิดมิเตอร์ควบคุมและวัดปริมาณการใช้เพื่อให้ชาวบ้านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และช่วยกันดูแลรักษา โดยจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการปรับโครงสร้างการผลิต หน่วยงานส่งเสริมด้านวิชาการ เทคโนโลยีลงไปช่วยดูแลพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร นอกจากนี้ยังมีโครงการในการขุดบ่อให้กับเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง

กรอบนโยบายการวางแผนแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาวนี้นับว่าเป็นแนวทางที่ดี และการที่เกิดภาวะแห้งแล้งในลักษณะที่ผิดปกติในครั้งนี้ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกระตุ้นให้รัฐบาลเร่งวางแนวทางในการดำเนินการอย่างชัดเจน และเริ่มร่างแผนปฏิบัติการเพื่อที่จะให้บรรลุผลของนโยบายตามที่วางไว้ ซึ่งเมื่อมีการวางแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีระบบแล้ว จะแก้ปัญหาได้ไม่แต่เฉพาะปัญหาในเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเท่านั้น แต่ยังสามารถแก้ปัญหาน้ำเพื่อการบริโภคของคนในเมือง และน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมได้อีกด้วย

๑.๔ รายงานการวิจัยเรื่อง ภัยแล้งปีลิงสู่ปีไก่ : ภาคเกษตรเสียหาย ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท (วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๗) ได้รายงานว่ภาวะภัยแล้งที่เกิดขึ้นเร็วกว่าทุกปีนับว่าเป็นตัวแปรใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร โดยเฉพาะสาขากสิกรรม เนื่องจากคาดการณ์ว่าผลผลิตของสินค้ากสิกรรมหลายประเภทจะลดลงกว่าที่มีการคาดการณ์ไว้ในเบื้องต้น กล่าวคือ เดิมนั้นมีการคาดการณ์ว่าผลผลิตของสินค้ากสิกรรมหลายประเภทจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากราคาที่อยู่ในเกณฑ์สูงจูงใจให้มีการขยายการผลิต อย่างไรก็ตามภาวะภัยแล้งที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ นับว่าเป็นทั้งวิกฤตและโอกาสสำหรับประเทศไทย เนื่องจากการส่งออกสินค้าเกษตรบางประเภทลดลง จากผลผลิตที่ลดลงจากความเสียหายจากภัยแล้ง นอกจากนี้เกษตรกรในพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งต้องเสียโอกาสที่จะได้รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต แต่ถ้ามองอีกด้านหนึ่งก็นับว่าเป็นโอกาส

ของไทยที่ทำให้คาดการณ์ได้ว่าราคาผลผลิตทางการเกษตรในปี ๒๕๔๘ จะยังคงอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง ทั้งความต้องการของตลาดโลกที่ยังอยู่ในเกณฑ์สูง และภาวะภัยแล้งที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรเริ่มหันมาสต็อกสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันภาวะขาดแคลนสินค้าเกษตรที่อาจจะเกิดขึ้นในช่วงกลางปี ๒๕๔๘ ในกรณีที่ภาวะความแห้งแล้งเกิดขึ้นยาวนานถึงช่วงกลางปี ๒๕๔๘

จากรายงานเบื้องต้นของกรมส่งเสริมการเกษตรระหว่างวันที่ ๑ พฤษภาคม-๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ มีพื้นที่การเกษตรประสบภัยแล้งทั้งสิ้น ๑๓,๕๕๑ ล้านไร่ คาดว่ามีพื้นที่การเกษตรจะเสียหาย ๘,๕๒๑ ล้านไร่ แยกเป็นนาข้าว ๗,๕๕๖ ล้านไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๕๔๘,๔๗๕ ไร่ อ้อยโรงงาน ๒๓๔,๕๘๒ ไร่ และมันสำปะหลัง ๑๘๒,๒๑๔ ไร่ ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประเมินมูลค่าความเสียหายของผลผลิตสินค้าเกษตรทั้งหมดที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งครั้งนี้ไว้ประมาณ ๕,๗๗๗ ล้านบาท

ประเด็นที่ควรติดตามต่อไปก็คือ

(๑) ถ้าภัยแล้งที่เกิดขึ้นมีระยะเวลายาวนานถึงกลางปี ๒๕๔๘ คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันก็ยังไม่อาจคาดการณ์ได้ถึงความรุนแรงของปัญหา โดยปัญหาที่ควรระวังคือ ปัญหาในเรื่องสงครามการแย่งน้ำ และปัญหาวิกฤตน้ำดื่มน้ำใช้ ส่วนอุตสาหกรรมที่ต้องพึงระวังคือ อุตสาหกรรมการเกษตรที่อาจจะมีปัญหาในเรื่องวัตถุดิบไม่เพียงพอที่จะป้อนโรงงาน โดยเฉพาะโรงงานผลิตภัณฑ์จากผลไม้ ในกรณีที่เกิดปัญหาฝนทิ้งช่วงและปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงก็อาจจะกระทบต่อพื้นที่ปลูกไม้ผลได้ สำหรับปัญหาภาวน้ำเค็มหนุนสูงก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต้องเร่งเตรียมมาตรการรับมือ นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำแล้วยังมีอีกหลากหลายปัญหาที่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาภัยแล้งคือ ปัญหาไฟป่าซึ่งมักจะเกิดขึ้นในช่วงแล้ง ปัญหาแรงงานอพยพกลับเข้าเมือง ภัยแล้งส่งผลกระทบต่อแรงงานต้องกลับเข้ามาทำงานในตัวเมืองหรือเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ปัญหาโรคที่มากับภัยแล้ง โดยทางกระทรวงสาธารณสุขควรเร่งเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาดที่มาจากภัยแล้ง เช่น โรคไทฟอยด์ อหิวาตกโรค เป็นต้น รวมทั้งการป้องกัน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเตรียมป้องกันและดูแลสุขภาพ นอกจากนี้โรคระบาดที่มาจากภัยแล้งแล้ว โรคที่ควรระวังที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้งในปีนี้เป็น โรคนิว เนื่องจากน้ำประปาที่นำมาจากน้ำบ่อบาดาลที่มีความไม่สะอาดเพียงพอ

(๒) ติดตามผลกระทบจากภัยแล้งต่อผลผลิตเกษตรกรรมของทั้งประเทศคู่ค้าและคู่แข่งของไทย แม้ว่าภัยแล้งที่เกิดขึ้นจะสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตรของไทย แต่ในขณะที่เดียวกันภัยแล้งก็สร้างความเสียหายให้กับประเทศคู่แข่งสินค้าเกษตรของไทยด้วย โดยคาดว่าประเทศที่จะได้รับผลกระทบในครั้งนี้ที่น่าติดตามคือ อินเดีย และอินโดนีเซีย รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภาวะแห้งแล้งในประเทศต่างๆ ในแถบแอฟริกา ซึ่งน่าจะส่งผลให้การแข่งขัน

ของการส่งออกสินค้าเกษตรในตลาดโลกลดความรุนแรงลง เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีความต้องการนำเข้าสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น

นอกจากการติดตามแก้ไขปัญหาในระยะสั้นที่เน้นให้ภาคเกษตรกรรมให้มีน้ำเพียงพอเพื่อบรรเทาความเสียหายแล้ว ทางรัฐบาลยังมีการกำหนดแนวนโยบายในการแก้ปัญหาในระยะยาวอีกด้วย เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยกรอบของนโยบายในการแก้ปัญหาของรัฐบาลคือ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบทั่วประเทศ โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ ๕ ปี (๒๕๔๗-๒๕๕๑) เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับการอุปโภคและบริโภค รวมถึงการเกษตรทั้งในและนอกเขตชลประทาน ตลอดจนการดำเนินการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ให้เสร็จเรียบร้อย โดยเฉพาะโครงการชลประทานระบบท่อ ปัจจุบันรัฐบาลกำลังดำเนินการจัดทำแผนการวางระบบน้ำทั่วประเทศ โดยจะดำเนินการสำรวจออกแบบก่อสร้างในพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและมีความพร้อมนำร่องไปก่อน

๑.๕ รายงานการวิจัยเรื่อง ภัยแล้งปี'๔๗ : เตรียมรับมือ ... ก่อนภัยมา (วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๗) ได้รายงานว่าสถานการณ์ภัยแล้งปี ๒๕๔๗ เริ่มเกิดขึ้นเนื่องจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีน้อยกว่าในช่วงเดียวกันของปี ๒๕๔๖ ถึงร้อยละ ๑๐.๐ ซึ่งจะส่งผลให้หลายพื้นที่เกิดสภาวะขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค รวมถึงการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาภัยแล้งที่สร้างความเสียหายให้กับประเทศไทยครั้งร้ายแรงคือในช่วงปี ๒๕๔๐-๒๕๔๒ กล่าวคือในช่วงปีดังกล่าวเกิดปัญหาฝนทิ้งช่วง และในช่วงปีเพาะปลูก ๒๕๔๑/๔๒ เกิดปัญหาภัยแล้งอีกด้วย ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในปี ๒๕๔๗ และในช่วงปี ๒๕๔๐-๒๕๔๒ แล้วคาดว่าปัญหาการขาดแคลนน้ำในปี ๒๕๔๗ จะไม่รุนแรงเท่ากับในช่วงปี ๒๕๔๐-๒๕๔๒ กล่าวคือปริมาณน้ำที่ใช้งานได้ของปี ๒๕๔๗ นั้นคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๔ ของความจุของอ่างเก็บน้ำที่ใช้งานได้ทั้งหมด ในขณะที่ในปี ๒๕๔๑ และ ๒๕๔๒ มีเพียงร้อยละ ๕๗.๘๘ และร้อยละ ๒๘.๕ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากในปี ๒๕๔๗ นี้มีอ่างเก็บน้ำเพิ่มขึ้นอีก ๕ แห่งคือ เขื่อนลำแะ และเขื่อนลำปลายมาศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ในภาคกลาง เขื่อนพระปรงและเขื่อนคลองสียัดในภาคตะวันตก

อย่างไรก็ตามประเด็นที่น่าเป็นห่วงในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๔๗ มีดังนี้

(๑) พื้นที่ปลูกข้าวนาปรังครั้งที่ ๑ มากกว่าที่มีการคาดการณ์ไว้ จากรายงานผลความก้าวหน้าการทำงานประจำปี ๒๕๔๗ ตั้งแต่เริ่มปลูกถึงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เมื่อพิจารณาแยกรายภาคแล้วจะเห็นได้ว่าภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปลูกข้าวนาปรังเกินพื้นที่ที่กำหนด โดยมีพื้นที่ปลูกคิดเป็นร้อยละ ๑๕๘, ๑๔๐ และ ๑๒๒ ตามลำดับ แม้ว่าในขณะที่พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะยังไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตและยังไม่มีรายงานความเสียหาย และในภาคตะวันออกมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตบ้างแล้วแต่ยังไม่การรายงาน

ความเสียหายเช่นกัน ดังนั้นจึงมีการคาดการณ์ว่าหากเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงหรือน้ำไม่เพียงพอในช่วงนี้ ตัวเลขรายงานความเสียหายน่าจะเพิ่มขึ้น

(๒) การทำนาปรังครั้งที่ ๒ แม้ว่าทางรัฐบาลจะขอความร่วมมือเกษตรกรไม่ให้มีการทำนาปรังครั้งที่ ๒ รวมทั้งมีนโยบายงดการส่งน้ำเพื่อทำนาปรังครั้งที่ ๒ ในบริเวณเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เกษตรกรในบางพื้นที่ก็เริ่มมีการทำนาปรังครั้งที่ ๒ กันแล้ว หลังจากที่มีรายงานว่าการทำนาปรังครั้งที่ ๑ ก็เกินเป้าหมายที่กำหนด โดยรายงานถึงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ปรากฏว่าในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาทำอย่างเกินน้ำเขื่อนภูมิพลและสิริกิติ์มีพื้นที่ทำนาปรังครั้งที่ ๒ แล้วจำนวน ๘๘,๕๐๒ ไร่ หลังจากทีในพื้นที่นี้มีการทำนาปรังครั้งที่ ๑ เกินเป้าหมายไปถึง ๖๔๖,๗๕๐ ไร่ ในขณะที่พื้นที่ปลูกพืชไร่-พืชผักนั้นน้อยกว่าเป้าหมายถึงร้อยละ ๑๕.๓ คาดว่ายังมีเกษตรกรในบางพื้นที่ซึ่งขณะนี้ยังไม่เกี่ยวผลผลิตข้าวนาปรังในรุ่นแรกยังจะปลูกข้าวนาปรังครั้งที่ ๒

สิ่งที่หน่วยงานเกี่ยวข้องในภาครัฐบาลต้องเตรียมรับมือหากภาวะภัยแล้งมีความรุนแรงมากขึ้น คือปัญหาต่างๆที่เคยเกิดขึ้นเมื่อเกิดปัญหาภัยแล้งในปี ๒๕๔๒ หรืออาจกล่าวได้ว่าต้องใช้ผลกระทบของปัญหาภัยแล้งในปี ๒๕๔๒ เป็นบทเรียน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๒ อาจเกิดขึ้นในปีนี้อาจจะไม่เกิดขึ้นก็ได้ รวมทั้งในปัจจุบันก็ยังไม้อาจคาดการณ์ได้ถึงความรุนแรงของปัญหา แต่ก็น่าที่จะได้มีการเตรียมการรับมือปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ต้นๆ ซึ่งจะทำได้หากสามารถแก้ไขปัญหาคือได้ทันเวลาที่ในกรณีที่เกิดปัญหาซ้ำรอยกับในปี ๒๕๔๒ โดยปัญหาที่ควรระวังคือ ปัญหาในเรื่องสงครามการแย่งน้ำ และปัญหาวิกฤตน้ำเค็มน้ำใช้ อันเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรเสี่ยงขยายพื้นที่การทำนาปรังโดยไม่สนใจว่าจะเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ส่วนอุตสาหกรรมที่ต้องพึงระวังคือ อุตสาหกรรมการเกษตรที่อาจจะมีปัญหาในเรื่องวัตถุดิบไม่เพียงพอที่จะป้อนโรงงาน โดยเฉพาะโรงงานผลิตภัณฑ์จากผลไม้ เนื่องจากปัญหาภัยแล้งในปี ๒๕๔๒ ที่ทำให้ผลผลิตผลไม้สำคัญๆ ลดลงถึงร้อยละ ๕๐ แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีการรายงานถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ปลูกไม้ผลก็ตาม แต่ถ้าเกิดปัญหาฝนทิ้งช่วงและปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงก็อาจจะกระทบต่อพื้นที่ปลูกไม้ผลได้ โดยข้อมูลความเสียหายยังคงเป็นเพียงผลผลิตข้าวนาปรังบางส่วนเท่านั้น

ภาวะน้ำเค็มหนุนสูง ซึ่งปัญหานี้เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต้องเร่งเตรียมมาตรการรับมือเนื่องจากน้ำจากเขื่อนที่ส่งมาเพื่อผลักดันน้ำเค็มมีน้อย ทำให้น้ำเค็มเข้าพื้นที่เกษตรกรรมทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ซึ่งความเค็มที่ไม่กระทบต่อผลผลิตพืชผักไม่เกิน ๑ กรัมต่อลิตร และไม้ยืนต้นไม่เกิน ๒ กรัมต่อลิตร จังหวัดที่อยู่ติดชายฝั่งทะเลได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำทะเลหนุนสูงเช่นกัน โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรสงคราม ผลผลิตทางการเกษตรที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ คือ ข้าว สวนผลไม้ เช่น ส้ม ลิ้นจี่ เป็นต้น และบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อพื้นที่ใช้ในการผลิตน้ำประปา ซึ่งความเค็มมาตรฐานเพื่อผลิตน้ำประปาต้องไม่เกิน ๐.๒๕ กรัมต่อลิตร

ปัญหาไฟป่า ซึ่งปัญหาที่จะตามมาเมื่อเกิดภาวะภัยแล้ง ในปัจจุบันเริ่มมีรายงาน ปัญหาเรื่องไฟป่าเข้ามาบ้างแล้ว แม้ว่าปัญหาจะยังไม่รุนแรงมากนักก็ตาม

ปัญหาแรงงานอพยพกลับเข้าเมือง ภัยแล้งจึงนับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เข้ามาตัวจุด ให้ภาคเกษตรเข้าสู่ภาวะวิกฤตมากขึ้น ส่งผลกระทบให้แรงงานต้องกลับเข้ามาทำงานในตัวเมือง หรือเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ

โรคที่มากับภัยแล้ง ปัญหาที่ไม่ควรมองข้ามในเรื่องผลกระทบจากภัยแล้ง คือ โรคต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยแล้ง โดยทางกระทรวงสาธารณสุขควรเร่งเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโรค ระบาดที่มาจากภัยแล้ง เช่น โรคไทฟอยด์หรือหวัดโรค เป็นต้น รวมทั้งการป้องกัน ทั้งนี้เพื่อให้ ประชาชนเตรียมป้องกันและดูแลสุขภาพ นอกจากโรคระบาดที่มาจากภัยแล้งแล้ว โรคที่ควรระวัง ที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้งในปีนี้เป็นคือ โรคนิว เนื่องจากน้ำประปาที่นำมาจากน้ำบ่อ บาดาลที่มีความไม่สะอาดเพียงพอ

ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้รับทราบถึงสถานการณ์ ในช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๔๗ ตามที่กระทรวงเกษตรฯเสนอ โดยมีสาระสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ช่วงฤดูแล้งที่กำลังมาถึงในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๗ ซึ่ง อาจกระทบกับการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย โดยมีเป้าหมายสำคัญ ในการช่วยเหลือให้เกษตรกรมีน้ำอุปโภคและบริโภคสามารถทำการเกษตรได้อย่างเพียงพอ โดย แผนงานทั้งหมดจะใช้งบประมาณปกติของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแยกตามแผนดำเนินงานเป็น ๓ ช่วงคือ ช่วงเตรียมรับสถานการณ์ โดยให้มีการกำหนดมาตรการและแผนการจัดสรรน้ำให้ เพียงพอกับการคาดการณ์ว่าจะมีการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งจำนวน ๑๐.๕๖ ล้านไร่ แบ่งเป็นการ ปลูกข้าว ๗.๖๖ ล้านไร่ พืชไร่และผัก ๒.๘ ล้านไร่ นอกจากนี้ยังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ แผนงานดังกล่าวประชาสัมพันธ์และแนะนำการเกษตรให้ปลูกพืชเหมาะกับฤดูกาล รวมทั้งกำจัด ศัตรูพืชที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งแผนช่วยเหลือขณะเกิดภัยธรรมชาติ โดยต้องมีการให้การช่วยเหลือทั้ง เครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำ แผนปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อบรรเทาความขาดแคลน และสุดท้ายคือ แผนให้การช่วยเหลือหลังเกิดภัยให้ยึดตามระเบียบของกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีฉุกเฉินและให้การช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพที่ทำกิน โดยอาศัยงบกลาง เป็นหลัก

แนวนโยบายของรัฐบาลนอกจากการวางแผนทางในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๔๗ แล้ว ทางรัฐบาลยังมีการกำหนดแนวนโยบายในการแก้ปัญหาในระยะยาว อีกด้วย เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาในการจัดการทรัพยากรน้ำ ทำให้เกิดปัญหาทั้งในเรื่อง ภาวการณ์ ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และภาวะน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน โดยกรอบของนโยบายใน การแก้ปัญหาของรัฐบาลคือ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบทั่วประเทศ โดยรัฐบาล ตั้งเป้าหมายไว้ว่าภายในเวลา ๕ ปี (๒๕๔๗-๒๕๕๑) เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับการอุปโภคและ

บริโภค รวมถึงการเกษตรทั้งในและนอกเขตชลประทาน ตลอดจนการดำเนินการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ให้เสร็จเรียบร้อย โดยในส่วนที่ได้มีการจัดสรรน้ำในเขตชลประทานไปแล้วจำนวน ๒๒ ล้านไร่ จะจัดสรรเพิ่มอีก ๑๑ ล้านไร่ และในพื้นที่เศรษฐกิจพอเพียงอีก ๒๕ ล้านไร่ ส่วนที่เหลืออีก ๗๓ ล้านไร่ซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานจะดำเนินการในลักษณะขุดสระเก็บน้ำหรือบ่อบาดาลหมู่บ้านในทุกหมู่บ้านกว่า ๒๕,๐๐๐ แห่ง

ส่วนแผนระยะยาวในการแก้ปัญหาคือ โครงการชลประทานระบบท่อ ปัจจุบันรัฐบาลกำลังดำเนินการจัดทำแผนการวางระบบน้ำทั่วประเทศคาดว่าแผนดังกล่าวจะเสร็จภายในปี ๒๕๔๗ รวมถึงต้องหาหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานให้ชัดเจน

๑.๖ รายงานการวิจัยเรื่อง ภัยแล้ง : ผลกระทบสินค้าเกษตรปี'๔๕ (วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕) ได้รายงานว่าปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาภาวะฝนทิ้งช่วงทำให้ประชาชนในพื้นที่ประมาณ ๔๗ จังหวัดประสบความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภค และพื้นที่ทำการเกษตรได้รับความเสียหาย คาดว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาภัยแล้งจะยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงฤดูแล้ง โดยในปัจจุบันเป็นเพียงการรายงานความเสียหายในเบื้องต้นและเป็นเพียงช่วงเริ่มต้นของฤดูแล้งเท่านั้น เนื่องจากแทบทุกปีที่ผ่านมาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยแล้งจะครอบคลุมเกือบทุกจังหวัดของประเทศ กล่าวคือ ในปี ๒๕๔๐ ปัญหาภัยแล้งสร้างความเสียหายให้กับ ๖๔ จังหวัด และในปี ๒๕๔๑ ปัญหาภัยแล้งสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ ๗๒ จังหวัด ดังนั้นปัญหาภัยแล้งจึงเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง นอกจากนี้ถ้าในช่วงหลังเดือนพฤษภาคมแล้วฝนยังไม่ตกต้องตามฤดูกาลแสดงว่าเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ซึ่งจะทำให้ไทยต้องเผชิญปัญหาภัยแล้งที่กินระยะเวลายาวนาน ๑-๒ ปี ซึ่งบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด คาดว่าภาวะภัยแล้งและปรากฏการณ์เอลนีโญที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๕ นี้จะสร้างความเสียหายให้กับภาคการเกษตรไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ล้านบาท โดยจะสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตรทั้งในปี ๒๕๔๕-๒๕๔๖

ผลกระทบทางการเกษตรที่เกิดขึ้นจากปัญหาภัยแล้งก็คือ ภาวะขาดแคลนน้ำทั้งเพื่อการทำการเกษตรและเพื่ออุปโภคบริโภค ซึ่งมีผลทำให้ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรหลายประเภทมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะข้าวนาปรัง สับปะรด การเลี้ยงปลาในกระชังและการเลี้ยงปลาน้ำจืด พืชไร่โดยเฉพาะถั่วเหลืองและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และกิจการปศุสัตว์ รวมทั้งยังมีปัญหาไฟป่าที่สร้างความเสียหายกับพื้นที่ป่า รวมทั้งยังมีผลกระทบทางอ้อมจากควันไฟที่เป็นอุปสรรคในการเดินทาง อันส่งผลกระทบต่อรายได้ของการท่องเที่ยวในบางพื้นที่อีกด้วย

ส่วนการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญนั้นก็เป็นการซ้ำเติมปัญหาให้กับภาคการเกษตรทั้งในปี ๒๕๔๕-๒๕๔๖ โดยทำให้ภาวะการขาดแคลนน้ำรุนแรงยิ่งขึ้น มีผลกระทบต่อการผลิตข้าวนาปี ธุรกิจการผลิตกุ้งกุลาดำ รวมทั้งยังส่งผลทำให้ปริมาณการผลิตไม้ผลในช่วงปี ๒๕๔๖ เนื่องจากภาวะอากาศที่แปรปรวนมีผลต่อการออกดอกของไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญหลายชนิด

ข้อพึงระวังของรัฐบาลสำหรับการเตรียมรับมือกับปัญหาภัยแล้งและปรากฏการณ์เอลนีโนซึ่งได้บทเรียนมาจากอดีต คือ ปัญหานโยบายที่ไม่ชัดเจนและเอื้อประโยชน์ให้กับเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามนโยบาย และปัญหาการแพร่ระบาดของแมลงศัตรูพืชจากการไม่พดัดดินแต่เร่งปลูกข้าวเพื่อทดแทนผลผลิตที่เสียหาย ซึ่งรัฐบาลควรที่จะเตรียมการแก้ปัญหาเหล่านี้ไว้ด้วย

มาตรการที่รัฐบาลดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งนั้นส่วนใหญ่ยังเป็นการดำเนินมาตรการในระยะสั้น โดยคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนป้องกันภัยแล้งปี ๒๕๔๕ ซึ่งนับว่าเป็นกรอบนโยบายให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการเร่งสำรวจพื้นที่ที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ และการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งในจังหวัดต่างๆ เพื่อรับแจ้งความเดือดร้อนของประชาชน การวางแผนการปลูกพืชในฤดูแล้งทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการจัดสรรน้ำ การวางแผนป้องกันไฟป่า และการประกาศให้ประชาชนกักเก็บน้ำไว้ใช้ รวมทั้งขอความร่วมมือในการประหยัดน้ำ อย่างไรก็ตามมาตรการระยะยาวที่รัฐบาลควรต้องเร่งดำเนินการ คือ การจัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำไว้เพื่อใช้ในช่วงที่มีปัญหาฝนทิ้งช่วงและปัญหาภัยแล้ง โดยรัฐบาลต้องลงทุนในเรื่องการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ และสนับสนุนให้เกษตรกรและชาวบ้านสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กไว้ใช้ในเรือกสวนไร่นาและในหมู่บ้านแทนที่จะคอยความช่วยเหลือจากทางราชการ

๑.๗ รายงานการวิจัยเรื่อง ภัยแล้งปี ๒๕๔๔ : เตรียมรับมือ ... วางแผนจัดสรรน้ำ

(วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๔) ได้รายงานว่าปัญหาภัยแล้งเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้ทั้งเกษตรกรและประชาชนทั่วไป โดยในปี ๒๕๔๑ ภัยแล้งสร้างความเสียหายเป็นบริเวณกว้างกว่าที่เคยเกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๓๕ และปี ๒๕๓๗ เนื่องจากในช่วงสิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๑ มีเพียง ๔ จังหวัดเท่านั้นที่ไม่มีรายงานความเสียหายอันเกิดจากภัยแล้ง ซึ่งมีการคาดการณ์กันว่าในปี ๒๕๔๔ นี้ปัญหาภัยแล้งจะรุนแรงและยาวนานกว่าปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๔๑ เนื่องจากภาวะแห้งแล้งเริ่มเกิดขึ้นเร็วกว่าในปีที่ผ่านมา ปัญหาภัยแล้งจะสร้างความเสียหายในวงกว้างโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรมนับว่าเป็นการซ้ำเติมภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการเตรียมรับมือของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องน่าจะมีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาได้บางส่วน

บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย จำกัด มีความเห็นว่าปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาภัยแล้งที่คาดว่าจะรุนแรงในปีนี้ได้แก่ปัญหาสำคัญต่อไปนี้

(๑) ปัญหาการจัดสรรน้ำ เนื่องจากน้ำจากคลองชลประทานนั้นต้องมีการจัดสรรเพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการเกษตรกรรม การผลิตกระแสไฟฟ้า ใล่น้ำเค็ม ฯลฯ ซึ่งในช่วงต้นปีทางกรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการประชุมกันและประกาศการจัดสรรน้ำ โดยเฉพาะการกำหนดเนื้อที่ปลูกข้าวนาปรังและพืชอื่นๆ ในฤดูแล้ง แต่ในปีที่เกิดปัญหาภัยแล้งจะเกิดปัญหาการแย่งน้ำของเกษตรกรจนนำไปสู่เหตุรุนแรงถึงขั้นฆ่ากันตาย ดังนั้นปัญหาการจัดสรรน้ำจึงเป็นเรื่องที่ทั้งกรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเคร่งครัดในนโยบายเพื่อให้เกิดการจัดสรรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ปัญหาการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ มาตรการของรัฐที่ดำเนินการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้ คือ การขนน้ำไปช่วยประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน รวมทั้งเร่งซ่อมแซมบ่อบาดาล และบ่อน้ำตื้นต่างๆ อย่างไรก็ตามบริษัทเอกชนที่ผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดน่าจะได้รับประโยชน์ ซึ่งปัจจุบันบรรดาผู้ผลิตน้ำแต่ละรายในพื้นที่ที่จะเพิ่มกำลังการผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดอีกประมาณร้อยละ ๒๐ เนื่องจากคาดว่าในช่วงที่เกิดปัญหาภาวะแห้งแล้งขอจำหน่ายน้ำดื่มบรรจุขวดจะเพิ่มขึ้น

(๓) ปัญหาไฟป่า สถานการณ์ไฟป่าในปีนี้มีความรุนแรงกว่าหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพอากาศที่แห้งแล้งและในปีนี้จะไม่โชคดีเหมือนปีที่ผ่านมา โดยในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาปรากฏการณ์ลานีญาและเอลนีโนช่วยทำให้สถานการณ์ไฟป่าไม่รุนแรง ซึ่งทางรัฐบาลก็มีมาตรการต้องเตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นไว้แล้ว รวมทั้งยังต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากไฟป่า เนื่องจากสาเหตุเกือบทั้งหมดของการเกิดไฟป่านั้นเกิดจากมนุษย์ นอกจากนี้ไฟป่าจะสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ป่าและสัตว์ป่าแล้ว ควันจากไฟป่ายังส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เช่นกรณีที่เคยเกิดขึ้นที่แม่ฮ่องสอน โดยควันจากไฟป่าทำให้เครื่องบินไม่สามารถลงจอดที่สนามบินได้ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกและงดโปรแกรมการท่องเที่ยวในช่วงนั้นไป

(๔) ปัญหาน้ำเค็ม การขาดแคลนน้ำที่ปล่อยจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่เพื่อขับไล่น้ำเค็มจะสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่เกษตรกรรมที่น้ำเค็มท่วมถึง โดยเฉพาะสวนผลไม้ และการเลี้ยงปลาน้ำจืด

๒. นายนิพนธ์ ตั้งจรรยา และคณะ (๒๕๓๕) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องภาวะภัยแล้งในลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยศึกษาภาวะภัยแล้งของประเทศไทย และแนวทางแก้ไข และใช้ลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นลุ่มน้ำศึกษา จากการศึกษาพบว่าปริมาณน้ำในแม่น้ำที่ไหลลงสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่เขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์มีปริมาณน้อยลง ขณะที่ความต้องการใช้น้ำในการเพาะปลูก การอุปโภคบริโภค ตลอดจนกิจกรรมอุตสาหกรรมและอื่น ๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับการจัดสรรให้กับผู้ใช้ คุณภาพน้ำก็เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากการระบายน้ำเสียจากชุมชนอุตสาหกรรม ตลอดจนการใช้สารเคมีในการเพาะปลูก เมื่อถูกชะล้างแล้วไหลลงสู่แหล่งน้ำทำให้เกิดน้ำเน่าเสีย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการขาดแคลนน้ำได้แก่ ปัจจัยจากความผันแปรของปริมาณน้ำฝน ปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดิน การทำเกษตรกรรม การขยายตัวของจำนวนประชากร นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าความแห้งแล้ง ตามปกติเกิดขึ้น ๒ ช่วง (จากการวิเคราะห์ประกอบอุตุนิยมวิทยา) ในสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย คือ

(๑) ฤดูแล้ง ตั้งแต่ครั้งหลังของเดือนตุลาคมจนถึงช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ปริมาณน้ำฝนจะลดลงไปเรื่อย ๆ

(๒) ช่วงกลางฤดูฝน เริ่มช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม จะมีฝนทิ้งช่วง ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์หรือมากกว่านี้

และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความแห้งแล้งในประเทศไทย คือ

(๑) สาเหตุที่ทำให้ปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าปกติ

(๑.๑) เกิดโดยธรรมชาติ เช่น การเกิดระเบิดภูเขาไฟทำให้มีละอองในอากาศ บดบังแสงอาทิตย์

(๑.๑.๑) ความผิดปกติของสภาวะอากาศในฤดูร้อน

(๑.๑.๒) ความผิดปกติของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

(๑.๑.๓) ความผิดปกติของตำแหน่งร่องมรสุม

(๑.๑.๔) พายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านประเทศไทยมีมากกว่าปกติ

(๑.๒) เกิดโดยมนุษย์ ได้แก่

๑.๒.๑ โรงงานอุตสาหกรรม

๑.๒.๒ การทำลายป่าไม้

(๒) สาเหตุที่ดินขาดแคลนน้ำ ดินขาดแคลนน้ำแบ่ง ๒ ช่วง คือ ช่วงในฤดูฝนและนอกฤดูฝน

(๒.๑) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในดินในช่วงฤดูฝน มีสาเหตุจาก

(๒.๑.๑) เกษตรกรรมพืชไร่ ไม่ตรงกับสมรรถนะของดิน

(๒.๑.๒) เกษตรกรรมพืชก่อนหรือหลังช่วงระยะเวลาที่ความชื้นในดิน เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช

(๒.๑.๓) ดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำหรือความชื้นที่เป็นประโยชน์ต่ำ ดินมีปัญหาทั้งทางด้านเคมี กายภาพและชีวภาพ

(๒.๑.๔) ฝนทิ้งช่วงในฤดูฝน

(๒.๒) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในดินในช่วงฤดูแล้ง มีสาเหตุจาก

(๒.๒.๑) ขาดแคลนแหล่งน้ำธรรมชาติ

(๒.๒.๒) ดินเก็บความชื้นได้ไม่ดี

(๒.๒.๓) น้ำใต้ดินมีน้อยและลึก

(๒.๒.๔) แหล่งน้ำชลประทานมีน้อยขาดประสิทธิภาพหรือมีน้ำคุณภาพต่ำ

๓. **กนกวรรณ มะโนรมย์ (๒๕๔๘)** ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานการณ์ภัยแล้ง โดยเขียนบทความทางวิชาการเรื่อง ภัยแล้ง การจัดการน้ำ และ นโยบายสาธารณะ ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๕๕๐๑ มีสาระสำคัญสรุปได้ว่า "ความแล้ง" ได้กลายเป็นประเด็นปัญหาใหญ่ และสำคัญของ

ประเทศไทยในขณะนี้เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าพื้นที่ทั่วประเทศ ขาดแคลนน้ำอย่างหนักเป็นระยะเวลาหลายเดือน และหลายคนกล่าวไปในทำนองเดียวกันว่า ความแล้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้ถือเป็นความแล้ง ที่วิกฤตที่สุดในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา จนขณะนี้สังคมโดยรวมได้มีความรู้สึกร่วมกัน โดยอัตโนมัติว่า "ความแล้ง" ได้กลายเป็น "ปัญหาวิกฤต" ของพื้นที่ทุกตารางนิ้วของประเทศไปแล้ว หลายฝ่ายก็ได้พยายามผนึกกำลังกันเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยรัฐเป็นผู้ผูกขาดการขับเคลื่อนนโยบายและทิศทางการบริหารจัดการน้ำเป็นหลัก อาทิ การจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมโดยการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก (ฝายและ อ่างเก็บน้ำ บ่อบาดาล และระบบอื่นๆ) การลดการใช้น้ำเพื่อปลูกพืชฤดูแล้ง และอื่นๆ นโยบายและมาตรการเหล่านี้ถือเป็นการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้า ส่วนการแก้ไขปัญหาคความแล้งระยะยาวนั้น รัฐได้มีนโยบายเพื่อทำโครงการชลประทานระบบท่อ (Water grid) ทั่วประเทศ และการผันน้ำจากลุ่มน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน มายังประเทศไทย โดยคาดหวังและเชื่อว่าระบบชลประทานแบบท่อ และโครงการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ จะเป็นการแก้ปัญหาภัยแล้งและการขาดน้ำอย่างยั่งยืน

แนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำโดยรัฐ รัฐมีวิธีการและวิธีคิดเกี่ยวกับการจัดการน้ำของรัฐ บนพื้นฐานที่ว่ารัฐจะต้องจัดหาและจัดการแหล่งน้ำเพื่อ "พัฒนาประเทศเพื่อลดปัญหาความยากจน" โดยอาศัยน้ำเป็นปัจจัยการผลิตของภาคการเกษตร ดังนั้น รัฐจึงมุ่งเน้นที่จะสร้างแหล่งเก็บน้ำขนาดกลาง และใหญ่ทั่วประเทศ รวมทั้งเป็นผู้จัดหาแหล่งน้ำ และออกแบบระบบต่างๆ โดยการลงทุน ที่สูง และมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แบบอเนกประสงค์และมีประสิทธิภาพของการใช้น้ำให้มากที่สุด ในช่วงปี ๒๕๔๕ เป็นต้นมา รัฐได้มีนโยบายการจัดการแบบบูรณาการ เพื่อให้การจัดการน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการหนึ่งนั่นคือ การร่าง "พ.ร.บ.น้ำ" ขึ้นมาและในพ.ร.บ.ดังกล่าวก็มีประเด็นเรื่อง "การจ่ายค่าน้ำ" โดยมีความเชื่อว่า การที่เกษตรกรเสียค่าน้ำจะเป็นการกระตุ้นการผลิตโดยการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ประเด็นดังกล่าวนี้กำลังเป็นที่ถกเถียงกันว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในเรื่อง "ความเป็นธรรมและสิทธิ" ของชาวบ้านกลุ่มคนจนหรือผู้ด้อยโอกาส ในการเข้าถึงน้ำเพื่อการผลิต

ดังนั้น การหยิบยกประเด็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำของชาวบ้านขึ้นมา เพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำให้เหมาะสม ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนชนบทที่ขึ้นต่อความหลากหลายทางกายภาพ และชีวภาพของระบบภูมินิเวศท้องถิ่น จึงมีนัยสำคัญมากต่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่เน้นพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area-based approach) และมาจากกระด้างข้างล่างหรือระดับรากหญ้า (Outside-in perspective) นโยบายสาธารณะการจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วม จะเป็นการเสริมหนุนให้นโยบายการบริหารจัดการน้ำของรัฐอีกทางหนึ่งในแง่การประหยัคงบประมาณ การลดความขัดแย้งและการแย่งชิงทรัพยากรน้ำระหว่างภาคส่วนต่างๆ

วิเคราะห์สถานการณ์ภัยแล้งของประเทศไทย

จากรายงานการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง ที่ได้นำเสนอทั้งหมดในช่วงต้น ทำให้วิเคราะห์ได้ว่าสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นมีผลกระทบโดยตรงหรือทำความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนาข้าว เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ทำการเกษตรจะใช้พื้นที่ในการปลูกข้าว รวมทั้งการประมง เนื่องจากมีการเลี้ยงปลาในกระชังตามริมแม่น้ำ และเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้ง ปริมาณน้ำในแม่น้ำสายต่าง ๆ ก็ลดลง ทำให้เกิดปัญหาปลาตาย ปัญหาน้ำเน่าเสีย ส่วนใหญ่ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ภัยแล้งในประเทศไทยนั้น ระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นมักจะเกิดที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคอื่น ๆ ระดับความรุนแรงจะไม่มากเท่ากับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระดับน้ำในเขื่อนก็เป็นอีกปัจจัยที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ภัยแล้ง เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งจะส่งผลทำให้น้ำในเขื่อนสำคัญต่าง ๆ ลดระดับลง เมื่อน้ำในเขื่อนลดระดับลงก็ส่งผลกระทบต่อการทำงานเกษตรของเกษตรกร ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่างๆ ลดลง

ปัจจัยหลักสำคัญที่ทำให้เกิดสถานการณ์ภัยแล้งในประเทศไทย

๑. ปรากฏการณ์ เอลนีโน
๒. ความผันผวนของปริมาณน้ำฝน

ปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ภัยแล้ง นอกจากปัญหาด้านผลผลิตทางการเกษตรลดลงแล้วยังมีปัญหาดังนี้

๑. ปัญหาการแย่งน้ำของเกษตรกร
๒. ปัญหาวิกฤตน้ำเพื่อบริโภค
๓. ปัญหาภาวะน้ำเค็มหนุน
๔. ปัญหาไฟป่า
๕. ปัญหาแรงงานอพยพเข้าเมือง
๖. ปัญหาโรคระบาด ได้แก่ ไข้หวัด โรค โทฟอยด์ ไข้

การแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งของรัฐบาลต่าง ๆ ที่ผ่านมา

๑. รัฐบาลมีการติดตามแก้ไขปัญหาในระยะสั้น เน้นให้ภาคเกษตรกรรมมีน้ำเพียงพอเพื่อการบรรเทาความเสียหาย เน้นการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งในจังหวัดต่าง ๆ การวางแผนปลูกพืชระยะสั้นในฤดูแล้ง
๒. รัฐบาลมีแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยมีการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบทั่วประเทศ (๒๕๔๑-๒๕๕๑) เน้น

การแก้ไขปัญหาสำหรับอุปโภคและบริโภค การดำเนินการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ การจัดสรรน้ำในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน นอกเขตชลประทานนั้นจะทำการขุดสระเก็บน้ำ หรือขุดบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน โครงการชลประทานระบบท่อ โครงการการผันน้ำจากลุ่มน้ำของประเทศเพื่อนบ้านมายังประเทศไทย

๓. รัฐบาลขอความร่วมมือจากเกษตรกร โดยการจำกัดพื้นที่การทำนาปรัง และงดการทำนาปรังครั้งที่ ๒ เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ แต่จากการวิเคราะห์นโยบายนี้ยังใช้ไม่ได้ผล เนื่องจากเกษตรกรยังมีการลักลอบทำการเกษตร

การแก้ไขปัญหาของรัฐบาลต่าง ๆ ที่ผ่านมาและส่งผลให้สถานการณ์ภัยแล้งลดความรุนแรงลง ได้แก่สถานการณ์ภัยแล้งในปี ๒๕๔๗ มีความรุนแรงน้อยกว่า สถานการณ์ในปี ๒๕๔๐-๒๕๔๒ เนื่องจากมีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเพิ่มขึ้น ได้แก่ เขื่อนลำแะ และเขื่อนลำปาวมาศ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ (ภาคกลาง) เขื่อนพระปรง และเขื่อนคลองสียัด (ภาคตะวันตก) แสดงว่าการเพิ่มอ่างเก็บน้ำมีผลกระทบทางบวกต่อระดับความรุนแรงของสถานการณ์ภัยแล้ง

บทที่ ๓

สถานการณ์ภัยแล้ง

แผนเตรียมรับสถานการณ์

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเตรียมรับสถานการณ์ และให้การช่วยเหลือเกษตรกร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๕๑/๕๒ ดังนี้

๑. กรมประมง

๑.๑ การเตรียมการรับสถานการณ์ (ก่อนเกิดภัย)

(๑) การประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัยกับเกษตรกร

- ดำเนินการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัยเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- ให้เกษตรกรติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากทางราชการอย่างใกล้ชิด
- ให้เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และต้องมีความระมัดระวังโรคระบาดสัตว์น้ำในช่วงระยะเวลาดังกล่าวด้วย

(๒) การให้คำแนะนำทางวิชาการ

- ควบคุมการใช้น้ำและรักษาปริมาณน้ำในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีการสูญเสียน้อยที่สุด ป้องกันการรั่วซึม หรือจัดทำร่มเงาให้กับบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ
- จัดเตรียมหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เพิ่มเติม
- จับสัตว์น้ำที่ได้ขนาดขึ้นมาจำหน่าย หรือลดปริมาณสัตว์น้ำในบ่อ
- ลดปริมาณอาหารที่ให้อัตว์น้ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารสดเพื่อป้องกันน้ำเน่าเสีย
- ควรปล่อยสัตว์น้ำลงเลี้ยงในปริมาณที่หนาแน่นน้อยกว่าปกติ และควรปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำขนาดใหญ่ เพื่อลดช่วงระยะเวลาการเลี้ยงให้น้อยลง
- ควรงดเว้นการขนถ่ายสัตว์น้ำ ถ้าจำเป็นต้องระมัดระวังให้มาก เนื่องจากจะมีผลกระทบกับการกินอาหารและการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำโดยตรง
- ต้องเพิ่มความสนใจ สังเกตอาการต่างๆ ของสัตว์น้ำที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด หากมีอาการผิดปกติจะได้แก้ไขและให้การรักษาได้ทันเวลาที่
- ควรมีการวางแผนการเลี้ยง หรืองดเว้นการเลี้ยงในช่วงเวลาดังกล่าว และทำการตากบ่อและตกแต่งบ่อเลี้ยงในช่วงดังกล่าว เพื่อเตรียมไว้เลี้ยงสัตว์น้ำในรอบต่อไป

๑.๒ การดำเนินการขณะเกิดภัย

หากเกิดผลกระทบทางด้านประมง ให้หน่วยงานในสังกัดกรมประมงเร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าตามความสามารถ และศักยภาพของหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย และประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ และให้สำนักงานประมงจังหวัดต่างๆ พิจารณาการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร โดยใช้เงินทศรองราชการในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินทศรองราชการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ (๕๐ ล้านบาท) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันทีตามความจำเป็นและเหมาะสม หากงบประมาณมีไม่เพียงพอสามารถขอใช้เงินทศรองราชการในอำนาจของปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (๕๐ ล้านบาท) เพื่อดำเนินการให้การช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันทีตามความจำเป็นและเหมาะสม

การเตรียมการในส่วนกลาง มอบหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติของกรมประมง ติดตามผลกระทบด้านประมงจากจังหวัดต่างๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อรวบรวมข้อมูลความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือ รายงานข้อมูลต่อศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติด้านการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การเตรียมการในส่วนภูมิภาค มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกรมประมง ติดตามกำกับหน่วยงานต่างๆ ของกรมประมง ในส่วนภูมิภาค ตามเขตที่รับผิดชอบดำเนินการติดตามสถานการณ์การเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำต่างๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร จัดเตรียมเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอและให้จัดเจ้าหน้าที่ประมงไว้ประจำศูนย์/สถานีประมงเพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่เกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำในการป้องกันโรคระบาดสัตว์น้ำ

๑.๓ การให้ความช่วยเหลือ (หลังเกิดภัย)

ให้จังหวัดต่างๆ พิจารณาการให้ความช่วยเหลือโดยใช้เงินทศรองราชการในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินทศรองราชการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ (๕๐ ล้านบาท) และตามหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้ง หากเงินงบประมาณมีไม่เพียงพอสามารถขอใช้เงินทศรองราชการในอำนาจของปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(๕๐ ล้านบาท) และงบกลางจากคณะรัฐมนตรี

๒. กรมปศุสัตว์

๒.๑ การดำเนินการก่อนเกิดภัย

๒.๑.๑ การเตรียมบุคลากร

(๑) การจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

- หน่วยประชาสัมพันธ์ มีภารกิจในการประชาสัมพันธ์แนะนำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เตรียมป้องกันภัยโดยการสำรองเสบียงสัตว์ เวชภัณฑ์ การนำสัตว์ไปทำวัคซีนล่วงหน้าเพื่อเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับสัตว์ จัดเตรียมสถานที่อพยพสัตว์สู่ที่ปลอดภัย การขนถ่ายสัตว์เข้าเลี้ยงหรือการจำหน่ายสัตว์ก่อนฤดูที่มีความเสี่ยง สำหรับภัยแล้ง จะต้องมีการกักเก็บน้ำสะอาดสำหรับสัตว์รวมทั้งให้ความรู้กับเกษตรกรในการสำรองเสบียงสัตว์ หน่วยอพยพสัตว์ มีภารกิจในการช่วยอพยพสัตว์ สู่ที่ปลอดภัยโดยต้องเตรียมพาหนะหรือประสานขอรับการสนับสนุนยานพาหนะจากหน่วยงานอื่นๆ

- หน่วยให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพสัตว์และรักษาสัตว์ป่วย มีภารกิจในการให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพสัตว์ ตลอดจนการดูแลรักษาสัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บจากการเคลื่อนย้าย หรือ สัตว์ซึ่งได้รับผลกระทบจากภัยอื่นๆ

(๒) การเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร

- จัดประชุมบุคลากรทุกกลุ่มงานตามภารกิจ เพื่อชี้แจงและมอบหมายหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติพร้อมทั้งแนะนำหรืออบรมให้ความรู้ที่ควรทราบตามความเหมาะสม

- การจัดแบบจำลองการเกิดภัยพิบัติเพื่อทดสอบความพร้อมของเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และแต่ละคนได้เข้าใจบทบาทของตัวเอง

๒.๑.๒ การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และยานพาหนะสำหรับดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อเกิดภัยผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และยานพาหนะสำหรับดำเนินงาน ดังนี้

- การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวกับการดูแลและรักษาสัตว์ป่วย ซึ่งจะต้องมีบัญชี แจ็งรายละเอียด ชนิด จำนวน และสถานที่เก็บ ซึ่งพร้อมใช้งานได้ทันที ซึ่งประกอบด้วยหลอดและเข็มฉีดยา สำหรับใช้ฉีดวัคซีนป้องกันโรค และรักษาสัตว์ป่วย ยาปฏิชีวนะและยารักษาแผลและวัสดุที่ใช้สำหรับรักษาแผลสด วัคซีนสำหรับป้องกันโรค วัสดุสำหรับเก็บตัวอย่าง เช่น ชุดเจาะเลือด และเก็บซีรัม น้ำยาฆ่าเชื้อโรค ที่ใส่น้ำยาฆ่าเชื้อโรค รองเท้าบูธ แบบรายงานต่างๆ ที่ดำเนินการ

- การจัดเตรียมยานพาหนะ จัดเตรียมยานพาหนะสำหรับใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยระบุผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ควรมีการวางแผนการใช้ยานพาหนะ มีบัญชีกำหนดผู้รับผิดชอบ พนักงานประจำรถ หมายเลขทะเบียน และสังกัดหน่วยงาน รถทุกคันจะต้องมีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถใช้ได้ทันที และแจ้งแผนการใช้งานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบด้วย

- การจัดเตรียมสถานที่ถาวรสำหรับการอพยพสัตว์ผู้ที่ปลอดภัย หรือการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำถาวรสำหรับสัตว์ในฤดูแล้ง ในพื้นที่เสี่ยงภัย หากไม่มีสถานที่ธรรมชาติสำหรับอพยพสัตว์ผู้ที่ปลอดภัยที่อยู่ใกล้เคียง จะต้องจัดการสร้างสถานที่ถาวรสำหรับอพยพสัตว์เมื่อเกิดภัย โดยให้ประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องงบประมาณและการก่อสร้าง หรืออาจมีการแจ้งเตือนเกษตรกรไม่ให้นำสัตว์เข้ามาเลี้ยงในพื้นที่ดังกล่าวในฤดูเสี่ยงภัย และในกรณีภัยแล้ง หากพื้นที่นั้นยังไม่มีแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง จะต้องเร่งดำเนินการสร้างบ่อน้ำหรือสระน้ำประจำหมู่บ้านเพื่อไว้ใช้ สำหรับคนและสัตว์ในยามขาดแคลน

๒.๑.๓ การจัดเตรียมเสบียงสัตว์ โดยศูนย์/สถานีวิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ทั่วประเทศซึ่งมีอยู่จำนวน ๒๕ แห่ง จะมีหน้าที่ในการสะสมเสบียงสัตว์ สำหรับช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ซึ่งจะต้องมีการจัดทำบัญชีเสบียงสัตว์คงเหลือ พร้อมทั้งระบุที่ตั้ง ผู้ประสานงาน และหมายเลขโทรศัพท์ ที่ติดต่อได้สะดวกและจะต้องรายงานสต็อกเสบียงสัตว์ให้จังหวัดในพื้นที่ทราบด้วย

๒.๑.๔ การเฝ้าระวังก่อนเกิดภัย

- การจัดทำฐานข้อมูลประชากรสัตว์ แปลงหญ้า เป็นรายครัวเรือน และแหล่งเลี้ยงสัตว์สาธารณะ โดยข้อมูลจะต้องเป็นปัจจุบัน และควรแจ้งข้อมูลให้ท้องถิ่นทราบด้วย ทั้งเพื่อความสะดวกในการวางแผนช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยและการสำรวจความเสียหายหลังจากภัยสงบ

- การสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย โดยให้ประสานกับหน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการแจ้งเตือนภัย

๒.๒ การดำเนินการเมื่อเกิดภัย

๒.๒.๑ ประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัยกับเกษตรกร เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์หาวิธีการป้องกันและแก้ไขเพื่อลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด การเตรียมอพยพสัตว์ การเตรียมเสบียงสัตว์การจับสัตว์ขายก่อนเกิดภัย

๒.๒.๒ การอพยพเคลื่อนย้ายสัตว์ไปสู่ที่ปลอดภัย ให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการอพยพเคลื่อนย้ายสัตว์ผู้ที่ปลอดภัย โดยประสานกับท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อลดความเสียหายที่เกิดขึ้น

๒.๒.๓ ให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพสัตว์และรักษาสัตว์ป่วย ให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้รับผิดชอบเข้าไปดูแลและให้คำแนะนำด้านสุขภาพสัตว์และรักษาสัตว์ป่วยหรือสัตว์ที่บาดเจ็บจากการเคลื่อนย้าย และหากมีโรคระบาดเกิดขึ้น จะต้องเร่งทำการป้องกันรวมทั้งเก็บตัวอย่างเพื่อตรวจวินิจฉัย และหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคโดยเร็วที่สุด

๒.๒.๔ การสนับสนุนเสบียงสัตว์ในกรณีที่ขาดแคลน สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประสานกับศูนย์/สถานีวิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศจำนวน ๒๕ แห่งทุกภูมิภาค ในการขนย้ายและสนับสนุนเสบียงสัตว์ หรืออาจประสานกับหน่วยราชการใน

ห้องที่ เพื่อให้ความช่วยเหลือในการขนส่งเสบียงสัตว์ ซึ่งจะต้องมีชื่อผู้ประสานงานและหมายเลขโทรศัพท์ด้วย หรือหากไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ ได้ ให้ใช้วิธีจ้างเหมาบริการในการขนส่ง ในกรณีที่เป็นสุกรหรือสัตว์ปีก ให้สนับสนุนอาหารสำเร็จรูปตามความจำเป็น โดยใช้เงินอุดหนุนจากรัฐบาลตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและตามหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๒.๕ การให้ความช่วยเหลือขณะเกิดภัยโดยใช้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล สำนักงาน

ปศุสัตว์จังหวัด สามารถเบิกจ่ายได้จากที่ทำการปกครองจังหวัด ซึ่งมีวงเงินอยู่ ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อภัยในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า การเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตาม ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ และตามหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ด้านปศุสัตว์หลังจากการเบิกจ่ายแล้วให้เร่งดำเนินการไอล้างเงินอุดหนุนจากรัฐบาลที่ใช้ไป โดยส่งเอกสารให้กับหน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อดำเนินการของบประมาณมาทดแทน จากสำนักงบประมาณต่อไป

๒.๓ การปฏิบัติหลังภัยสงบ

หลังจากที่ภัยสงบลงแล้ว ต้องมีการสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นและช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นการบรรเทาความเดือดร้อน และช่วยฟื้นฟูอาชีพ โดยการช่วยเหลือตามระเบียบฯ และหลักเกณฑ์ฯ โดยใช้เงินอุดหนุนในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออาจจะขอรับการสนับสนุนจากงบกลาง โดยช่วยเหลือเป็นเงินสดตามนโยบายของรัฐบาลตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแต่ไม่เกินหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยแนวทางการช่วยเหลือจะต้องเป็นไปตามมติคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓. กรมพัฒนาที่ดิน

๓.๑ โครงการการปลูกพืชปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปี ๒๕๕๒

กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำแผนการส่งเสริมปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปี ๒๕๕๒ จำนวน ๘๒๐,๐๐๐ ไร่ ดำเนินการโดยสถานีพัฒนาที่ดิน ๗๖ จังหวัด รมรณรงค์ให้เกษตรกรในพื้นที่มีการปลูกพืชปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินใช้ระยะเวลาในการปลูกพืชปรับปรุงบำรุงดินประมาณ ๔๐-๖๐วัน และไถกลบ ทำให้พื้นที่ปลูกพืชหลักมีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากเดิมและลดค่าใช้จ่ายการใช้ปุ๋ยเคมี พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง โดยมีการดำเนินการเป็นรายภาค ดังนี้

ภาคเหนือ	มีพื้นที่เป้าหมาย ๑๗ จังหวัด	๑๕๗,๐๐๐ ไร่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มีพื้นที่เป้าหมาย ๑๕ จังหวัด	๔๑๓,๕๐๐ ไร่
ภาคตะวันออกและภาคกลาง	มีพื้นที่เป้าหมาย ๒๖ จังหวัด	๑๒๒,๕๐๐ ไร่
ภาคใต้	มีพื้นที่เป้าหมาย ๑๔ จังหวัด	๘๗,๐๐๐ ไร่
รวม	๗๖ จังหวัด	๘๒๐,๐๐๐ ไร่

๓.๒ โครงการขุดสระน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน ปี ๒๕๕๒

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรม บรรเทาปัญหาภัยแล้งและเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้เกษตรกร ในปี ๒๕๕๒ กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑๕,๕๑๘ บ่อ ทั่วประเทศ ๖๘ จังหวัด โดยแบ่งเป็นรายภาค ดังนี้

ภาคเหนือ	เป้าหมาย ๑๗ จังหวัด	๔,๓๕๕ บ่อ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	เป้าหมาย ๑๕ จังหวัด	๑๒,๖๓๕ บ่อ
ภาคตะวันออกและภาคกลาง	เป้าหมาย ๑๕ จังหวัด	๒,๐๕๕ บ่อ
ภาคใต้	เป้าหมาย ๑๓ จังหวัด	๔๗๓ บ่อ
รวม	๖๘ จังหวัด	๑๕,๕๑๘ บ่อ

๔. กรมวิชาการเกษตร

๔.๑ จัดทำปฏิทินการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช และวิเคราะห์ข้อมูลการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชย้อนหลัง ๑-๓ ปี เพื่อการพยากรณ์และเตรียมการป้องกัน

๔.๒ ติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย และแผนการเตรียมการป้องกันด้านศัตรูพืช โดยการจัดทำ Call Center สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร (สวพ.) เขตที่ ๑-๘ เพื่อรับทราบข้อมูลจากศูนย์วิจัย/ศูนย์บริการของกรมวิชาการเกษตร และประสานงานการเกิดภัยแล้ง รับทราบข้อมูลผ่านศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล กรมส่งเสริมการเกษตร นำไปวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อประกาศสถานะการเกิดภัยในแต่ละพื้นที่

๔.๓ การดำเนินการหลังเกิดภัย โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร การฝึกอบรมการปลูกพืชและการป้องกันโรคแมลงศัตรูพืชแก่เกษตรกรผู้ประสบภัย

๕. กรมการข้าว

๕.๑ การเตรียมรับสถานการณ์

(๑) การติดตามสถานการณ์และแจ้งเตือนภัย ประชุม วิเคราะห์สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวและภัยธรรมชาติ จัดทำแผนปฏิบัติการสนาม เฝ้าระวังศัตรูข้าวและภัยธรรมชาติ ดำรวจติดตามสถานการณ์ และรวบรวม/สรุปรายงาน

(๒) แผนการประชาสัมพันธ์การประกอบเกษตรกรรม (รายงานสถานการณ์ข้าวรายสัปดาห์เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของกรมการข้าว และจัดทำจดหมายข่าวกรมการข้าวเผยแพร่หนังสือพิมพ์)

๕.๒ การดำเนินงานขณะเกิดภัย โดยให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือ

๕.๓ การดำเนินงานหลังเกิดภัย โดยการสำรวจเมล็ดพันธุ์ข้าว สสำรวจความต้องการเบื้องต้นประเมินสถานการณ์และจัดทำแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว แจ้างปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าว รวบรวมความต้องการและจัดสรรเมล็ดพันธุ์ให้จังหวัด สรุปรายงานความช่วยเหลือดำเนินการในพื้นที่พื้นที่เป้าหมาย ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย แพร่ ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว และกาญจนบุรี พื้นที่การเกษตร จำนวน ๖๖,๒๔๕ ไร่ เกษตรกร ๗,๗๐๖ ราย

๖. กรมส่งเสริมสหกรณ์

๖.๑ การเตรียมความพร้อมด้านข้อมูล โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัด แนะนำ กำชับ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จัดทำและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สิน ทรัพย์สิน อาชีพพื้นที่การผลิต ของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร รวมทั้งทรัพย์สินของสถาบันเกษตรกร รวมทั้งสำรองข้อมูลดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือกรณีเกิดภัย

๖.๒ การดำเนินการหลังเกิดภัย แบ่งเป็น

(๑) การให้ความช่วยเหลือด้านหนี้สินแก่สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่ประสบภัย เช่น กรณีสมาชิกประสบภัยร้ายแรง จนทำให้พื้นที่ทำกินหรือผลผลิตเสียหาย จะได้รับพักการชำระหนี้ไม่เกิน ๓ ปี โดยรัฐบาลรับภาระดอกเบี้ยแทนสมาชิก(ที่ผ่านมายังไม่มีสมาชิกได้รับความเสียหายร้ายแรงจากภัยแล้งตามหลักเกณฑ์ที่จะได้รับความช่วยเหลือ)

(๒) การฝึกอบรมแบบเข้มข้น แนะนำอาชีพใหม่ พัฒนาอาชีพเก่าเพื่อลดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว

๗. กรมส่งเสริมการเกษตร

๗.๑ การติดตามสถานการณ์และแจ้งเตือนภัย โดยให้เกษตรจังหวัดติดตามสถานการณ์ภัยแล้งและรายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบทุกสัปดาห์ เพื่อการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือเกษตรกรด้านต่างๆ ได้ทันเวลา เช่น การขอฝนหลวงจากสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร เครื่องสูบน้ำจากกรมชลประทาน เป็นต้น

๗.๒ แผนการประชาสัมพันธ์การประกอบเกษตรกรรม และการเตรียมการป้องกันด้านศัตรูพืช

(๑) ประชาสัมพันธ์การประกอบเกษตรกรรม คณะทำงานประชาสัมพันธ์และติดตามการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งและทุกหน่วยงานประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนต่างๆ ใน

ทุกระดับอย่างต่อเนื่อง และการนำสื่อมวลชนดูงานในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรและบุคคลทั่วไป ได้รับความรู้ที่เกี่ยวเนื่อง

(๒) แผนการเตรียมการป้องกันด้านศัตรูพืช โดยให้คำแนะนำด้านวิชาการ ดังนี้

- การดูแลรักษาพืชที่ปลูกแล้ว ซึ่งจะกระทบกับภัยแล้ง มิให้เกิดความเสียหาย เช่น การคลุมโคนต้น การให้น้ำอย่างประหยัดและต่อเนื่อง

- การออกสำรวจแปลงพืชอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบศัตรูพืชมากถึงระดับเศรษฐกิจ ให้รีบดำเนินการป้องกันกำจัด

- วิธีสำรวจและตรวจนับศัตรูของพืชแต่ละชนิดในระยะต่างๆ

- วิธีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

๗.๓ การดำเนินการขณะเกิดภัย

(๑) จัดตั้งศูนย์บริการการเกษตรเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ทันทีที่เกิดภัยพิบัติ (จังหวัด , อำเภอ) โดยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรู้จักศูนย์ ฯ และมาใช้บริการ ทุกช่องทาง รับเรื่องราวร้องทุกข์ของเกษตรกรผู้ประสบภัย และประสานงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำรวจความเสียหายเบื้องต้นและประสานข้อมูลกับอำเภอ จังหวัด

(๒) ติดตามรายงานสถานการณ์ กรมส่งเสริมการเกษตรติดตามสถานการณ์ภัยที่จะ เกิดขึ้นและที่เกิดภัยแล้ว เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

(๓) การสำรวจความเสียหายและการช่วยเหลือเบื้องต้น หากมีความเสียหายจังหวัด ดำเนินการสำรวจความเสียหายและดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

๗.๔ การดำเนินการหลังเกิดภัย

(๑) การสำรวจความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินการสำรวจความเสียหาย และเสนอ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ) และผู้ว่าราชการจังหวัด (ก.ช.ภ.จ) เพื่อขอใช้เงินทดรองราชการในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด วงเงิน ๕๐ ล้านบาท อำนาจ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์วงเงิน ๕๐ ล้านบาท ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงิน ทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) การให้ความช่วยเหลือโดยใช้เงินงบกลาง กรณีที่เงินทดรองราชการในอำนาจ ผู้ว่าราชการจังหวัดและปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่เพียงพอ ของงบกลางจากคณะรัฐมนตรี ให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม

๘. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้จัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยได้จัดเตรียมรถบรรทุกน้ำเพื่อให้การสนับสนุนเพื่อการเกษตร และเพื่ออุปโภคบริโภค พร้อมให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำ จำนวน ๕ คัน ประจำอยู่ตามจังหวัดต่างๆ คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒ คัน นครราชสีมา จำนวน ๑ คัน ปทุมธานี จำนวน ๕ คัน และกาญจนบุรีจำนวน ๑ คัน

แผนปฏิบัติการราชการ ๔ ปี

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔

กลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรน้ำในแผ่นดิน

รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรี) ได้ตระหนักถึงปัญหาและเห็นความสำคัญของน้ำดังที่ได้มีพระราชดำรัสว่า “น้ำคือชีวิต” จึงได้กำหนดให้การจัดการเรื่อง “น้ำ” เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การจัดการลุ่มน้ำแบบบูรณาการ และการเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ โดยได้กำหนดเป้าหมายในวาระแห่งชาติเรื่อง “น้ำ” ไว้ดังนี้

๑. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทุกหมู่บ้านต้องมีระบบประปา ส่วนนิคมอุตสาหกรรม แหล่งท่องเที่ยว พื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญและพื้นที่เกษตรเป้าหมายต้องมีน้ำเพียงพอกับความต้องการ

๒. การแก้ไขและบรรเทาปัญหาอุทกภัยทุกพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจหลักต้องมีระบบป้องกันน้ำท่วมและมีระบบเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย

๓. การแก้ไขปัญหาน้ำเสีย แม่น้ำ คู คลอง และพื้นที่ชุ่มน้ำจะต้องมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี

๔. การบริหารจัดการ ต้องจัดให้มีการพัฒนาองค์กร กฎหมาย ระบบฐานข้อมูลรวมทั้งเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สังคมมีน้ำกิน น้ำใช้อย่างพอเพียงเป็นธรรม มีความยั่งยืน และสามารถพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการพึ่งพาตนเอง รวมทั้งมีความสมานฉันท์ในการใช้น้ำร่วมกันระหว่างลุ่มน้ำ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการอนุรักษ์การใช้ประโยชน์ และการบริหารจัดการ

เนื่องจากการแถลงนโยบายของรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรี) ต่อรัฐสภา ได้แถลงนโยบายเร่งด่วนและนโยบายที่จะดำเนินการบริหารราชการ ๔ ปีของรัฐบาล เพื่อเป็นกรอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย

๑. พัฒนาแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดินเพื่อบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้งทั้งในพื้นที่ชุมชนเมืองและพื้นที่เกษตรกรรมรวมทั้งระบบประปาที่ถูกละเลยเพื่อการอุปโภคและบริโภคแก่ประชาชนให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายน้ำ

๒. เร่งรัดการบริหารจัดการน้ำภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนท้องถิ่น อปท. และภาคเอกชน

๓. จัดให้มีมาตรการป้องกันและพัฒนาระบบข้อมูลและเตือนภัยจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเช่นอุทกภัย ภัยแล้งและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและดำเนินมาตรการลดผลกระทบและความเดือดร้อนของประชาชน

๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ – พ.ศ. ๒๕๕๕

ขณะนี้กระทรวงเกษตรฯ กำลังเร่งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรี) โดยเน้นนโยบายเร่งด่วน นโยบายแรงงาน และนโยบายเศรษฐกิจ นายธีระ วงศ์สมุทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยภายหลังเป็นประธานการประชุมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่า ที่ประชุมได้พิจารณาและเห็นชอบแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยในแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี ดังกล่าว ได้กำหนดแนวทางนโยบายให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๕ ที่กำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบ ๓ นโยบาย คือ นโยบายเร่งด่วนที่จะดำเนินการในปีแรก นโยบายแรงงาน และนโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เชื่อมโยงกับนโยบายดังกล่าวทั้ง ๓ ด้าน ได้ใน ๓ ประเด็น ยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การพัฒนาการผลิต และการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและภารกิจสนับสนุน พร้อมกันนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาการจัดทำงบประมาณแผนปฏิบัติราชการ ปี ๒๕๕๓ โดยงบประมาณที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอมารวมทั้งหมดประมาณ ๑๔๗,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งสูงมากเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ได้รับในปีที่ผ่านมา โดยในปีที่ผ่านมากระทรวงเกษตรฯ ได้รับงบประมาณ ๗๒,๐๐๐ ล้านบาท ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นควรให้แต่ละหน่วยงานพิจารณาปรับยอดให้อยู่ในวงเงิน ๑๒๐,๐๐๐ ล้านบาท โดยมอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่รับผิดชอบร่วมพิจารณารายละเอียดในการปรับลดงบประมาณ โดยได้ให้แนวนโยบายเน้นการดำเนินการโครงการสำคัญซึ่งจะต้องมีการบูรณาการกันในทุกส่วนราชการ เช่น โครงการพัฒนาการเกษตรและส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการนิคมการเกษตร โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น นอกจากนี้ ที่ประชุมได้รับทราบถึงกรอบนโยบาย

บูรณาการความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) ความมั่นคงอาหารและบรรเทากรณีฉุกเฉิน/ขาดแคลน ๒) การพัฒนาการค้าอาหารอย่างยั่งยืน ๓) การบูรณาการระบบข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอาหาร และ ๔) นวัตกรรมด้านการเกษตร ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย เป็นไปตามกรอบนโยบาย บูรณาการความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน ที่ประชุมจึงมีมติเห็นชอบให้ตั้งคณะอนุกรรมการฯ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ขึ้น เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติ โดยพิจารณาจากแผนงาน/โครงการของกระทรวงเกษตรฯ ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบและกลยุทธ์ ด้านความมั่นคงด้านอาหาร ซึ่งปัจจุบันสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียนอยู่ ๒ โครงการ คือ โครงการนำร่องเพื่อระบบสำรองข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และโครงการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อความมั่นคงด้านอาหารแห่งภาคพื้นอาเซียน (ข้าวศูนย์สื่อทำเนียบรัฐบาล วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๒)

ถึงแม้ว่าแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังไม่เสร็จสมบูรณ์แต่ในด้านการบริหารจัดการน้ำของกระทรวงเกษตรฯ นั้น ทางกระทรวงเกษตรฯ ได้มีการเสนอคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเปิดโครงการชลประทาน จำนวน ๔ โครงการ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒ และที่ประชุมคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรี) ได้อนุมัติให้กรมชลประทานดำเนินการโครงการชลประทาน จำนวน ๔ โครงการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

๑. โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปยังแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัดระยอง แผนการดำเนินงานโครงการ ๕ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖) งบประมาณทั้งสิ้น ๓,๕๕๒.๘๕ ล้านบาท

๒. โครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก - อ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี แผนการดำเนินงานโครงการ ๕ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖) งบประมาณทั้งสิ้น ๔,๕๓๖.๓๑ ล้านบาท

๓. โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะที่ ๒) แผนการดำเนินงานโครงการ ๖ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๗) งบประมาณทั้งสิ้น ๓,๕๐๐ ล้านบาท

๔. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี - พุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แผนการดำเนินงานโครงการ ๘ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙) งบประมาณทั้งสิ้น ๓,๓๓๐ ล้านบาท

สำหรับงบประมาณในการดำเนินโครงการ ให้กรมชลประทานปรับแผนการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับระยะเวลาตามข้อเท็จจริง หลังจากที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยให้พิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ และหรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณพ.ศ.๒๕๕๓ต่อไป กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานชี้แจงว่า

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการตามแผนการขยายและเพิ่มประสิทธิภาพโครงการชลประทานขนาดใหญ่ โดยให้เริ่มดำเนินโครงการที่มีความพร้อมและดำเนินการครบถ้วนตามกฎหมาย ระเบียบแล้ว จำนวน ๔ โครงการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการชลประทานทั้ง ๔ โครงการ มีความพร้อมและ มีความเหมาะสมที่จะดำเนินการก่อสร้างทั้ง ๔ โครงการดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปยังแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อวางระบบท่อผันน้ำพร้อมอาคารประกอบจากคลองวังโดนด จังหวัดจันทบุรี ไปยังอ่างเก็บน้ำประแสร์ จังหวัดระยอง เพื่อให้อ่างเก็บน้ำประแสร์มีปริมาณน้ำเพียงพอในการเกษตร การอุตสาหกรรม การอุปโภค-บริโภค และการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างเสถียรภาพทางด้านการจัดการน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตรจังหวัดระยอง

โครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก-อ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อสร้างเสถียรภาพทางด้านการจัดการน้ำให้แก่พื้นที่เศรษฐกิจในจังหวัดชลบุรี

โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะที่ ๒) จังหวัดจันทบุรี วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการน้ำหลากและการระบายน้ำ เพื่อการบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ตัวเมืองจันทบุรีและเป็นแหล่งเก็บกักน้ำบางส่วนสำหรับการเกษตร รวมทั้งสามารถป้องกันการรุกคืบของน้ำเค็มเข้ามาในบริเวณพื้นที่โครงการในช่วงฤดูแล้ง

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ๗๓,๕๘๐ ไร่ โดยสามารถส่งน้ำในฤดูฝน ๗๓,๕๘๐ ไร่ และในฤดูแล้ง ๕๗,๘๑๕ ไร่ เพื่อการอุปโภค-บริโภคและเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

สรุปสถานการณ์ภัยแล้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

สถานการณ์ในประเทศไทย

กระทรวงเกษตรฯ โดยนายธีระ วงศ์สมุทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้สรุปภาวะภัยแล้งในปีนี่ว่าสร้างความเสียหายกับเกษตรกรต่ำกว่าที่คาดหมายไว้ โดยภาวะภัยแล้งที่เริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนปี ๒๕๕๑ – เมษายน ๒๕๕๒ นี้ สร้างความเสียหายกับเกษตรกรน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ ส่วนหนึ่งเนื่องจากกระทรวงเกษตรฯ มีระบบการป้องกันที่ดี และมีการเร่งให้ความช่วยเหลือ ทำให้สามารถกู้คืนจังหวัดที่ประกาศภาวะภัยแล้งจากเดิมที่ประกาศไว้ ๕๓ จังหวัดเหลือเพียง ๒๐ จังหวัด โดยมีพื้นที่การเกษตรที่เสียหาย ๘๔๐,๐๐๐ ไร่ นอกจากนี้ เกษตรกรยังให้ความร่วมมือด้วยดีในการทำขีวนาปีจากที่กำหนดไว้ ๑๘ ล้านไร่ เกินมาเพียง ๑ ล้านไร่ ทำให้

การใช้น้ำในการทำการเกษตรไม่มากเกินไป ส่งผลให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อนาข้าวไม่มากนัก แต่ยังเป็นห่วงภาวะฝนทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายน-สิงหาคมปีนี้ (สำนักข้าวไทย วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒) โดยสถานการณ์การเกิดภัยแล้งในประเทศไทย ปี ๒๕๕๒ พอจะสรุปได้ดังนี้

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๕๒ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานของแผนเตรียมรับสถานการณ์ เป็น ๓ ช่วง คือ ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ดังนี้

๑. การเตรียมรับสถานการณ์

๑. การเตรียมการก่อนเกิดภัย

(๑) กำหนดมาตรการและเป้าหมายการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง จำนวน ๑๔.๔๑ ล้านไร่ แยกเป็น ข้าวนาปรัง จำนวน ๑๑.๖๑ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๘.๗๕ ล้านไร่ นอกเขตชลประทาน ๒.๘๖ ล้านไร่) และพืชไร่-ผัก จำนวน ๒.๘๐ ล้านไร่ (ในเขตชลประทาน ๐.๗๖ ล้านไร่ นอกเขตชลประทาน ๒.๐๔ ล้านไร่)

(๒) กำหนดแผนการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องและเพียงพอกับการกำหนดพื้นที่เพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง จำนวน ๑๘,๖๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๕๑ ของปริมาณน้ำใช้งานได้ทั้งหมด

(๓) การเตรียมความพร้อมเครื่องสูบน้ำ จำนวน ๑,๒๐๐ เครื่อง รถบรรทุกน้ำ ๒๕๕ คัน (เฉพาะภาคตะวันออกเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ไม่ผล จำนวน ๕๕ คัน)

(๔) แผนการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง ๘ ศูนย์ ครอบคลุมพื้นที่ ๒๕ กลุ่มน้ำ

(๕) การประชาสัมพันธ์แนะนำการทำการเกษตร ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และให้มีการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตตามแนวทางการเกษตรที่ดีเหมาะสม (GAP) การปรับปรุงบำรุงดิน รวมถึงการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

(๖) การสำรองปัจจัยที่จำเป็นในการประกอบเกษตรกรรม ทั้งด้านพืช เสบียงอาหารสัตว์ และเวชภัณฑ์

(๗) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด พื้นที่ ๘๒๐,๐๐๐ ไร่ ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด และการขุดสระน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน (ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม.) ในพื้นที่ ๖๘ จังหวัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๑๕,๕๑๘ ไร่

(๘) การช่วยเหลือด้านหนี้สินแก่สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่ประสบภัย และฝึกอบรมแบบเข้มข้น แนะนำอาชีพใหม่ พัฒนาอาชีพเก่า เพื่อลดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว

๒. การช่วยเหลือขณะเกิดภัย การสนับสนุนเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำ การปฏิบัติการฝนหลวง การสนับสนุนอาหารสัตว์และการดูแลสุขภาพสัตว์ ดำเนินการสำรวจความเสียหายและให้ความช่วยเหลือในระยะฉุกเฉินภายใต้ประกาศภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยใช้เงินทรูจากราชการในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด งบจังหวัด CEO และเงินทรูจากราชการในอำนาจปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามลำดับ

๓. การช่วยเหลือหลังเกิดภัย เร่งรัดการสำรวจความเสียหายของพื้นที่ประสบภัยผ่านคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อเสนอของบกลางช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สรุปสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงฤดูแล้ง ผลการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒ ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ มีพื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้ง ทั้งประเทศ จำนวน ๑๐.๗๔ ล้านไร่ แยกเป็นข้าวนาปรัง จำนวน ๘.๓๗ ล้านไร่ (ในเขตพื้นที่ชลประทาน ๗.๘๐ ล้านไร่ และนอกเขตพื้นที่ชลประทาน ๑.๕๗ ล้านไร่) และพืชไร่-ผัก จำนวน ๑.๓๗ ล้านไร่ (ในเขตพื้นที่ชลประทาน ๐.๔๖ ล้านไร่ และนอกเขตพื้นที่ชลประทาน ๐.๙๑ ล้านไร่)

ผลกระทบด้านการเกษตร (ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ – ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒)

ด้านพืช พื้นที่ประสบภัยแล้ง ๑๕ จังหวัด (ข้อมูลกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒) เป็นพื้นที่ประสบภัยด้านการเกษตร ๔ จังหวัด ๕ อำเภอ ๔๕ ตำบล ได้แก่ จังหวัด แพร่ ลำปาง เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เกษตรกรได้รับผลกระทบ ๑๔,๓๗๒ ราย พื้นที่คาดว่าจะเสียหาย ๖๘,๕๔๒ ไร่ แยกเป็น ข้าว ๑๐,๘๗๐ ไร่ พืชไร่ ๕๕,๘๕๕ ไร่ และพืชสวนและอื่นๆ ๒,๕๑๗ ไร่

การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร

๑. สนับสนุนเครื่องสูบน้ำเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในพื้นที่ ๕๔ จังหวัด ๗๓๖ เครื่อง โดยแยกเป็นรายภาค ดังนี้ ภาคเหนือ ๑๖ จังหวัด ๑๕๒ เครื่อง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๘ จังหวัด ๒๗๕ เครื่อง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคกลาง ๑๕ จังหวัด ๑๘๖ เครื่อง และภาคใต้ ๕ จังหวัด ๒ เครื่อง

๒. ผลการปฏิบัติการฝนหลวงในรอบสัปดาห์ (ช่วงวันที่ ๑๓-๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒)

สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ จำนวน ๘ ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ฯ จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ ขอนแก่น (อุดรธานี) นครราชสีมา(อุบลราชธานี) ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ และสุราษฎร์ธานี(ชุมพร) โดยเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ จำนวน ๕ ศูนย์(๕ หน่วยปฏิบัติการ) ขึ้นบิน ๗๗ เที่ยวบิน

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอโครงการกักขังธรรมชาติ ในช่วงฤดูแล้ง สรุปได้ดังนี้

ผลการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒ ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ มีพื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้งทั้งประเทศ จำนวน ๑๖.๗๗ ล้านไร่ แยกเป็นข้าวนาปรัง จำนวน ๑๑.๑๗ ล้านไร่ (ในเขตพื้นที่ชลประทาน ๘.๔๑ ล้านไร่ และนอกเขตพื้นที่ชลประทาน ๒.๗๖ ล้านไร่) พืชไร่-ผัก จำนวน ๑.๘๕ ล้านไร่ (ในเขตพื้นที่ชลประทาน ๐.๔๖ ล้านไร่ และนอกเขตพื้นที่ชลประทาน ๑.๓๙ ล้านไร่) และพืชอื่นๆ นอกเขตชลประทาน ๓.๗๕ ล้านไร่

ภัยแล้ง (ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ - ๔ มีนาคม ๒๕๕๒)

ได้รับรายงานผลกระทบจากกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมปศุสัตว์รวมทั้งสิ้น ๗ จังหวัด แยกเป็น ด้านพืช ๖ จังหวัด ๑๖ อำเภอ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย แพร่ ลำปาง สระแก้ว เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เกษตรกรได้รับผลกระทบ ๒๗,๒๑๙ ราย พื้นที่คาดว่าจะเสียหาย ๒๐๔,๐๒๖ ไร่ แยกเป็น ข้าวนา ๒๙,๘๘๙ ไร่ พืชไร่ ๘๓,๓๔๗ ไร่ พืชสวนและอื่นๆ ๙๐,๘๐๐ ไร่ (เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน ๔๕,๘๘๗ ไร่ พื้นที่นอกเขตชลประทาน ๑๕๘,๐๓๙ ไร่)

ด้านปศุสัตว์ พื้นที่ประสบภัย ๒ จังหวัด ๑๐ อำเภอ ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรีและชุมพร เกษตรกรได้รับผลกระทบ ๑๑,๔๐๒ ราย สัตว์ได้รับผลกระทบ ๒๔๒,๖๘๗ ตัว เป็น โค ๑๘,๔๐๓ ตัว กระบือ ๔๕๖ ตัว สุกร ๑๑,๕๕๘ ตัว แพะ ๒๘๓ ตัว เป็ด ๖,๓๓๐ ตัว ไก่พื้นเมือง ๒๐๔,๕๒๘ ตัว ห่าน ๑๒๗ ตัว

การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร

กรมชลประทาน เตรียมความพร้อมเครื่องสูบน้ำ และรถบรรทุกน้ำ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหาเรื่องน้ำ รวมทั้งกิจกรรมด้านการเกษตร เครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ ๑,๒๐๐ เครื่อง ปัจจุบันได้ส่ง เครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่แล้ว ๗๖๖ เครื่อง โดยแยกเป็นรายภาค ดังนี้ ภาคเหนือ ๒๐๑ เครื่อง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๐๗ เครื่อง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคกลาง ๒๒๕ เครื่อง และภาคใต้ ๓๗ เครื่อง

จังหวัดเชียงราย อ.บ.จ.สนับสนุนเครื่องสูบน้ำ อ.บ.ต.สนับสนุนน้ำมัน เกษตรกรใช้น้ำบาดาลของตนเอง

จังหวัดแพร่ ใช้งบประมาณผู้ว่าฯ สนับสนุนน้ำมัน กรมชลประทานสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ

จังหวัดลำปาง อ.บ.ต.จ่ายเงินช่วยเหลือ ๘๓,๓๐๐ บาท

จังหวัดเพชรบุรี .ใช้งบประมาณรองผู้ว่าฯ จ่ายเงินช่วยเหลือ ๑,๕๖๕,๕๔๐ บาท

กรมปศุสัตว์ ให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าเป็นพืชอาหารสัตว์ ๖๔,๖๒๐ กิโลกรัม

ผลการปฏิบัติการฝนหลวง

สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ขึ้นปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ ๔-๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒
จำนวน ๖ ศูนย์ (๖ หน่วยปฏิบัติการ) จำนวนรวม ๑๕ วัน ขึ้นบิน ๓๐๒ เที่ยวบิน มีฝนตกในพื้นที่ ๒๒ จังหวัด

วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้สรุปสถานการณ์ภัยธรรมชาติ
ในช่วงฤดูแล้ง ดังนี้

ผลการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒

ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ข้อมูล ณ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒ มีพื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้งทั้ง
ประเทศ จำนวน ๑๓.๓๒ ล้านไร่ แยกเป็น

ข้าวนาปรัง จำนวน ๑๑.๖๑ ล้านไร่ (ในเขตพื้นที่ชลประทาน ๘.๓๑ ล้านไร่ และนอกเขต
พื้นที่ชลประทาน ๒.๘๐ ล้านไร่)

พืชไร่-ผัก จำนวน ๑.๕๖ ล้านไร่ (ในเขตพื้นที่ชลประทาน ๐.๕๔ ล้านไร่ และนอกเขตพื้นที่
ชลประทาน ๑.๐๒ ล้านไร่)

พืชอื่นๆ จำนวน ๑.๑๕ ล้านไร่ (ในเขตพื้นที่ชลประทานเท่านั้น)

ผลกระทบจากภัยแล้ง ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ – ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒)

ได้รับรายงานผลกระทบรวมทั้งสิ้น ๑๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย น่าน พิจิตร แพร่
ลำปาง สุโขทัย หนองบัวลำภู สระแก้ว เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร แยกเป็น

ด้านพืช จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย น่าน พิจิตร แพร่ ลำปาง สุโขทัย สระแก้ว
เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เกษตรกร ๓๖,๕๕๐ ราย พื้นที่คาดว่าจะเสียหาย ๓๖๗,๑๓๘ ไร่ แยกเป็น
ข้าว ๑๓๕,๑๓๖ ไร่ พืชไร่ ๕๖,๐๓๖ ไร่ และพืชสวนและอื่นๆ ๕๖,๕๖๖ ไร่ เป็นพื้นที่เสียหายแล้ว ๒,๖๕๐ ไร่

ด้านปศุสัตว์ จำนวน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู เพชรบุรี และชุมพร เกษตรกร
๑๒,๕๕๐ ราย สัตว์ได้รับผลกระทบ ๒๕๒,๕๑๓ ตัว เป็น โค-กระบือ ๓๐,๐๘๐ ตัว สุกร-แพะ-แกะ
๑๑,๘๔๗ ตัว สัตว์ปีก ๒๑๐,๕๘๖ ตัว

การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร

๑. สนับสนุนเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่แล้ว ๗๗๓ เครื่อง (จาก ๑,๒๐๐ เครื่อง) โดยแยกเป็น
ภาคเหนือ ๒๑๒ เครื่อง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๑๐ เครื่อง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และ
ภาคกลาง ๒๕๑ เครื่อง และภาคใต้ ๔๔ เครื่อง

๒. สนับสนุนพืชอาหารสัตว์ จำนวน ๑๒.๕๒ ตัน และเตรียมไว้ช่วยเหลืออีก ๖,๖๓๕ ตัน และดูแลสุขภาพสัตว์ ๖๒๕ ตัว

๓. ผลการปฏิบัติการฝนหลวง

สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ขึ้นปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ ๔ ก.พ. ถึง ๑๒ มี.ค. ๒๕๕๒ จำนวน ๘ หน่วยปฏิบัติการ(เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ ขอนแก่น อุบลราชธานี ระยอง หัวหิน ชุมพร) ขึ้นบิน ๖๑๑ เที่ยวบิน มีฝนตกรวม ๑๑๕ สถานี ในพื้นที่ ๒๖ จังหวัด รวมเป็นพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์(จากผลการตรวจเรดาร์) ๔๓.๓๗ ล้านไร่

๔. การจ่ายเงินช่วยเหลือ

งบทดลองราชการจังหวัด จำนวน ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง และเพชรบุรี เป็นเงินทั้งสิ้น ๑.๖๕ ล้านบาท

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบสรุปสถานการณ์ภัยธรรมชาติในช่วงฤดูแล้ง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

สถานการณ์ภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร

พื้นที่ประสบภัยแล้งด้านการเกษตร ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ รวมทั้งสิ้น ๑๘ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พิจิตร แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ ยโสธร ร้อยเอ็ด สระแก้ว ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร แยกเป็น ด้านพืช จำนวน ๑๕ จังหวัด ด้านปศุสัตว์ จำนวน ๕ จังหวัด โดยจังหวัดที่ได้รับผลกระทบทั้ง ๒ ด้าน จำนวน ๒ จังหวัด คือ จังหวัดอุตรดิตถ์ และเพชรบุรี

ด้านพืช จำนวน ๑๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พิจิตร แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ ยโสธร ร้อยเอ็ด สระแก้ว ฉะเชิงเทราเพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เกษตรกร ๖๘,๘๒๔ ราย

พื้นที่คาดว่าจะเสียหาย ๘๓๒,๖๑๓ ไร่ แยกเป็น ข้าว ๒๔๐,๖๐๑ ไร่ พืชไร่ ๔๒๓,๔๑๕ ไร่ และพืชสวนและอื่นๆ ๑๖๘,๖๐๘ ไร่

การดำเนินการให้การช่วยเหลือ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ระดมสรรพกำลังให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้ง และพื้นที่การเกษตร โดยการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ และปฏิบัติการฝนหลวง ดังนี้

(๑) สนับสนุนเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่รวม ๗๕๐เครื่อง(จาก๑,๒๐๐เครื่อง)ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด

(๒) สนับสนุนรถบรรทุกน้ำ เพื่อการอุปโภค-บริโภค และการเกษตร รวม ๕๓ คัน ๑,๔๕๕ เที่ยว ปริมาณน้ำ ๘.๖๒๒ ล้านลิตร ในพื้นที่ ๑๔ จังหวัด

(๓) การปฏิบัติการฝนหลวง

เริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ ๔ ก.พ. ถึง ๒๖ มี.ค. ๒๕๕๒ จำนวน ๘ ศูนย์ (๕ หน่วยปฏิบัติการ ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ ขอนแก่น อุบลราชธานี ระยอง หัวหิน ชุมพร สุราษฎร์ธานี และ ๔ ฐานเดิมสาร ได้แก่ ดาก กาญจนบุรี จันทบุรี สระแก้ว) ขึ้นบิน จำนวน ๑,๑๑๔ เที่ยวบิน มีฝนตกในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด รวมเป็นพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ ๕๑,๔๓๗ ล้านไร่

จากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ทำให้พื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะเสียหาย ๘๓๒,๖๗๓ ไร่ สามารถลดพื้นที่คาดว่าจะเสียหายได้ ๒๒๖,๕๕๔ ไร่ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิจิตร เพชรบูรณ์ ร้อยเอ็ด ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว คงเหลือพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังอีก ๖๐๕,๑๑๙ ไร่

ส่วนพื้นที่การเกษตรที่เสียหายแล้ว จำนวน ๑๒,๔๕๕ ไร่ ในพื้นที่ ๕ จังหวัด(เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์) ได้สำรวจและจ่ายเงินช่วยเหลือแล้ว ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ลำปาง และเชียงใหม่ พื้นที่ ๒,๗๐๕ ไร่ วงเงิน ๑.๖๕ ล้านบาท และอยู่ระหว่างนำเสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอพิจารณา ๒ จังหวัด(เชียงราย และประจวบคีรีขันธ์)

ด้านปศุสัตว์ จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ เพชรบุรี และชุมพร เกษตรกร ๕,๑๖๘ ราย สัตว์ได้รับผลกระทบ ๓๑,๗๕๑ ตัว เป็น โค ๒๕,๑๕๔ ตัว กระบือ ๒,๓๐๔ ตัว แพะ ๒๕๓ ตัว

การดำเนินการให้การช่วยเหลือ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้สนับสนุนพืชอาหารสัตว์ จำนวน ๘๕.๕๒ ตัน และดูแลสุขภาพสัตว์ ๖๒๕ ตัว ในพื้นที่จังหวัด ๔ จังหวัด ได้แก่ ศรีสะเกษ(๔ ตัน) อุดรธานี(๗.๒ ตัน) เพชรบุรี(๕๘.๓๒ ตัน) และชุมพร(๒๐ ตัน/๖๒๕ ตัว) และได้เตรียมไว้ช่วยเหลืออีก ๗,๕๓๒ ตัน

สถานการณ์การปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒

ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๒ มีพื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้งทั่วประเทศ จำนวน ๑๘.๐๑ ล้านไร่ แยกเป็น ข้าวนาปรัง จำนวน ๑๓.๓๕ ล้านไร่ พืชไร่-ผัก จำนวน ๔.๖๒ ล้านไร่ และพืชอื่นๆ จำนวน ๑.๐๔ ล้านไร่

งบประมาณปี ๒๕๕๒ (งบกลาง)

นอกจากนี้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรี) ได้มีการพิจารณาการขอรับการสนับสนุนงบประมาณปี ๒๕๕๒ (งบกลาง) เพื่อแก้ไขและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง ปี ๒๕๕๒ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบมาตรการและแนวทางการดำเนินงานแก้ไขและบรรเทาปัญหาภัยแล้งประจำปี ๒๕๕๒ และแผนงาน/กิจกรรมตามมาตรการและแนวทาง ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรการ และแนวทางการดำเนินงานแก้ไขและบรรเทาปัญหา ภัยแล้งประจำปี ๒๕๕๒ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ส่วนราชการที่

เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินงานรายการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณให้แล้วเสร็จ ตามวัตถุประสงค์ ในการตั้งงบประมาณ รวมทั้งพิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาดำเนินการโครงการตามลำดับความสำคัญเร่งด่วนก่อน ส่วน การขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ งบกลาง จำนวน ๑,๘๔๖.๓๐๕๒ ล้านบาท นั้น ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำเสนอมาตรการ และแนวทางการดำเนินงานแก้ไขและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง ประจำปี ๒๕๕๒ และการขอรับการ สนับสนุนงบประมาณดังกล่าว และให้คณะกรรมการอำนวยการกำกับติดตามและแก้ไขปัญหาภัย แล้ง (คปถ.) พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งก่อนเสนอ คณะรัฐมนตรีอนุมัติต่อไป

โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานว่า

๑. กรมอุตุนิยมวิทยาคาดการณ์ลักษณะภูมิอากาศช่วงฤดูร้อนประมาณกลางเดือน กุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเฉพาะสภาวะแห้งแล้งว่า จะมีฝนประมาณ ไม่มากนักทำให้หลายพื้นที่เกิดความแห้งแล้ง โดยเฉพาะพื้นที่แล้งซ้ำซากในบริเวณประเทศไทย ตอนบน โดยจะประสบกับการขาดแคลนน้ำ ทั้งทางด้านอุปโภค บริโภคและการเกษตรกรรม โดยปัจจุบัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รายงานแล้วว่า ขณะนี้เกิดสถานการณ์ภัยแล้ง รวม ๑๕ จังหวัด ซึ่งคาดว่าสถานการณ์ภัยแล้งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตรเสียหายจำนวน ๕๘,๑๘๕ ไร่ อีกทั้งกรมทรัพยากรน้ำได้คาดการณ์ล่วงหน้า ๑ สัปดาห์ต่อไปว่าจะมีพื้นที่ประสบภัย แล้งเพิ่มขึ้นเป็น ๓๕ จังหวัด และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป นอกจากนี้ สภาวะความ แห้งแล้งซึ่งมีลักษณะอากาศแห้งจะเอื้อต่อการเกิดอัคคีภัยและไฟป่าได้ง่ายด้วย

๒. ภาพรวมของปริมาณน้ำในเขื่อนทั่วประเทศมีปริมาณทั้งสิ้น ๔๕,๕๕๐ ล้าน ลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ ๗๑ ของปริมาณเก็บกักทั้งหมด) ลดลงจากสัปดาห์ก่อน ๑,๐๓๖ ล้าน ลูกบาศก์เมตร และเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาแล้วมีปริมาณน้อยกว่า ๑,๘๐๕ ล้าน ลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ เขื่อนที่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์สูง (มีปริมาณน้ำเก็บกักเกินร้อยละ ๘๐ ของ ปริมาณเก็บกัก) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ เขื่อนนั้น ในจำนวนนี้มี ๒ เขื่อนที่มีปริมาณน้ำอยู่ใน เกณฑ์ต่ำ (ปริมาณน้ำเก็บกักไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของปริมาณเก็บกัก) คือ เขื่อนแม่งัด และเขื่อนแคว น้อย สำหรับสภาพน้ำในแม่น้ำขณะนี้ระดับในแม่น้ำต่างๆ โดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์น้อยถึงน้อยวิกฤติ ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน่านอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงน้อยวิกฤติ สำหรับแม่น้ำบางปะกงจากสถานี ตรวจวัดของ กรมทรัพยากรน้ำพบว่า ตั้งแต่ตอนบนของแม่น้ำบางปะกงจนถึงปากแม่น้ำที่ ทำข้ามมีค่าความเค็มสูง

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขและ บรรเทาปัญหาภัยแล้งโดยมีผลการดำเนินงานสำคัญในปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ ดังนี้

๓.๑ การปรับปรุง พื้นฟู และพัฒนาแหล่งน้ำ โดยการปรับปรุง พื้นฟูและพัฒนา แหล่งน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ การปรับปรุงระบบส่งน้ำ การปรับปรุงสิ่งก่อสร้างด้าน แหล่งน้ำ และขณะนี้อยู่ระหว่างการเร่งรัดจัดทำทะเบียนแหล่งน้ำขนาดเล็กนอกเขตชลประทาน ทั้งลำน้าธรรมชาติ คุ คลอง หนอง และบึง เพื่อดำเนินการฟื้นฟู ขุดลอกปรับปรุงภูมิทัศน์ และจัดทำ ระบบกระจายน้ำ ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหากล้วยแล้งซ้ำซากและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน

๓.๒ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยการบริหารจัดการองค์กรลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำหลักการบริหารจัดการและพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง /ลุ่มน้ำท่าจีน แบบบูรณาการการเตรียม ความพร้อมโครงการผันน้ำน้ำจืด - ห้วยหลวง- หนองหาน - กุมภวาปี - ลำปาว – แม่น้ำชี การตั้งศูนย์ ปฏิบัติการและข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า การพัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล และการติดตาม สถานการณ์น้ำบาดาลทั้งปริมาณและคุณภาพจากเครือข่ายบ่อสังเกตการณ์ การประชาสัมพันธ์ และ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาซ่อมแซมบำรุงรักษาบ่อน้ำบาดาลและระบบประปาชนบทให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การซ่อมแซมเครื่องสูบน้ำ และการพัฒนาเป่าล้างบ่อบาดาล

๓.๓ การจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล โดยการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียนทั่วประเทศ และเป็นแหล่งน้ำเสริมสำหรับการเกษตร การแก้ไขปัญหาวิกฤติหมู่บ้านภัยแล้งโดยเจาะบ่อบาดาลในพื้นที่หมู่บ้านภัยแล้ง การประเมิน ศักยภาพการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ การแจกจ่ายน้ำดื่มตามมาตรฐานองค์การอนามัยโลกแบบบรรจุขวดจากรถปรับปรุงคุณภาพน้ำ บาดาลเคลื่อนที่

๓.๔ การสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลชั้นรายละเอียด โดยการสำรวจ และจัดทำแผนที่น้ำบาดาลมาตรา ๑: ๕๐,๐๐๐ การสำรวจธรณีฟิสิกส์หมู่บ้านภัยแล้งทั่วประเทศและ การสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล นอกจากนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมยังได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ เตรียมการรับมือสถานการณ์ภัยแล้งในปี ๒๕๕๒ ด้วย

๔. ปัจจุบันสถานการณ์ภัยแล้งได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น และจากการ คาดการณ์มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป รวมทั้งระดับน้ำในเขื่อนและแม่น้ำต่าง ๆ โดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์น้อยถึงน้อยวิกฤติ ทำให้ประสบปัญหาภาวะการขาดแคลนน้ำ ทั้งทางด้าน อุปโภค บริโภคและการเกษตรกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้เร่งรัด ดำเนินการแก้ไขและบรรเทาปัญหาภัยแล้งอย่างต่อเนื่อง แต่มีข้อจำกัดการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ อุปกรณ์เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ เครื่องสูบน้ำสำหรับจ่ายน้ำ ให้พื้นที่ประสบภัย และเครื่องผลิตน้ำดื่มประเภทรถปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม พร้อมระบบตรวจสอบ

คุณภาพแบบเคลื่อนที่มีไม่เพียงพอกับความต้องการ การชำรุด รั่วซึม หรือแตกร้าวของแหล่งกักเก็บน้ำ ทำให้ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ รวมทั้งงบประมาณปกติที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยแล้งที่จะเกิดขึ้นในปี ๒๕๕๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ จึงได้เตรียมการโดยได้จัดทำมาตรการและแนวทางการดำเนินการแก้ไขและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง ประจำปี ๒๕๕๒ และแผนงาน/กิจกรรมตามมาตรการและแนวทางดังกล่าว

๒๑ เมษายน ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอโครงการภัยธรรมชาติในช่วงฤดูแล้ง ดังนี้

สถานการณ์ภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร

พื้นที่ประสบภัยแล้งด้านการเกษตร ณ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๒ รวมทั้งสิ้น ๑๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พิจิตร แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ ยโสธร ร้อยเอ็ด ชัยนาท สระแก้ว ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร แยกเป็นด้านพืช จำนวน ๑๖ จังหวัด ด้านปศุสัตว์ จำนวน ๕ จังหวัด โดยจังหวัดที่ได้รับผลกระทบทั้ง ๒ ด้าน จำนวน ๒ จังหวัด คือ จังหวัดอุตรดิตถ์ และเพชรบุรี

ด้านพืช จำนวน ๑๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พิจิตร แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ ยโสธร ร้อยเอ็ด ชัยนาท สระแก้ว ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์

เกษตรกร ๘๒,๓๖๔ ราย พื้นที่คาดว่าจะเสียหาย ๘๘๒,๓๕๑ ไร่ แยกเป็น ข้าว ๒๔๐,๖๓๕ ไร่ พืชไร่ ๔๓๑,๐๘๒ ไร่ และพืชสวนและอื่นๆ ๑๑๑,๐๓๓ ไร่

การดำเนินการให้การช่วยเหลือ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ระดมสรรพกำลังให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้งและพื้นที่การเกษตร โดยการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ และปฏิบัติการฝนหลวง ดังนี้

(๑) การจัดสรรน้ำเพื่อกิจกรรมต่างในช่วงฤดูแล้ง(ตั้งแต่วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๕๑ ถึง ๓๐ เม.ย. ๒๕๕๒) ได้แก่ เพื่อการอุปโภค-บริโภค(๑,๕๔๕ ล้านลบ.ม.) รักษาระบบนิเวศน์(๔,๕๕๑ ล้านลบ.ม.) เพื่อการเกษตร(๑๕,๔๕๕ ล้านลบ.ม.) และเพื่ออุตสาหกรรม(๒๕๒ ล้านลบ.ม.) วางแผนไว้ทั้งสิ้น ๒๒,๖๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร ณ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๒ จัดสรรน้ำไปแล้ว ๒๒,๘๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๑ ของแผนการจัดสรรน้ำ(มากกว่าแผนการจัดสรรน้ำ ๒๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร)

(๒) สนับสนุนเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่รวม ๗๕๘ เครื่อง(จาก๑,๒๐๐เครื่อง)ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด

(๓) สนับสนุนรถบรรทุกน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และการเกษตร รวม ๖๑ คัน ๑,๗๕๐ เทียว ปริมาณน้ำ ๑๐.๗๔ ล้านลิตร ในพื้นที่ ๑๕ จังหวัด

(๔) การปฏิบัติการฝนหลวง

เริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ ๔ ก.พ. ถึง ๕ เม.ย. ๒๕๕๒ จำนวน ๘ ศูนย์ (๕ หน่วยปฏิบัติการ ได้แก่ เชียงใหม่ พิชญ์โลก นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา ระยอง หัวหิน ชุมพร สุราษฎร์ธานี และ ๕ ฐานเติมสาร ได้แก่ ตาก กาญจนบุรี อุบลราชธานี จันทบุรี สระแก้ว) ขึ้นบิน จำนวน ๑,๕๔๔ เที่ยวบิน มีฝนตกในพื้นที่ ๕๗ จังหวัด รวมเป็นพื้นที่เกษตรและป่าไม้ที่ได้รับประโยชน์ ๑๑๔.๖๖ ล้านไร่

จากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ทำให้พื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะเสียหาย ๘๘๒,๓๕๑ ไร่ สามารถลดพื้นที่คาดว่าจะเสียหายได้ ๒๒๒,๑๕๔ ไร่ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแพร่ สุโขทัย พิจิตร ร้อยเอ็ด ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ช่วยเหลือได้ประมาณ ๑,๔๒๕ ล้านบาท คงเหลือพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวัง ๖๔๒,๑๐๓ ไร่ และมีพื้นที่การเกษตรที่เสียหายแล้ว จำนวน ๑๗,๔๕๔ ไร่ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด(เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง พิจิตร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์) ได้สำรวจและจ่ายเงินช่วยเหลือแล้ว ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ลำปาง และ เชียงใหม่ พื้นที่ ๒,๗๐๕ ไร่ วงเงิน ๑.๖๕ ล้านบาท และอยู่ระหว่างนำเสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอพิจารณา ๓ จังหวัด(เชียงราย พิจิตร และประจวบคีรีขันธ์)

ด้านปศุสัตว์ จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรดิตถ์ หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ เพชรบุรี และชุมพร เกษตรกร ๕,๑๖๘ ราย สัตว์ได้รับผลกระทบ ๓๑,๗๕๑ ตัว เป็น โค ๒๕,๑๕๔ ตัว กระบือ ๒,๓๐๔ ตัว แพะ ๒๕๓ ตัว ช่วยเหลือโดยสนับสนุนพืชอาหารสัตว์ จำนวน ๕๘.๑๗ ตัน และดูแลสุขภาพสัตว์ ๑,๘๑๘ ตัว ได้แก่ หนองบัวลำภู(๘.๖๕ ตัน/๑,๑๕๓ ตัว) ศรีสะเกษ (๔ ตัน) อุดรดิตถ์ (๗.๒ ตัน) เพชรบุรี(๕๘.๓๒ ตัน) และชุมพร(๒๐ ตัน/๖๒๕ ตัว)และได้เตรียมไว้ช่วยเหลืออีก๗,๕๓๒ตัน

สถานการณ์การปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒

ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ข้อมูล ณ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒ มีพื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้งทั้งประเทศ จำนวน ๑๕.๑๑ ล้านไร่ แยกเป็น ข้าวนาปรัง จำนวน ๑๓.๒๔ ล้านไร่(เกินกว่าพื้นที่คาดการณ์ จำนวน ๑.๖๓ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔ ของพื้นที่คาดการณ์) พืชไร่-ผัก จำนวน ๒.๑๔ ล้านไร่ และพืชอื่นๆ จำนวน ๑.๗๓ ล้านไร่

๒๘ เมษายน ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอสถานการณ์ภัยธรรมชาติในช่วงฤดูแล้ง ดังนี้

สถานการณ์ภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร

พื้นที่ประสบภัยแล้งด้านการเกษตร ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ รวมทั้งสิ้น ๒๐ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พิจิตร แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุดรดิตถ์ หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ ยโสธร ร้อยเอ็ด หนองคาย ชัยนาท สระแก้ว ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และ ชุมพร แยกเป็น ด้านพืช ๑๗ จังหวัด ด้านปศุสัตว์ ๕ จังหวัด โดยจังหวัดที่ได้รับผลกระทบทั้ง ๒ ด้าน จำนวน ๒ จังหวัด คือ จังหวัดอุดรดิตถ์ และเพชรบุรี

ด้านพืช จำนวน ๑๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พิจิตร แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุดรดิตถ์ หนองคาย ยโสธร ร้อยเอ็ด ชัยนาท สระแก้ว ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์

เกษตรกร ๘๒,๔๒๑ ราย พื้นที่คาดว่าจะเสียหาย ๘๔๓,๒๖๗ ไร่ แยกเป็น ข้า ๒๕๐,๕๔๘ ไร่ พืชไร่ ๔๒๔,๕๘๘ ไร่ และพืชสวนและอื่นๆ ๑๖๗,๑๓๑ ไร่

การดำเนินการให้การช่วยเหลือ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ระดมสรรพกำลังให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้ง และพื้นที่การเกษตร โดยการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ และปฏิบัติการฝนหลวง ดังนี้

(๑) การจัดสรรน้ำเพื่อกิจกรรมต่างในช่วงฤดูแล้ง(ตั้งแต่วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๕๑ ถึง ๓๐ เม.ย. ๒๕๕๒) ได้แก่ เพื่อการอุปโภค-บริโภค (๑,๕๔๕ ล้านลบ.ม.) รักษาระบบนิเวศน์(๔,๕๕๑ ล้านลบ.ม.) เพื่อการเกษตร(๑๕,๔๕๕ ล้านลบ.ม.) และเพื่ออุตสาหกรรม(๒๕๒ ล้านลบ.ม.) วางแผนไว้ทั้งสิ้น ๒๒,๖๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ณ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ จัดสรรน้ำไปแล้ว ๒๓,๓๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๓ ของแผนการจัดสรรน้ำ(มากกว่าแผนการจัดสรรน้ำ ๖๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร)

(๒) สนับสนุนเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่รวม ๗๕๘ เครื่อง(จาก๑,๒๐๐เครื่อง) ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด

(๓) สนับสนุนรถบรรทุกน้ำ เพื่อการอุปโภค-บริโภค และการเกษตร รวม ๖๑ คัน ๑,๘๗๗ เที่ยว ปริมาณน้ำ ๑๑.๒๖๒ ล้านลิตร ในพื้นที่ ๑๕ จังหวัด

(๔) การปฏิบัติการฝนหลวง

เริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ ๔ ก.พ. ถึง ๒๓ เม.ย. ๒๕๕๒ จำนวน ๘ ศูนย์ (๕ หน่วยปฏิบัติการ ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา ระยอง หัวหิน ชุมพร สุราษฎร์ธานี และ ๕ ฐานเดิมสาร ได้แก่ ตาก กาญจนบุรี อุบลราชธานี จันทบุรี สระแก้ว) ขึ้นบินจำนวน ๑,๘๖๘ เที่ยวบิน มีฝนตกในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด รวมเป็นพื้นที่เกษตรและป่าไม้ที่ได้รับประโยชน์ ๑๒๓.๗๘ ล้านไร่

จากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ทำให้พื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะเสียหาย ๘๔๓,๒๖๗ ไร่ สามารถลดพื้นที่คาดว่าจะเสียหายได้ ๒๕๕,๓๘๗ ไร่ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแพร่ สุโขทัย พิจิตร ร้อยเอ็ด ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ช่วยเหลือได้ประมาณ ๑,๕๖๖ ล้านบาท คงเหลือพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวัง ๕๗๐,๓๘๕ ไร่ และมีพื้นที่การเกษตรที่เสียหายแล้ว จำนวน ๑๗,๔๕๕ ไร่ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด(เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง พิจิตร เพชรบุรี

ประจวบคีรีขันธ์) ได้สำรวจและจ่ายเงินช่วยเหลือแล้ว ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ลำปาง และ เชียงใหม่ พื้นที่ ๒,๑๐๕ ไร่ วงเงิน ๑.๖๕ ล้านบาท และอยู่ระหว่างนำเสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอพิจารณา ๓ จังหวัด (เชียงราย พิจิตร และประจวบคีรีขันธ์

ด้านปศุสัตว์ จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ เพชรบุรี และชุมพร เกษตรกร ๘,๑๖๘ ราย สัตว์ได้รับผลกระทบ ๓๑,๗๕๑ ตัว เป็น โค ๒๘,๑๕๔ ตัว กระบือ ๒,๓๐๔ ตัว แพะ ๒๕๓ ตัว ช่วยเหลือโดยสนับสนุนพืชอาหารสัตว์ จำนวน ๘๘.๑๗ ตัน และดูแล สุขภาพสัตว์ ๑,๘๑๘ ตัว ได้แก่ หนองบัวลำภู(๘.๖๕ ตัน/๑,๑๕๓ ตัว) ศรีสะเกษ(๔ ตัน) อุดรธานี (๗.๒ ตัน) เพชรบุรี(๕๘.๑๒ ตัน)และชุมพร(๒๐ ตัน/๖๒๕ ตัว)และได้เตรียมไว้ช่วยเหลืออีก๗,๕๗๒ ตัน

สถานการณ์การปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒

ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๒ มีพื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้ง ทั่วประเทศ จำนวน ๑๕.๔๕ ล้านไร่ แยกเป็น ข้าวนาปรัง จำนวน ๑๓.๕๑ ล้านไร่(เกินกว่าพื้นที่ คาดการณ์ จำนวน ๑.๕๐ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๖ ของพื้นที่คาดการณ์) พืชไร่-ผัก จำนวน ๒.๒๑ ล้านไร่ และพืชอื่นๆ จำนวน ๓.๗๓ ล้านไร่

ประเทศเพื่อนบ้าน

สถานการณ์ในประเทศจีน

๕ กพ. ๒๕๕๒ ทางกรมของประเทศจีนได้ประกาศภาวะฉุกเฉินจากภัยแล้งในพื้นที่ภาค กลางและภาคเหนือของประเทศ ที่ผลิตธัญพืชจากภาคเกษตรอาจได้รับความเสียหาย และส่งผล กระทบต่อรายได้ของเกษตรกรที่กำลังเผชิญกับความยากลำบากจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในขณะนี้ สำนักงานควบคุมอุทกภัยและบรรเทาภัยแล้งแห่งชาติจีน ประกาศภาวะฉุกเฉินระดับ ๒ หลังจาก เกิดภาวะภัยแล้งครั้งรุนแรงขึ้น ทั้งนี้ภัยแล้งไม่เกิดขึ้นบ่อยครั้งนักในประวัติศาสตร์จีน แต่ภัยแล้ง ครั้งนี้นับเป็นครั้งที่รุนแรงเนื่องจากไม่มีฝนหรือหิมะตกนับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนปีที่แล้ว ทำให้ เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน ด้านกระทรวงเกษตรจีนกล่าวว่า เกิดภัยแล้งใน ๘ มณฑล ได้แก่ เหนือเป่ย์ ซานซี อันฮุย เจียงซู เหอหนาน ซานตง ฉ่านซี และกานซู ทำให้ประชาชนเกือบ ๔ ล้านคน ไม่มีน้ำสะอาดสำหรับการบริโภค และส่งผลกระทบต่อการเพาะปลูกข้าวสาลี (กรมประชาสัมพันธ์ อ้างถึงหนังสือพิมพ์ไชน่าเดลี วันที่ ๕ ก.พ. ๒๕๕๒)

นอกจากนี้ผู้จัดการออนไลน์ (วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒) ได้รายงานว่าประเทศ จีนได้ประกาศภาวะฉุกเฉินระดับสูงสุดใน ๘ มณฑลเมื่อวันพฤหัสบดี(๕ ก.พ.) สืบเนื่องจากวิกฤตภัย แล้งครั้งประวัติศาสตร์ สร้างความเดือดร้อนอย่างหนัก โดยประชาชนเกือบ ๔ ล้านคน ขาดแคลนน้ำ ดื่ม อีกทั้งพืชผลในพื้นที่รวมราว ๖๐ ล้านไร่ กำลังเหี่ยวตายนอกจากนี้ ความเสียหายในไร่ยังอาจ หนักนรายได้เกษตรกร และสร้างอุปสรรคต่อแผนปฏิรูปชนบท ซึ่งรัฐบาลจีนกำหนดเป็นภารกิจหมาย

หนึ่งอยู่ขณะนี้ ขณะที่ยังมีแรงงานอพยพถึง ๒๐ ล้านคน ตกงานอยู่ สำนักงานบรรเทาปัญหาภัยแล้ง และควบคุมน้ำท่วมแห่งชาติจีน ได้เผยแพร่แถลงการณ์ผ่านเว็บไซต์ขององค์กร ประกาศปรับระดับภาวะฉุกเฉินระดับหนึ่ง ทั้งนี้ จีนได้กำหนดระดับภาวะฉุกเฉินไว้ ๔ ระดับ โดยระดับรุนแรงสุด คือระดับหนึ่ง นอกจากนี้ สำนักข่าวซินหัวได้รายงานว่ประธานาธิบดีหู จิ่นเทา และนายกรัฐมนตรีเหวิน เจียเป่า ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดมมาตรการทุกอย่างเพื่อรับมือกับภัยแล้งครั้งนี้ ระหว่างการประชุมคณะมุขมนตรีเมื่อวันพฤหัสบดี(๕ ก.พ.) พร้อมกันนี้ รัฐบาลได้กำหนดงบประมาณสำหรับปฏิบัติการสู้ภัยแล้ง ๕๘.๕ ล้านเหรียญสหรัฐ

สำหรับภัยแล้งครั้งนี้ เริ่มจู่โจมจีนตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน และได้สร้างความเสียหายแก่พืชผลในพื้นที่รวม ๒๔ ล้านเอเคอร์ หรือราว ๖๐ ล้านไร่ (หนึ่งเอเคอร์ เท่ากับ ๒.๕ ไร่) โดย ๑ ใน ๓ ของพื้นที่เหล่านี้ เสียหายอย่างหนัก สำหรับมณฑลที่โดนภัยแล้งจู่โจมหนักที่สุด เป็นกลุ่มมณฑลในภาคเหนือทั้งหมด และหลายมณฑลในภาคตะวันออก

สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒) ได้รายงานว่กระทรวงการคลังของจีนได้จัดสรรเงินจำนวน ๘.๖๗ หมื่นล้านหยวน (ประมาณ ๑.๒๖๕ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อตั้งกองทุนช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง อ้างถึงสำนักข่าว ซินหัวได้รายงานว่ การจัดสรรเงินก้อนนี้มีขึ้นหลังจากที่รัฐบาลกลางได้ประกาศบริจาคเงิน ๓๐๐ ล้านหยวนเข้าสมทบในกองทุนที่ได้มีการจัดสรรไปแล้วก่อนหน้านี้ จำนวน ๑๐๐ ล้านหยวน โดยทางกระทรวงฯได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่กระจายเงินช่วยเหลือให้เกษตรกรอย่างทั่วถึงภายใน ๑ เดือน หลังจากที่หลายมณฑลเผชิญความเลวร้ายจากปัญหาภัยแล้ง โดยเฉพาะพื้นที่เพาะปลูกข้าวสาลี ซึ่งในปีจีนได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านเกษตรกรรมมากเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ สำนักงานควบคุมอุทกภัยและบรรเทาภัยแล้งแห่งชาติจีนได้ประกาศภาวะฉุกเฉินจากปัญหาภัยแล้งในระดับสูงสุดเป็นครั้งแรกเมื่อวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา หลังวิกฤตภัยแล้งส่งผลกระทบต่อพื้นที่เพาะปลูกทั่วประเทศราว ๑๐.๗๓ ล้านเฮคเตอร์ ขณะที่ชาวจีน ๔.๓ ล้านคนขาดแคลนน้ำดื่ม ขณะเดียวกัน ประธานาธิบดีหู จิ่น เทา และนายกรัฐมนตรีเหวิน เจียเป่า ของจีนได้ สั่งการให้ทุกฝ่ายทุ่มเทความพยายามในการแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างสุดความสามารถ

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ (วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒) ได้รายงานว่ จีนเร่งให้ความช่วยเหลือพื้นที่ที่ได้รับภัยแล้งโดยจีนจะให้เงิน ๑๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ช่วยเหลือผู้ปลูกข้าวสาลีทางเหนือของประเทศ มาตรการดังกล่าวมุ่งให้ผู้ปลูกข้าวสาลี อยู่รอดท่ามกลางภาวะแห้งแล้งที่เลวร้ายที่สุดในรอบ ๕ ทศวรรษ จีนประกาศภาวะฉุกเฉินระดับสูงสำหรับภัยแล้งที่เกิดขึ้นใน ๘ มณฑล ที่ปลูกข้าวสาลีทางเหนือของประเทศ และทำให้ประชาชน ๔.๔ ล้านคน ไม่มีน้ำดื่มที่เหมาะสม กระทรวงการคลังได้จัดสรรเงิน ๘๖,๗๐๐ ล้านหยวนจากเงินสำรองที่มีอยู่ เพื่อให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นนำไปแจกจ่ายในพื้นที่ภัยแล้งโดยเร็วที่สุด โดยมณฑลที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดนั้น

จะมีการจัดสรรเงินให้แก่เกษตรกรภายใน ๑ เดือน สำนักควบคุมน้ำท่วมและบรรเทาภัยแล้ง กล่าวว่า ปริมาณฝนในหลายพื้นที่ทางเหนือและกลาง น้อยกว่าปกติ ๕๐-๘๐% และกระทบถึงปศุสัตว์กว่า ๒ ล้านตัว โดยภัยแล้งเกิดขึ้นตั้งแต่เดือนพ.ย. และคาดว่าจะดำเนินไปถึงเดือนหน้าเป็นอย่างน้อย

สถานการณ์ในประเทศไทย

เดือนมีนาคม ๒๕๕๒ เอ็นจีโอได้รายงานว่า หมู่บ้าน ๒๐ กว่าแห่งในเมืองลาบูตตาได้ขาดแคลนน้ำบริโภคอย่างหนัก เนื่องจากแหล่งน้ำจืดถูกน้ำทะเลเจือปนหลังพายุไซโคลนนาร์กิสเข้าถล่มในพื้นที่เมื่อเดือนพฤษภาคมปี ๒๕๕๑ ในขณะที่แม่น้ำในลำคลองหลายสายเริ่มแห้งขอด เนื่องจากเข้าสู่หน้าแล้ง แหล่งน้ำจืดบางแห่งในพื้นที่ปากน้ำอิรวดีแห้งขอดแล้ว เนื่องจากเข้าสู่หน้าแล้ง ในขณะที่แหล่งน้ำจืดที่เหลือ รวมทั้งบ่อน้ำเค็มก็ไม่สามารถนำไปบริโภคได้ เพราะมีน้ำทะเลเจือปน แต่ชาวบ้านจำนวนมากจำเป็นต้องนำน้ำจืดที่เจือปนกับน้ำทะเลไปดื่มและใช้ก่อนหน้านี้ องค์กรเมอร์ลิน(Merlin) ซึ่งเป็นเอ็นจีโอที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบภัยนาร์กิสได้ประกาศเตือนว่า ชาวบ้านกว่า ๑๘,๐๐๐ คนในพื้นที่ปากแม่น้ำอิรวดีจะต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนน้ำดื่ม สอดคล้องกับองค์กรพิทักษ์เด็ก (Save the Children) ที่วิตกกังวลว่า ประชาชนอาจเสี่ยงต่อการติดเชื้อเนื่องจากต้องดื่มน้ำที่ไม่สะอาดในช่วงที่ขาดแคลนน้ำ อย่างไรก็ตาม หมอท่านหนึ่งในลาบูตตาได้รายงานว่ามีชาวบ้านได้รับน้ำดื่มวันละ ๒ ขวดและน้ำใช้ในครัวเรือน ๑ แกลลอนต่อหนึ่งครอบครัว โดยระบุว่า ประชาชนขาดแคลนน้ำดื่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา และมีที่ทำว่าจะทวีความรุนแรงขึ้นหากไม่มีโครงการแยกน้ำทะเลออกจากแหล่งน้ำจืดเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน หน่วยงานเอ็นจีโอต่างๆ ในพื้นที่ได้ช่วยเหลือโดยนำน้ำใส่รถบรรทุกตระเวนแจกจ่ายให้กับชาวบ้านที่ประสบภัยแล้ง นอกจากนี้ หน่วยงานเอ็นจีโอได้เตรียมการว่าจ้างเรือบรรทุกน้ำสะอาดมาแจกจ่ายให้กับประชาชนอีกด้วย ทั้งนี้ บ่อน้ำและหนองน้ำหลายแห่งในพื้นที่ได้ถูกทำลายจากน้ำทะเล ภายหลังเกิดเหตุการณ์พายุไซโคลนนาร์กิสเมื่อวันที่ ๒-๓ เดือนพฤษภาคมของปี ๒๕๕๑ ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นได้คร่าชีวิตประชาชนไปกว่า ๑๓๘,๐๐๐ คน (หนังสือพิมพ์ออนไลน์ประชาไท วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒)

วิเคราะห์การแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งปี ๒๕๕๒

จากแผนเตรียมรับสถานการณ์ปี ๒๕๕๒ พบว่ารัฐบาลยังคงใช้นโยบายแบบเดียวกับรัฐบาลสมัยต่าง ๆ ที่ผ่านมานในอดีต คือ รัฐบาลมีการติดตามแก้ไขปัญหาในระยะสั้น เน้นให้ภาคเกษตรกรรมมีน้ำเพียงพอเพื่อการบรรเทาความเสียหาย เน้นการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งในจังหวัดต่าง ๆ การวางแผนปลูกพืชระยะสั้นในฤดูแล้ง และรัฐบาลมีแนวนโยบายในการ

แก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยมีการจัดทำโครงการขุดบ่อน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน เหมือนดังที่ ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๕) ได้วิจัยไว้ว่ารัฐบาลควรต้องเร่งดำเนินการจัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำไว้ เพื่อใช้ในช่วงที่มีปัญหาฝนทิ้งช่วงและปัญหาภัยแล้ง โดยรัฐบาลต้องลงทุนในเรื่องการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ และสนับสนุนให้เกษตรกรและชาวบ้านสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กไว้ใช้ในเรือกสวนไร่นา และในหมู่บ้าน แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้มีการเตรียมแผนรับสถานการณ์ของแต่ละกรมในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แยกแผนปฏิบัติเป็นขั้นตอน ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ซึ่งมีการดำเนินการจัดการกับสถานการณ์ภัยแล้งอย่างเป็นระบบดีขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา

สำหรับแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี นั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแผนที่จะพัฒนาแหล่งน้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน พัฒนาระบบประปา การเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายน้ำ การจัดการน้ำภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน เหมือนดังที่ กนกวรรณ (๒๕๔๘) ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะไว้ว่าการจัดการทรัพยากรน้ำของชาวบ้าน เพื่อนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น มีนัยสำคัญมากต่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม นโยบายสาธารณะการจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วม จะเป็นการเสริมหนุนให้เห็นนโยบายการบริหารจัดการน้ำของรัฐอีกทางหนึ่ง สำหรับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นั้นคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเปิดโครงการชลประทาน ๔ โครงการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ได้แก่ โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปยังแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัดระยอง โครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก-อ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะที่ ๒) โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง โครงการผันน้ำก็เป็นโครงการหนึ่งที่ กนกวรรณ (๒๕๔๘) ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะไว้ว่า รัฐบาลมีแนวคิดในการผันน้ำโดยคาดหวังและเชื่อว่าโครงการผันน้ำนี้จะช่วยให้การแก้ปัญหาสถานการณ์ภัยแล้งอย่างยั่งยืน สำหรับโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี เป็นโครงการหนึ่งที่สามารถป้องกันการรุกคืบของน้ำเค็มเข้ามาในบริเวณพื้นที่โครงการในช่วงฤดูแล้ง เหมือนดังที่ ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๗) ได้วิจัยไว้ว่า ภาวะน้ำเค็มหนุนสูง เป็นปัญหาหนึ่งที่ต้องเร่งเตรียมการรับมือ เนื่องจากน้ำในเขื่อนที่ส่งมาเพื่อผลักดันน้ำเค็มมีน้อย ทำให้น้ำเค็มเข้าพื้นที่เกษตรกรรมทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย สำหรับโครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทาน และส่งน้ำในฤดูฝนและฤดูแล้ง เพื่อการอุปโภค-บริโภค และเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เหมือนดังที่ ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๕) ได้วิจัยไว้ว่ารัฐบาลควรต้องเร่งดำเนินการจัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำไว้เพื่อใช้ในช่วงที่มีปัญหาฝนทิ้งช่วงและปัญหาภัยแล้ง โดยรัฐบาลต้องลงทุนในเรื่องการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ และศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๔) ได้วิจัยไว้ว่าเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้ง เกษตรกรจะเกิดปัญหาการแย่งน้ำกัน ดังนั้นการจัดสรรน้ำเป็นเรื่องที่กรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งครัดนโยบาย เพื่อให้เกิดการจัดสรรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

การแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งในประเทศไทย พบว่ารัฐบาลทำตามแผนเตรียมรับสถานการณ์ปี ๒๕๕๒ ที่ได้รายงานไว้ โดยมีการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่าง ๆ เช่น สนับสนุนเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ ปฏิบัติการฝนหลวง แผนการปลูกพืชฤดูแล้ง ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าด้านอาหารสัตว์ การจ่ายเงินช่วยเหลือ เหมือนดังที่ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (๒๕๔๕) ได้วิจัยไว้ว่า ผลกระทบทางการเกษตรที่เกิดขึ้นจากปัญหาภัยแล้งคือ ภาวะขาดแคลนน้ำทั้งน้ำเพื่อการทำการเกษตรและน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค แต่สำหรับสถานการณ์การปลูกพืชฤดูแล้งนั้น พบว่ามีพื้นที่ทำการเกษตรเกินการคาดการณ์ไว้ จำนวน ๑.๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๖ ของพื้นที่คาดการณ์ ซึ่งเมื่อมีพื้นที่ทำการเกษตรมากเกินการคาดการณ์ในช่วงฤดูแล้งนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อปริมาณที่มีอยู่เหมือนดังที่ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (๒๕๔๗) ได้วิจัยไว้ว่าถึงแม้ว่ารัฐบาลจะขอความร่วมมือจากเกษตรกรในการทำนาปรังครั้งที่ ๑ ตามพื้นที่เป้าหมาย และงดการทำนาปรังครั้งที่ ๒ แต่เกษตรกรก็ยังมี การดำเนินการเพาะปลูกต่อไป

บทที่ ๔

บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรกับสถานการณ์ภัยแล้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๔๘๐ คน และวุฒิสภา มีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๑๕๐ คน บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นประกอบด้วยบทบาทภายในสภา ซึ่งได้แก่ อำนาจในการตรากฎหมาย อำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และอำนาจในการให้ความเห็นชอบ เป็นต้น นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังมีบทบาทภายนอกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย โดยเฉพาะบทบาทการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน รวมทั้งบทบาทด้านต่างประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ สำหรับในกรณีสถานการณ์ภัยแล้งที่ทำให้เกิดความสูญเสียและเสียหายต่อประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกรของประเทศไทยนั้น จะขอกกล่าวถึงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายในสภา ด้านอำนาจในการตรากฎหมาย และอำนาจการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

อำนาจในการตรากฎหมาย

อำนาจในการตรากฎหมาย หมายถึง อำนาจในการออกพระราชบัญญัติ การแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกพระราชบัญญัติ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้มีผลใช้บังคับ

กรณีการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ภัยแล้งนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติจะใช้อำนาจที่มีอยู่ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้ง เพื่อเอื้อประโยชน์หรือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกร

อำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

๑. การตั้งกระทู้ถาม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ตั้งกระทู้ถามมีอิสระจากพรรคการเมือง กระทู้ถามแต่ละกระทู้ นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว กระทู้ถามแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือกระทู้ถามสด และกระทู้ถามทั่วไป

กระทู้ถามสด สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถาม ก่อนเริ่มประชุมตามเวลาที่ประธานสภากำหนด โดยระบุชื่อเรื่องที่จะถามพร้อมวัตถุประสงค์ว่าจะถามนายกรัฐมนตรีนหรือ

รัฐมนตรีผู้ใด และต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ๑. เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ๒. เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน ๓. เป็นเรื่องด่วน

กระทู้ถามทั่วไป การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษา ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไป ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบให้แยกระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

๒. การเสนอญัตติ

ญัตติ คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้สภาลงมติหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติอย่างไร

กรณีของปัญหาภัยแล้ง การเสนอญัตตินั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอญัตติขอให้สภาตั้งคณะกรรมการ หรือขอให้คณะกรรมการสามัญคณะใดคณะหนึ่งกระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ตามมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน โดยคณะกรรมการคือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้พิจารณากฎหมาย หรือกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา สภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจเลือกสมาชิกของสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา

ปัญหาภัยแล้งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เมื่อเกิดขึ้นแล้วได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตทรัพย์สินและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกร ดังนั้นเมื่อเป็นปัญหาของประชาชน และเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติญัตติ กระทู้ถามสด และกระทู้ถามทั่วไป ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

๑. พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๒

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๓/๒๔๘๒ (สมัยสามัญ) วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๔๘๒ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าให้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พุทธศักราช ๒๔๗๗ พระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนังแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ และพระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๐ กับบันดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติ

นี้ หรือซึ่งมีข้อความขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และมีเหตุผลสรุปได้ว่าสภาผู้แทนราษฎรลงมติว่าสมควรจัดการควบคุมการชลประทานราษฎร เพื่อคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของราษฎร

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ หน้า ๑๒๕๔-๑๓๑๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๘๒

๒.พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๘/๒๕๒๒ (สมัยวิสามัญ) วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าให้เพิ่มเติมมาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๑๐ ตริ มาตรา ๓๘ ทวิ และมาตรา ๓๘ ตริ เพื่อกำหนดให้ผู้มีที่ดินอยู่ห่างจากน้ำ สามารถทำทางน้ำ เพื่อประโยชน์ในการเกษตรกรรมผ่านที่ดินของบุคคลอื่นได้โดยเสียค่าทดแทนตามที่ตกลงกัน หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด และมีเหตุผลสรุปได้ว่าที่ดินสำหรับใช้เพื่อเกษตรกรรมเป็นจำนวนมากอยู่ทางน้ำหรือแหล่งน้ำ ทำให้ไม่สามารถชักน้ำจากทางน้ำหรือแหล่งน้ำมาใช้เพื่อการระกอบเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง สมควรให้สิทธิแก่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำเหล่านั้นทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติรับหลักการด้วยคะแนนเสียงส่วนมาก และให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์พิจารณา ในการพิจารณาในวาระ ๓ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๒/๒๕๒๒ (สมัยวิสามัญ) เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๒๒ เห็นชอบให้วุฒิสภาพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่การพิจารณาของการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘/๒๕๒๒ (สมัยวิสามัญ) เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๒ ที่ประชุมมิมีมติรับหลักการและให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์พิจารณา ในการพิจารณาในวาระที่ ๓ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๒๓ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๒๒

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดและตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณา จำนวน ๑๕ คน ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๒๓ (สมัยสามัญ) วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๓ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว ในคราวประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๒๓ (สมัยสามัญ) วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๓ ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว ในคราวประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๒๓ (สมัยสามัญ) วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๓

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๗ ตอนที่ ๑๑๓ หน้า ๕-๘ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๓

๓. พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๕/๒๕๒๖ (สมัยสามัญ) วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๒๖ นายมนตรี ด่านไพบูลย์ เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๘๒ และมีเหตุผลว่าการใช้น้ำในการเพาะปลูกของเกษตรกรในบางท้องที่มีปัญหาหนัก คือเกษตรกรที่อยู่ทางต้นน้ำมักจะกักคูนน้ำไว้มากเกินไปจนความจำเป็น ทำให้เกษตรกรที่อยู่ห่างจากทางน้ำหรือปลายทางน้ำ ไม่มีน้ำใช้เพาะปลูกได้เพียงพอ จึงมีการทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ แม้จะมีกฎหมายลงโทษแก่บุคคลผู้กักเก็บน้ำไว้ก็ตาม แต่โทษที่กฎหมายกำหนดนั้นเบามากคือปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือจำคุกไม่เกินสิบห้าวันหรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้กระทำผิดจึงไม่เกรงกลัวอาญาแผ่นดินยังคงกักคูนน้ำไว้ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน จึงสมควรเพิ่มโทษและลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในกรณีนี้ให้สูงขึ้น

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการด้วยคะแนนเสียงส่วนมาก และให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์พิจารณา ในการพิจารณาในวาระ ๓ ในคราวประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๒๖ (สมัยสามัญ) เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๖ เห็นชอบให้วุฒิสภาพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่การพิจารณาของการประชุมวุฒิสภา ชุดที่ ๓ ครั้งที่ ๗/๒๕๒๖ (สมัยสามัญ) เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ที่ประชุมมีมติรับหลักการและให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์พิจารณา ในการพิจารณาในวาระที่ ๓ ในคราวประชุมชุดที่ ๓ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๒๖ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ที่ประชุมเห็นชอบกับสภาผู้แทนราษฎร ด้วยคะแนนเสียงข้างมาก

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๐ ตอนที่ ๑๗๐ หน้า ๑-๓ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๖

๔. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๔ (สมัยวิสามัญ) วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าโดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรส่งเสริมและควบคุมการชลประทานหลวงให้ดำเนินไปด้วยดี และห้ามมิให้นำทบบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติรักษาสคลอง ร.ศ. ๑๒๑ มาใช้สำหรับทางน้ำชลประทานตามความในพระราชบัญญัตินี้

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ ตอนที่ ๖๒ หน้า ๑๖๗๖-๑๖๘๓ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๘๕

๕. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๑/๒๔๕๗ (สมัยสามัญ) วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๕๗ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ โดยที่พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๕๕ ซึ่งประกาศใช้อยู่ในขณะนี้ ยังมีข้อความขาดตกบกพร่องอยู่หลายประการ ไม่เหมาะสมแก่การดำเนินการ และการควบคุมการชลประทานหลวง ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการเหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๖๔ หน้า ๑๔๘๓-๑๔๘๕ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๕๗

๖. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๖๗ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๐๗ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ โดยที่ปัจจุบันนี้กิจการชลประทานได้ขยายตัวกว้างขึ้น เพื่อให้ได้ผลตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ แต่ปรากฏว่าบทบัญญัติบางมาตราแห่งกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่เหมาะสมแก่การดำเนินงานก่อสร้าง การบำรุงรักษา และการควบคุมตลอดจนอัตราโทษ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่พอเพียงที่จะใช้ในการระงับปราบปรามผู้กระทำความผิดให้ได้ผลอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๑๒๔ หน้า ๑-๑๗ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๗

๗. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ครั้งที่ ๑๖ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๗ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง มาตรา ๔ มาตรา ๘ และมาตรา ๒๘ และมีเหตุผลว่าเนื่องจากในปัจจุบันนี้กิจการชลประทานได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น นอกจากนั้นการใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมแล้วมีการใช้น้ำชลประทานเพื่อกิจการโรงงาน การประปา การอุตสาหกรรมและกิจการอื่นด้วย แต่ปรากฏว่าบทบัญญัติบางมาตราแห่งกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่อาจเรียกเก็บค่าชลประทานจากผู้ประกอบกิจการโรงงาน การประปา และกิจการอื่นเป็นการตอบแทนได้ กับเพื่อประโยชน์แก่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวกับการชลประทานที่ประชุมมีมติให้รับหลักการและให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ในการพิจารณาวันที่ ๓ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒๒ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๗ เห็นสมควรให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๓๓ หน้า ๑-๓ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

๘. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๓/๒๕๒๕ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๕ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงในส่วนที่เกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และมีเหตุผลว่าโดยบทบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ บางอย่างไม่เหมาะสม และเข้าขัดกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้ปรับปรุงใหม่แล้วสมควรยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าว

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมิได้มีมติให้รับหลักการ และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาในการพิจารณาวันที่ ๓ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๒๕ (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๐ เห็นชอบให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาด้วยคะแนนเสียงส่วนมาก

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้เข้าสู่การพิจารณาของการประชุมวุฒิสภา ชุดที่ ๔ ครั้งที่ ๓/๒๕๓๐ (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๐ ที่ประชุมมีมติรับหลักการ และให้คณะกรรมการการปกครองพิจารณา ในการพิจารณาวันที่ ๓ ในคราวประชุมชุดที่ ๕ ครั้งที่ ๔/๒๕๓๐ (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๐ เห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมตามที่คณะกรรมการเสนอ

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดและตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณา ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๓๐ (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) จำนวน ๒๑ คน เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๐ และที่ประชุมวุฒิสภาได้ตั้งคณะกรรมการร่วมกันตามจำนวนดังกล่าวขึ้นพิจารณา ในคราวประชุมชุดที่ ๕ ครั้งที่ ๕/๒๕๓๐ (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมิได้มีมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้วด้วยคะแนนเสียงไม่เห็นชอบ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๓๐ (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๐ ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว ด้วยคะแนนเสียงส่วนมาก ในคราวประชุมชุดที่ ๕ ครั้งที่ ๗/๒๕๓๐ (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๐

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๑๖๔ หน้า ๖๓-๖๖ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๐

๘. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ครั้งที่ ๕ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๕ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าให้ความสำคัญการประกอบกิจการน้ำบาดาลอันได้แก่ การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล และการระบายน้ำลงบ่อบาดาล รวมตลอดถึงการอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และเหตุผลว่าในปัจจุบันมีการเจาะน้ำบาดาลและการใช้น้ำบาดาลกันอย่างกว้างขวางและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต แต่ยังไม่มีการควบคุมให้เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ จนปรากฏว่าแหล่งน้ำบาดาลบางแห่งเกิดขาดแคลนหรือเสียหาย ซึ่งถ้าปล่อยให้มีสภาพเช่นนี้อยู่ต่อไปอาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรของชาติ หรือทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สิน หรือสุขภาพของประชาชน สมควรมีมาตรการป้องกันอันเหมาะสมเพื่อประโยชน์แก่ชาติและประชาชน

ที่ประชุมมีมติรับหลักการและให้ตั้งคณะกรรมการการศึกษา การสาธารณสุข และสาธารณสุขการพิจารณา ในการพิจารณาวาระที่ ๓ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญ) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เห็นสมควรให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๙๔ ตอนที่ ๖๕ หน้า ๘-๒๘ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๐

๑๐. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๓๕ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ ดังนี้ แก้ไขมาตรา ๕ เพื่อให้อำนาจรัฐมนตรีกำหนดเขตท้องที่ห้ามสูบน้ำบาดาล แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ และเพิ่มมาตรา ๒๕ ทวิ เพื่อกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล การยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล และการชำระค่าใช้น้ำบาดาล เพิ่มมาตรา ๗ ทวิ และมาตรา ๗ ตริ เพื่อให้อำนาจกรมทรัพยากรธรณี ในการจัดให้มีการฝึกอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาล แก่ช่างเจาะน้ำบาดาล และจดทะเบียนช่างเจาะน้ำบาดาล แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ เพื่อปรับปรุงองค์คณะของคณะกรรมการน้ำบาดาล แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ เพิ่มมาตรา ๒๐ ทวิ กับแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑ และมาตรา ๓๓ เพื่อวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับใบอนุญาต เพิ่มมาตรา ๓๐ ทวิ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ดำเนินการ เพิ่มมาตรา ๓๖ ทวิ และยกเลิกมาตรา ๓๘ เพื่อปรับปรุงบทกำหนดโทษให้สอดคล้องกัน ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม และเหตุผลว่าในปัจจุบันได้มีการเจาะและใช้น้ำบาดาลมากขึ้นเป็นเหตุให้เกิดปัญหาวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและปัญหาแผ่นดินทรุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการกำหนด

เขตห้ามสูบน้ำบาดาล การกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายสูบน้ำบาดาลให้ใกล้เคียงกับค่าน้ำประปาเพื่อให้ประชาชนลดการใช้น้ำบาดาล หรือเลิกใช้น้ำบาดาล เมื่อมีการให้บริการประปาแล้ว ปรับปรุงบทกำหนดโทษและปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมกับสภาพการในปัจจุบัน รวมทั้งเพิ่มอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ช่างเจาะน้ำบาดาลมีความรู้ความสามารถในการเจาะน้ำบาดาล สมควรกำหนดให้กรมทรัพยากรธรณี จัดให้มีบริการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาลทั้งของรัฐและเอกชน และจดทะเบียนช่างเจาะน้ำบาดาล

ที่ประชุมมีมติให้รับหลักการด้วยคะแนนเสียงส่วนมาก และให้คณะกรรมการการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมพิจารณา ในการพิจารณาวันที่ ๓ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๘/๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๕ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายด้วยคะแนนเสียงส่วนมาก

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๔๔ หน้า ๓๘ -๔๔ ลงวันที่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕

๑๑. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าเพื่อควบคุมการเจาะน้ำบาดาลและใช้น้ำบาดาลมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การทรุดตัวของแผ่นดิน การแพร่กระจายของน้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาล ตลอดจนทำให้ระดับน้ำในชั้นน้ำบาดาลลดลง

ที่ประชุมมีมติให้รับหลักการด้วยเสียงข้างมาก และให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่..) พ.ศ. พิจารณา ในการพิจารณาในวาระที่ ๓ เมื่อวันที่ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ เห็นชอบให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาด้วยคะแนนเสียงส่วนมาก

ร่างพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่การพิจารณาของการประชุมวุฒิสภา เมื่อคราวประชุม ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ ที่ประชุมมีมติรับหลักการและให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ในการพิจารณาวันที่ ๓ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๕

สภาผู้แทนราษฎรมติเห็นชอบกับคณะกรรมการร่วมกัน เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๖ วุฒิสภามีมติเห็นชอบกับกรรมาธิการร่วมกัน เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๖

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๕๕ ก หน้า ๑ -๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๖

๑๒.พระราชบัญญัติค้ำและคู้หน้า พ.ศ. ๒๕๐๕

พระราชบัญญัตินี้เป็นผลจากการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕๔ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๔ คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญสรุปได้ว่าโดยที่พระราชบัญญัติค้ำและคู้หน้า พุทธศักราช ๒๔๘๔ ไม่มีผลตามเจตนาที่ตรากฎหมายนั้นขึ้นไว้ เพราะในปัจจุบันนี้การเกษตรกรรมบางท้องที่ไม่ได้ทำอย่างเดียว แต่มีทั้งการทำไร่และการทำนาในทุ่งเดียวกัน ในเวลาเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติค้ำและคู้หน้าขึ้นใหม่ แทนพระราชบัญญัติค้ำและคู้หน้า พ.ศ. ๒๔๘๔ ที่ยกเลิกไป

และประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๕ ตอนที่ ๒๕ หน้า ๔๓๕-๔๔๔ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๕

๒. การทูลถามทั่วไปเกี่ยวกับภัยแล้ง

ปี ๒๕๕๒

๑. กระทู้ถาม เรื่อง ภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรในภาคเหนือตอนล่าง และจังหวัดสุโขทัย เสนอโดยนายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดสุโขทัย ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในที่ประชุมสภา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบายหรือแนวทางที่จะขยายระบบชลประทาน ขุดลอกหนอง บึง คลอง รวมทั้งการจัดสรรน้ำในช่วงฤดูแล้ง ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย

กระทู้ถามนี้ได้ตอบในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ แต่เนื่องจากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ยังไม่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสภาผู้แทนฯ จึงทำให้ขณะนี้ไม่สามารถเผยแพร่ได้

๒. กระทู้ถาม เรื่อง ปัญหาภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรในจังหวัดพิษณุโลก เสนอโดยนายวรงค์ เดชกิจวิกรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดพิษณุโลก ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในที่ประชุมสภา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับแนวทางและรายละเอียดในการจัดสรรโควตาน้ำและขยายระบบชลประทานจากโครงการลุ่มน้ำปิง สู่นพื้นที่บางระกำตอนบน และจากลุ่มน้ำยมและน่าน สู่นพื้นที่บางระกำตอนล่าง รวมทั้งนโยบายของกระทรวงเกษตรที่จะขยายระบบชลประทานในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

กระทู้ถามนี้ได้ตอบในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ แต่เนื่องจากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ยังไม่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสภาผู้แทนฯ จึงทำให้ขณะนี้ไม่สามารถเผยแพร่ได้

๑. กระทู้ถาม เรื่อง การสนับสนุนโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมซ้ำซาก เสนอโดยนายประมวล เหมเปีย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดชลบุรี ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในที่ประชุมสภา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับการนำเรื่องโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติงบประมาณดำเนินการก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง

เนื่องจากสิ้นสุดสมัยประชุม และตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖๒ วรรคสาม ทำให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีการเผยแพร่จากราชกิจจานุเบกษา

ปี ๒๕๕๑

๑. กระทู้ถาม เรื่อง การก่อสร้างฝายชลประทานกั้นลำเซบก และลำเซบาย เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เสนอโดยนายศุภชัย ศรีหาล้า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดอุบลราชธานี ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในที่ประชุมสภา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับการก่อสร้างฝายชลประทานกั้นลำเซบก และลำเซบายบริเวณพื้นที่อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี กรมชลประทานก่อสร้างหรือไม่ และจะดำเนินการอย่างไร

นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้ตอบกระทู้ถามในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการสั่งการให้กรมชลประทานเร่งดำเนินการโดยด่วนในการสำรวจแหล่งน้ำ ในเขตอำเภอม่วงสามสิบซึ่งมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ๓ อ่าง จะจัดเตรียมงบประมาณในการขุดลอกที่ตื้นเขินให้ทางน้ำไหลได้สะดวก สำหรับฝายกั้นลำเซบกกับลำเซบาย ในจังหวัดอุบลราชธานีมี ๓ แห่ง เป็นโครงการที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ประกอบด้วยฝายกั้นลำเซบก ๑ แห่ง ฝายกั้นลำเซบาย ๒ แห่ง ปัจจุบันทางกรมชลประทานได้ไปดำเนินการก่อสร้างห้วงงานเสร็จสรรพแล้วทั้ง ๓ แห่ง

๒. กระทู้ถาม เรื่อง ภัยพิบัติจากภัยแล้งในจังหวัดลพบุรี เสนอโดยนายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชาชน จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบาย และการดำเนินการของ

รัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณค่าพันธุ์พืช ค่าไถปักดำ ให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง รวมทั้งรายละเอียดการจ่ายงบประมาณผ่านทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

นายสมักร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นได้ตอบกระทู้ถามในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๑๓๘ ง วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ หน้า ๑๑๘ -๑๒๑ มีสาระสำคัญว่า ฝนทิ้งช่วงที่เกิดระหว่างวันที่ ๔ มิถุนายน - ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติวงเงินช่วยเหลือ ๓๓,๓๔๘,๖๖๒.๖๕ บาท ฝนทิ้งช่วงเกิดระหว่างวันที่ ๑ สิงหาคม - ๑๐ กันยายน ๒๕๕๐ วงเงินขอรับความช่วยเหลือ ๒๐,๘๔๓,๐๑๑.๐๐ บาท และที่จังหวัดเพชรบูรณ์ฝนทิ้งช่วงระหว่างวันที่ ๑ พฤษภาคม - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ วงเงินขอรับความช่วยเหลือ ๕๖,๕๘๘,๓๓๓.๐๐ บาท ประชุมคณะอนุกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ เห็นชอบให้ขอรับการสนับสนุนงบกลางเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ปี ๒๕๕๐

ปี ๒๕๔๘

๑. กระทู้ถาม เรื่อง ให้ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ประสบภัยแล้งที่จังหวัดลพบุรี เสนอโดยนายนิคม วรรณปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รัฐบาลได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสำรวจความเสียหายอย่างไร จำนวนเกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง การจัดหาผู้มีวิธีการอย่างไร รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณ

นายทนง พิทยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง พลอากาศเอก คงศักดิ์ วันทนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และ คุณหญิงสุดาวรัตน์ เกตุราพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๒ ตอนที่ ๑๒๖ ง วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๘ หน้า ๘๘ - ๙๑ มีสาระสำคัญว่า รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง โดยจังหวัดลพบุรี ธ.ก.ส. ได้ขยายระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ให้แก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง โดยจังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ประสบภัยแล้ง รวม ๑๑ อำเภอ ๘๗ ตำบล ๓๐๑ หมู่บ้าน ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ๔๘,๘๘๐ ครัวเรือน ๑๓๖,๑๒๖ คน พื้นที่การเกษตรเสียหาย รวม ๔๐๑,๘๐๖.๖๕ ไร่ รวมมูลค่าความเสียหาย ๑๕๘,๓๕๕,๔๔๔.๖๕ บาท ธ.ก.ส. ได้ขยายระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้แก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง จำนวน ๑,๓๓๘ ราย เป็นเงิน ๔๘.๒๕ ล้านบาท นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ได้ให้เงินกู้สัญญาใหม่แก่เกษตรกรที่ประสบดังกล่าว เพื่อให้มีเงินทุนในการผลิตฤดูกาลใหม่หรือเพื่อฟื้นฟูการผลิตที่ได้รับความเสียหายให้กลับคืนสภาพปกติ จำนวน ๒๓๒ ราย เป็นเงิน ๕.๑๐ ล้านบาท

ปี ๒๕๔๓

๑. กระทู้ถาม เรื่อง การแก้ไขปัญหาภัยแล้งในฤดูแล้งและน้ำท่วมในฤดูฝนในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เสนอโดยนายประกอบ รัตนพันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และโครงการของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาภัยแล้งและปัญหาน้ำท่วมในเขตอำเภอทุ่งสง รวมทั้งงบประมาณเพื่อก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๓๔ ก วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ หน้า ๔๑ - ๔๓ มีสาระสำคัญว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทานขณะนี้ กำลังเร่งศึกษาโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ โดยการกำหนดงานสำรวจด้านวิศวกรรม ด้านอุทกวิทยา ด้านธรณีและปฐพีวิทยา เมื่อแล้วเสร็จจะนำผลการศึกษาเบื้องต้น ไปจัดเข้าแผนงานก่อสร้างต่อไป

ปี ๒๕๔๖

๑. กระทู้ถาม เรื่อง ให้สร้างอ่างเก็บน้ำที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง เสนอโดยนายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ รัฐบาลจะดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก หรือไม่อย่างไร รวมทั้งรัฐบาลมีนโยบายที่จะดำเนินการโครงการชลประทานในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลกอย่างไร

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๓๔ ก วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๖ หน้า ๕๑ - ๕๒ มีสาระสำคัญว่า คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมชลประทานเปิดโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่บ้านเขาหินลาด ตำบลคันไ้ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ ในวงเงินงบประมาณ ๖,๗๘๐.๘๐ ล้านบาท โดยกรมชลประทานเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๕๐ และเมื่อโครงการเขื่อนแควน้อยแล้วเสร็จ ราษฎรในเขตโครงการจะมีน้ำใช้สำหรับการอุปโภคบริโภคประมาณ ๔๗ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒. กระทู้ถาม เรื่อง การแก้ไขปัญหากล้วยแล้งในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เสนอโดยนายประกอบ รัตนพันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และโครงการของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหากล้วยแล้งรวมทั้งงบประมาณเพื่อก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๔๗ ก วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ หน้า ๑๕ - ๑๘ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายและแผนงานเพื่อป้องกันและแก้ไขกล้วยแล้งในพื้นที่อำเภอทุ่งสง ไว้รองรับสถานการณ์แล้ว โดยได้มอบหมายหน่วยงานในสังกัดดำเนินการและเตรียมการแผนการช่วยเหลือ ได้แก่สำนักฝนหลวง กรมชลประทาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน สำหรับโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำดัง ทางกรมชลประทานกำลังรอผลการออกแบบรายละเอียดเพื่อพิจารณาจัดทำงบประมาณก่อสร้าง

๓. กระทู้ถาม เรื่อง การสร้างเขื่อนเพื่อแก้ปัญหากล้วยแล้งแบบถาวร เสนอโดยนายนิม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการสร้างเขื่อนอ่างเก็บน้ำ ในพื้นที่คลองห้วยหวาย คลองซับลังกา คลองลำห้วยเสา คลองห้วยยาง ถึงแม่น้ำป่าสัก ๔ ตอน หรือไม่อย่างไร ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำป่าสักได้มีโครงการสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝ่าย ขุดลอกคลองในพื้นที่ใด ขอให้สำนักงานชลประทานที่ ๑๐ ช่วยดูแลให้ความสะดวกในการบริหารจัดการน้ำ

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายสรอรรถ กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๕๘ ก วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ หน้า ๑๕ - ๑๖ มีสาระสำคัญว่าโครงการสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และขนาดกลาง ตามคลองห้วยหวาย คลองซับลังกา คลองลำห้วยเสา คลองห้วยยาง นั้นกรมชลประทานได้ดำเนินการดังนี้ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองห้วยหวาย ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาความเหมาะสม คลองซับลังกาไม่มีความเหมาะสมที่จะก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ คลองลำห้วยเสา ได้ดำเนินการก่อสร้างเป็นโครงการชลประทานขนาดเล็กในปีงบประมาณ ๒๕๓๘ แล้ว โครงการอ่างเก็บน้ำคลองห้วยยาง ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาความเหมาะสม สำนักงานชลประทานที่ ๑๐ มีพื้นที่รับผิดชอบ ๑๖,๒๓๑,๒๐๐ ไร่ โดยรับผิดชอบในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔. กระทู้ถาม เรื่อง ปัญหาภัยแล้งในพื้นที่จังหวัดตรัง เสนอโดยนายสุวรรณ กู้สุจริต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดตรัง ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับมาตรการของรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาภัยแล้งในเขตพื้นที่จังหวัดตรังเป็นกรณีเร่งด่วน เนื่องจากเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลา ๔ เดือนติดต่อกัน

นายโกกีน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๖๗ ก วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ หน้า ๘ - ๑๒ มีสาระสำคัญว่า จังหวัดตรังได้แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนจาก ภัยแล้งโดยใช้ระบบชลประทานเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร เขตพื้นที่ชลประทานของโครงการฝาย คลองนางน้อย ได้ปล่อยน้ำไปตามคลองส่งน้ำสายใหญ่และคลองซอยอย่างต่อเนื่อง โครงการ ชลประทานคลองกะลาเส มีระบบส่งน้ำไปตามคลองสายใหญ่และคลองซอย ผ่านพื้นที่เกษตรกร และสวนผลไม้ของราษฎร โครงการอ่างเก็บน้ำคลองท่าจิ้ว ได้ปล่อยน้ำลงคลองธรรมชาติด้านท้าย อ่างเก็บน้ำ นอกจากนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองซาอีกด้วย

๕. กระทู้ถาม เรื่อง ปัญหาการเกิดน้ำท่วมและภัยแล้งซ้ำซาก เสนอโดยนายนคร มาฉิม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดพิษณุโลก ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบใน ราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินการของรัฐบาล ที่จะพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมและพื้นที่ที่เกิดภัยแล้งซ้ำซากในพื้นที่หมู่บ้านยาว บ้าน ป่าช่าน บ้านฟากน้ำ บ้านตะเคียนใหญ่ บ้านหนองกระดาศบ้านร่องยงบ้านน้ำลัดอำเภอนครไทยอย่างไร

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๑๒๘ ก วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ หน้า ๑๘ - ๑๙ มี สาระสำคัญว่า พื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมและพื้นที่ที่เกิดภัยแล้งซ้ำซากข้างต้น อยู่ในลุ่มน้ำน่าน ซึ่ง กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแผนจะจัดทำแผนรวมการบริหารจัดการทรัพยากร น้ำภายในปีงบประมาณ ๒๕๔๖ และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๔๘ ซึ่งพื้นที่ประสบปัญหา ดังกล่าวจะได้รับการศึกษาหาแนวทางแก้ไขและบรรจุแผน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ปี ๒๕๔๕

๑. กระทู้ถาม เรื่อง การแก้ไขปัญหาภัยแล้งของประชาชน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี เสนอโดยนายนพดล อินนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย ระบบบัญชีรายชื่อ ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการวางแผน มาตรการ และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาของประชาชนในเขตตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี หรือไม่

นายสรอรรถ กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๖๘ ก วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ หน้า ๑๑ - ๑๔ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้วางแผนและมาตรการในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี ๒๕๔๖ โดยครอบคลุมพื้นที่อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ไว้แล้ว โดยจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปฏิบัติการฝนหลวง ด้านชลประทาน สำหรับงบประมาณดำเนินการช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๓๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ด้านพืชวงเงิน ๒ ล้านบาท ด้านปศุสัตว์และประมง วงเงิน ด้านละ ๑ ล้านบาท

๒. กระทู้ถาม เรื่อง ราษฎรประสบปัญหาภัยแล้ง เสนอโดยนายสมศักดิ์ คุณเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย จังหวัดขอนแก่น ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งเฉพาะหน้า นโยบายการแก้ไขปัญหาภัยแล้งระยะปานกลาง รวมทั้งแผนงานระยะยาวที่จะนำน้ำจากแหล่งอื่นมากักเก็บหรือไม่อย่างไร

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายสรอรรถ กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๘๖ ก วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๖ หน้า ๓๕ - ๔๑ มีสาระสำคัญว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง จังหวัดขอนแก่นนั้น ได้มีการเสนอโครงการแก้ไขปัญหาภัยแล้งแบบถาวร โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัดขอนแก่น เพื่อของบประมาณจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๓๓๐,๐๕๓,๕๕๘ บาท โดยโครงการดังกล่าวได้ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง อำเภอหนองเรือ และอำเภอภูเวียงด้วย นอกจากนี้กระทรวงเกษตร

และสหกรณ์ได้มีแผนงานด้านปฏิบัติการฝนหลวง การแก้ไขปัญหาหาระยะปานกลาง ใน ปีงบประมาณ ๒๕๔๕ กรมชลประทานได้รับงบประมาณในการดำเนินการศึกษาเพื่อวางแผนการ แก้ไขในระดับลุ่มน้ำ ส่วนการนำน้ำจากแม่น้ำโขงมาใช้ นั้น ปัจจุบันอยู่ในระหว่างจัดเตรียมข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การทำข้อตกลงในการใช้น้ำจากแม่น้ำโขง

๓. กระทู้ถาม เรื่อง ขอให้กรมชลประทาน และกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก หรือขนาดกลาง เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เสนอโดยนายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบายการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ๘ แห่ง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำซับเพ็ก อ่างเก็บน้ำด่านเจริญชัย อ่างเก็บน้ำด่านประตูเกวียน อ่างเก็บน้ำยางสาว อ่างเก็บน้ำลำเหียง อ่างเก็บน้ำลำห้วยห้วย อ่างเก็บน้ำซับน้อย อ่างเก็บน้ำวังใหญ่

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๕๕ ก วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๗ หน้า ๓๔ - ๓๗ มีสาระสำคัญว่าโครงการอ่างเก็บน้ำซับเพ็ก ไม่สมควรดำเนินการก่อสร้าง สำหรับโครงการอ่างเก็บน้ำด่านเจริญชัย อ่างเก็บน้ำด่านประตูเกวียน อ่างเก็บน้ำลำเหียง อ่างเก็บน้ำลำห้วยห้วย ได้ศึกษาจัดทำรายงานเบื้องต้นเสร็จแล้ว และจะได้ศึกษาความเหมาะสมของโครงการตามขั้นตอนต่อไป โครงการอ่างเก็บน้ำซับน้อย บริเวณก่อสร้างเป็นบริเวณเดียวกับโครงการอ่างเก็บน้ำลำห้วยห้วย โครงการทั้ง ๘ โครงการยังไม่มีโครงการใดที่ได้ทำการศึกษาสำรวจออกแบบแล้วเสร็จ จึงไม่สามารถประเมินราคาค่าก่อสร้างได้

ปี ๒๕๔๒

๑. กระทู้ถาม เรื่อง ขอให้รัฐบาลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาภัยแล้งโดยเจาะบ่อนบาดาล เสนอโดยนายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลในการเร่งให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมโยธาธิการ กรมการปกครอง กรมทรัพยากรธรณี ไปตรวจสอบซ่อมบ่อนบาดาล ตลอดจนการเจาะบ่อนบาดาลเดิมให้ลึกลงอีกเพื่อให้ น้ำไหลออกมา

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม

ที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๙๒ ก วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๒ หน้า ๑๓ - ๑๔ มีสาระสำคัญว่า กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้ทุกจังหวัดพิจารณาดำเนินการซ่อมแซมและเป่าล้างบ่อบาดาลให้ใช้การได้ โดยมีบ่อน้ำบาดาลที่สามารถใช้การได้จำนวน ๓๖,๔๑๒ บ่อ และมีงบประมาณในการเป่าล้างบ่อบาดาล จำนวน ๓,๕๐๐ บ่อ โดยได้ดำเนินการไปแล้ว ๒,๙๙๓ บ่อ ดำเนินการเจาะบ่อบาดาลแล้วเสร็จ ๕๗๑ บ่อ

๒. กระทู้ถาม เรื่อง มาตรการป้องกันภัยแล้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เสนอโดยนายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคความหวังใหม่ จังหวัดขอนแก่น ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการแก้ไข ภัยพิบัติภัยแล้งในช่วงเดือน มี.ค. - พ.ค. ๒๕๔๒

นายปัญญา เกสรทอง รองนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจากฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๙๒ ก วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๒ หน้า ๑๙ - ๒๔ มีสาระสำคัญว่าขณะนี้รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ และศูนย์เฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ และได้กำหนดนโยบายและ มาตรการในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำช่วงปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติ รับทราบและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามนโยบายและมาตรการดังกล่าว และปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาภัยแล้งในระยะยาวอยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๓. กระทู้ถาม เรื่อง ขอให้แก้ปัญหการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์ และเพื่อ การเกษตรสวนครัวจากภัยแล้ง เสนอโดยนายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับแผนและนโยบายในการช่วยเหลือ ราษฎรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง รายละเอียดการซ่อมบำรุงบ่อบาดาล น้ำประปาหมู่บ้าน รวมทั้ง รายละเอียดการดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝ่าย ขุดลอกคลอง

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายปองพล อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจากฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๑๐๗ ก วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ หน้า ๓๘ - ๔๒ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงมหาดไทย โดยสำนัก เลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ดังนี้ ๑. จัดตั้งศูนย์อำนวยการ เฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง ๒. กำหนดมาตรการเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้งให้ทุก

จังหวัดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติ ๓. เห็นชอบนโยบายการช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยแล้ง ปี ๒๕๔๒ และแผนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๒ ๔. การช่วยเหลือราษฎรได้มีการช่วยเหลือเบื้องต้นโดยให้จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งขึ้น นำน้ำสะอาดไปแจกจ่ายให้ราษฎรในหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง การสร้างทำนบชั่วคราวกั้นลำน้ำ การจ่ายเงินอุดหนุนราชการ การปรับปรุงพัฒนาบ่อบาดาลได้รับงบประมาณในการเป่าล้างบ่อ ๗,๕๐๐ บ่อ

ปี ๒๕๔๑

๑. กระทู้ถาม เรื่อง ขอให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เพื่อช่วยราษฎรผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช ทำนา และช่วยอนุรักษ์พันธุ์ปลา พันธุ์พืชล้มลุก และพืชยืนต้น เสนอโดยนายนิยม วรรณปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถาม นายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำท้องถิ่นที่อำเภอชัยบาดาล ท่าหลวง ลำสนธิ สระโบสถ์ โศกเจริญ วิเชียรบุรี ศรีเทพ และเทพสถิตย์ รวมถึงอีสานตอนล่าง และภาคเหนือตอนใต้ ซึ่งมีความแห้งแล้ง จะดำเนินการอย่างไร

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายปองพล อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๗ ตอนที่ ๑ ก วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๑ หน้า ๔ - ๑๐ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยกำหนดแผนงานโครงการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างถาวรและในระยะสั้นโดยเร่งด่วน พื้นที่ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และปริมาณน้ำทั้งผิวดินและใต้ดินเพียงพอสำหรับใช้ตลอดฤดูแล้งจะสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดทำระบบประปาหมู่บ้านให้เพียงพอ พื้นที่ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับใช้ตลอดฤดูแล้ง ต้องส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น พื้นที่ที่ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติทั้งในระดับผิวดินและใต้ดิน จำเป็นต้องใช้วิธีให้บริการแจกจ่ายน้ำ

๒. กระทู้ถาม เรื่อง การทำฝนมเทียมเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เสนอโดยนายนิยม วรรณปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถาม นายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับแผนและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติการฝนมหลวงและการบินเกษตร รวมทั้งขอให้สำนักปฏิบัติการฝนมหลวงฯ เร่งทำฝนมหลวงในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ เพชรบูรณ์ ชัยภูมิ นครสวรรค์ ลพบุรี นครราชสีมา สระบุรี

นายปลอด อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และพลตรี
สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจากฯพณฯ
นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๕ ตอนที่ ๔๖ ก วันที่
๕ สิงหาคม ๒๕๔๑ หน้า ๒๘ - ๓๒ มีสาระสำคัญว่าสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้มี
แผนปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือเกษตรกรในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่เดือน
มีนาคม-ตุลาคม ของทุกปี ภาคกลางรวม ๒ คณะปฏิบัติการใช้สนามบินกองบิน ๔ จังหวัด
นครสวรรค์ เป็นฐานปฏิบัติการ ต่อมาได้มีการจัดตั้งเพิ่มเติมอีก ๑ คณะ โดยใช้สนามบินกองบิน ๒
จังหวัดลพบุรี เป็นฐานปฏิบัติการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒ คณะปฏิบัติการใช้สนามบิน
กองบิน ๑ จังหวัดนครราชสีมา เป็นฐานปฏิบัติการ ต่อมาได้มีการจัดตั้งเพิ่มเติมอีก ๑ คณะ โดยใช้
สนามบินพาณิชย์ จังหวัดขอนแก่น เป็นฐานปฏิบัติการ

๓. กระทู้ถาม เรื่อง งบประมาณด้านภัยแล้งประจำปี ๒๕๔๑ เสนอโดยนางมยุรา
อรุณเฑียร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคความหวังใหม่ จังหวัดมหาสารคาม ถามรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล
ในการดำเนินการก่อสร้างโครงการขุดลอกลำห้วยแท่น โครงการขุดลอกสระน้ำบ้านหนองบัว
โครงการขุดลอกลำห้วยวังเลา โครงการขุดลอกลำห้วยแท่น ๒ โครงการขุดลอกหนองบัว

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น
เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๘๓ ก วันที่ ๑๗ กันยายน
๒๕๔๒ หน้า ๑๘ - ๒๑ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงมหาดไทย โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท มี
โครงการขุดลอกสระทั้ง ๕ โครงการ อยู่ในแผนดำเนินงานปี ๒๕๔๑ จำนวน ๑ โครงการ คือ
โครงการขุดลอกสระน้ำบ้านหนองบัว ซึ่งได้รับการอนุมัติเงินงวดค่าก่อสร้าง จำนวน ๑,๕๗๗,๕๐๐
บาท ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนโครงการที่เหลือสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทได้แจ้ง
ให้จังหวัดมหาสารคาม ดำเนินการสำรวจออกแบบและประเมินราคาก่อสร้างไว้ และพิจารณาจัด
เข้าแผนดำเนินการตามความจำเป็นเร่งด่วนต่อไป

๔. กระทู้ถาม เรื่อง ราษฎรในจังหวัดมหาสารคามประสบภัยแล้ง เสนอโดยนางมยุรา
อรุณเฑียร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคความหวังใหม่ จังหวัดมหาสารคาม ถามนายกรัฐมนตรี
โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ภัยแล้ง รวมทั้งการตั้งหน่วยงานให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหาภัยแล้งในจังหวัด
มหาสารคาม

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายปองพล อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจากฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๑๐๗ ก วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ หน้า ๕๕ - ๕๘ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงมหาดไทย โดยสำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยให้ทุกจังหวัด เตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี ๒๕๕๒ คือ มาตรการทั่วไป และ มาตรการเฉพาะ ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โครงการชลประทานมหาสารคาม สำนักชลประทานที่ ๔ ได้เตรียมเครื่องสูบน้ำไว้ช่วยเหลือเกษตรกร และในปี ๒๕๔๒ สำนักฝนหลวงและการบินเกษตรกร ได้มีการเตรียมการช่วยเหลือพื้นที่แห้งแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไว้ด้วย

๕. กระทู้ถาม เรื่อง งบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง ปี ๒๕๔๑ เสนอโดยนางมยุรา อูรเคนทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคความหวังใหม่ จังหวัดมหาสารคาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนโครงการก่อสร้างถังเก็บน้ำฝนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด ๕๐ ลูกบาศก์เมตร ชนิดไม่ตอกเสาเข็ม เพื่อช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยแล้งของอำเภอและกิ่งอำเภอในจังหวัดมหาสารคาม

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๕ ตอนที่ ๘๖ ก วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ หน้า ๑๘ - ๒๔ มีสาระสำคัญว่ารูปแบบถังน้ำฝนที่กรมโยธาธิการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณมี ๒ ขนาด คือ ๕๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งปัจจุบันไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ส่วนถังขนาด ๒๐ ลูกบาศก์เมตร ในปี ๒๕๔๑ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๒,๐๐๐ ถัง กรมโยธาได้ตรวจสอบโครงการในพื้นที่ ๗ อำเภอ ๑ กิ่งอำเภอของจังหวัดมหาสารคาม พบว่ามีหมู่บ้านรับไปแล้วจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน

ปี ๒๕๔๐

๑. กระทู้ถาม เรื่อง การเตรียมการแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับเกษตรกร เสนอโดยนายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคความหวังใหม่ จังหวัดขอนแก่น ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับมาตรการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปัญหาเกษตรกรขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก รวมทั้งปัญหาการทำประมงในจังหวัดขอนแก่น

นายปองพล อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจากฯพณฯ

นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๕ ตอนที่ ๓๕ ก วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๑ หน้า ๒๘ - ๓๓ มีสาระสำคัญว่ารัฐบาลได้มีการเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งโดยดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจช่วยเหลือเกษตรกรในช่วงฤดูแล้ง ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จัดสรรน้ำในอ่างเก็บน้ำ มีแผนการช่วยเหลือโดยใช้เครื่องสูบน้ำ และรถยนต์บรรทุกน้ำ มีการกำหนดเป้าหมายการปลูกพืชฤดูแล้งปี พ.ศ. ๒๕๔๐/๔๑ การปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง และแผนปฏิบัติการควบคุมไฟป่า การขาดแคลนน้ำเพาะปลูกของเกษตรกรนั้นรัฐบาลได้ดำเนินการจัดเครื่องสูบน้ำ และรถบรรทุกน้ำ ไปช่วยเหลือเกษตรกร ส่วนการทำประมงรัฐบาลได้มีการกำหนดแผนโครงการส่งเสริมการใช้น้ำตามแนวทาง “ทฤษฎีใหม่”

๒. กระทู้ถาม เรื่อง การแก้ปัญหาภัยแล้ง โดยขอให้ทำฝนเทียมเพื่อช่วยผู้ประสบภัยในจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง เสนอโดยนายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับแผนและนโยบายของรัฐบาลในการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง รวมทั้งขอให้หน่วยงานฝนหลวงไปตั้งฐานปฏิบัติการทำฝนเทียมที่กองบิน ๒ ลพบุรี ได้หรือไม่ อย่างไร

นายชูชีพ หาญสวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๐ ก วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๐ หน้า ๔๓ - ๔๕ มีสาระสำคัญว่าสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้ดำเนินการช่วยเหลือจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางรวม ๒ คณะ ได้แก่ฐานปฏิบัติการสนามบินกองบิน ๔ จังหวัดนครสวรรค์ และฐานปฏิบัติการสนามบินกองบิน ๒ จังหวัดลพบุรี นอกจากนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ตั้งฐานปฏิบัติการที่สนามบินกองบิน ๒ จังหวัดลพบุรี อีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๐

ปี ๒๕๓๗

๑. กระทู้ถาม เรื่อง กรมโยธาธิการสำรวจและเจาะบ่อบาดาลเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งให้ราษฎรมีน้ำบริโภคและเลี้ยงสัตว์ เสนอโดยนายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับแผนและนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗ กรมโยธาธิการไปทำการสำรวจเจาะบ่อบาดาลจำนวนเท่าใด และนโยบายกรมโยธาธิการในการสร้างประปาหมู่บ้านขนาดเล็กตามแบบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ในปี ๒๕๓๘

พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้นได้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๕๔ ก วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๗ หน้า ๖๘ - ๗๓ มีสาระสำคัญว่าจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๕ ได้มอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งรุนแรง ๒๘,๔๓๕ หมู่บ้าน ให้หมดสิ้นไปภายใน ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๘) สำหรับการสำรวจเจาะบ่อบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง กรมโยธาได้ทำการเจาะบ่อ ๗๕ จังหวัด มีจำนวน ๖,๗๗๘ บ่อ ส่วนการสร้างประปาหมู่บ้านขนาดเล็กนั้น กรมโยธาธิการไม่มีนโยบายที่จะสร้างตามแบบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท แต่กรมโยธาธิการมีโครงการสร้างประปาหมู่บ้านที่เป็นแบบของกรมโยธาธิการ ในปีงบประมาณ ๒๕๓๘ จำนวน ๒,๐๐๐ แห่ง

ปี ๒๕๓๖

๑. กระทู้ถาม เรื่อง ขอให้สร้างประปาหมู่บ้านตามแบบที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัดลพบุรี สร้างที่บ้านโคกมะขามป้อมเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง เสนอโดยนายนิคม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับมีงบประมาณการสร้างประปาหมู่บ้าน ในปี ๒๕๓๖ ของจังหวัดลพบุรี จำนวน ๑๕๕ หมู่บ้าน ใน ๕ อำเภอ และ ๒ กิ่งอำเภอ รวมทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าก่อสร้างประปาบ้านโคกมะขามป้อมคิดเป็นเงินเพียง ๑๗,๐๐๐ บาท และมีการสำรวจความเหมาะสมของบ่อบาดาลเดิมที่จะสร้างประปาหรือไม่

พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๕ ก วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ หน้า ๒๔ - ๓๐ มีสาระสำคัญว่าจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๖ ได้ให้ความเห็นชอบแผนงานเร่งรัดให้มีน้ำสะอาดในชนบทด้วยระบบประปาชนบทระยะ ๑๐ ปี กรมโยธาธิการ สำนักเร่งรัดพัฒนาชนบท และการประปาส่วนภูมิภาค ดำเนินการสำรวจเพื่อขุดบ่อบาดาล และก่อสร้างประปาหมู่บ้านทั่วประเทศ ซึ่งรวมหมู่บ้านที่ตั้งกระทู้ถามด้วย ค่าก่อสร้างประปาบ้านโคกมะขามคิดเป็นเงิน ๑๗,๐๐๐ บาท โดยใช้งบประมาณสนับสนุนส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี สำหรับบ่อบาดาลเดิมนั้นขณะนี้ได้มีการดำเนินการสำรวจอยู่ ถ้าตรวจสอบพบเบื้องต้นว่าเหมาะสมก็จะสนับสนุนด้านเทคนิคและงบประมาณต่อไป

๒. กระทู้ถาม เรื่อง งบประมาณจังหวัดและงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง เสนอโดยนายอุดมเดช รัตนเสถียร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังธรรม จังหวัดนนทบุรี ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับสำนักนายกรัฐมนตรีได้จัดสรรงบประมาณจากงบกลางไปพัฒนาจังหวัด และแก้ปัญหาภัยแล้งแต่ละจังหวัดเท่าใด และจังหวัดนนทบุรีได้นำงบพัฒนาจังหวัดและงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งไปดำเนินการโครงการใดบ้าง

พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๖ ก วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๗ หน้า ๓๔ - ๔๕ มีสาระสำคัญว่ากระทรวงมหาดไทยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลตามโครงการดังนี้ ๑. โครงการพัฒนาจังหวัด โดยปีงบประมาณ ๒๕๓๗ ได้งบ ๔,๒๐๐ ล้านบาท ๒. งบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย (งบแก้ปัญหาภัยแล้ง) โดยปีงบประมาณ ๒๕๓๗ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย จังหวัดนนทบุรีได้รับสนับสนุนงบประมาณโครงการ ๓๔,๒๕๕,๕๘๒ ล้านบาท งบบริหาร ๒๕๒,๐๑๘ ล้านบาท

๓. กระทู้ถาม เรื่อง ขอให้รัฐบาลตั้งงบประมาณเพื่อขุดสระน้ำแก้ปัญหาภัยแล้ง เสนอโดย นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จังหวัดลพบุรี ถามนายกรัฐมนตรี โดยตอบในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของกระทู้ถาม ได้ถามเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐบาลในขุดสระน้ำหาแหล่งน้ำ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๑๗ ก วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๗ หน้า ๓๐ - ๓๕ มีสาระสำคัญว่าในปีงบประมาณ ๒๕๓๗ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ได้ตั้งงบประมาณไว้จำนวน ๑,๐๒๖.๒๓ ล้านบาท ส่วนงบประมาณขุดลอก ขุดสระ งบประมาณ ๒,๖๕๕ ล้านบาท นอกจากนี้กรมชลประทานได้รับงบประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท เพื่อดำเนินการขุดสระน้ำทั่วประเทศ ๑๒,๐๐๐ บ่อ โดยดำเนินการในเขตจังหวัดลพบุรี ๑๕๓ บ่อ

๒. การเสนอญัตติ

ปี ๒๕๕๑

เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๑ และครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเกี่ยวกับเรื่องน้ำและเรื่องปัญหาภัยแล้ง ในคราวเดียวกัน ซึ่งมีผู้เสนอญัตติทั้งหมดจำนวน ๘ ญัตติ ได้แก่

๑. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาโครงการผันน้ำจากแม่น้ำโขงเข้าพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นายพิษณุ หัตตสงเคราะห์ และนายไชยา พรหมา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๒. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งซ้ำซากในพื้นที่จังหวัดยโสธร (นายรณฤทธิ์ชัย กานเขต กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๓. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อศึกษาและพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและภัยแล้ง (นายสุทัศน์ เงินหมื่น กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๔. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาทั่วทั้งระบบ รวมทั้งศึกษาผลดี-ผลเสียของโครงการชลประทานระบบท่อ (นายวิฑูรย์ นามบุตร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๕. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้สภาฯ ตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาอุทกภัยบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาและหาแนวทางแก้ไข (นายเอกพจน์ ปานแถม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๖. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้สภาฯ ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการวางเครือข่ายและพัฒนาปรับปรุงระบบชลประทานทั่วประเทศ (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๗. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ชายฝั่งทะเลและบนเกาะ (นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๘. ผู้ตัด เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาเรื่องการก่อสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น จังหวัดแพร่ (นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล และนายชัยวัฒน์ ทรัพย์รวง เป็นผู้เสนอ)

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาให้แล้วเสร็จ และรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรภายใน ๖๐ วัน ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

- นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม	- นายชวลิต วิชยสุทธิ์
- นายชาญชัย อิศระเสนารักษ์	- นายไชยา พรหมา
- นายไตรรงค์ ดิธรรม	- นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี
- นายนิยม เวชกามา	- นายปัญญาชาติปัญญาวุฒิ
- นางพัฒนา สังขทรัพย์	- นายพิษณุ หัตตสงเคราะห์
- นายพีระเดช ศิริวันสาณฑ์	- นายพีระเพชร ศิริกุล
- นายวุฒิพงษ์ สวงวนวงศ์ชัย	- นายภราดร ปรีศนันท์กุล
- นายมานิต นพอมรบดี	- นายรณฤทธิ์ชัย กานเขต
- นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล	- นางวรศุติ สุวรรณปริสุทธ์
- นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์	- นายวิเชียร อุดมศักดิ์

- นายวิฑูรย์ นามบุตร
- พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์
- นายสถาพร มณีรัตน์
- นายสมชัย เจริญช่าง
- นายสำราญ ศรีเปงวงศ์
- นายสุทัศน์ เงินหมื่น
- นางสาวสุนทรี ชัยวิรัตน์
- นายเสนาะ เทียนทอง
- นายวิทยา แก้วภราดัย
- นายวีระ วงศ์แสงนาค
- นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล
- นายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล
- นายสุชาย ศรีสุรพล
- นาวาตรี สุธรรม ระหงส์
- นายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์
- นายอดิศักดิ์ ทองไข่มุกด์

ต่อมาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง นายวิฑูรย์ ไชยธรรม เป็นกรรมการวิสามัญฯ แทนนาย สุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์ และนายสมชัย เจริญช่าง รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ขอลาออกจากกรรมการวิสามัญฯ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ได้มีมติตั้ง นายประมวล เอ็มเปีย เป็นกรรมการวิสามัญฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง หลังจากนั้นได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอญัตติเกี่ยวกับปัญหาน้ำอีก ๓ ญัตติ คือ

๑. ญัตติ เรื่อง ขอให้รัฐบาลเร่งแก้ปัญหาภัยแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคเหนือ โดยวิธีแบ่งสายน้ำจากลุ่มแม่น้ำโขงป้องกันภัยแล้ง น้ำท่วม โดยกักเก็บน้ำไว้ตามลุ่มแม่น้ำ โดยสร้างแก้มลิงและลำคลองเก็บน้ำไว้ (นายนิยม วรรณัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๒. ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาฯ พิจารณาศึกษาแนวทางผันน้ำจากลุ่มแม่น้ำโขงมากักเก็บ ในบริเวณแม่น้ำป่านักช่วงฤดูแล้ง (นายนิยม วรรณัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

๓. ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาฯ พิจารณาการพัฒนาลุ่มแม่น้ำ ๒๕ สาย โดยสร้างเขื่อนและหรืออ่างกักเก็บน้ำขึ้นบนใด (นายนิยม วรรณัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ซึ่งประธานสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาแล้ว ได้ส่งญัตติดังกล่าวให้คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาน้ำใช้ประกอบการพิจารณาด้วย เนื่องจากคณะกรรมการมีความจำเป็นต้องรับฟังข้อมูลจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เพื่อความรอบคอบและให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน คณะกรรมการจึงได้ขอขยายเวลาพิจารณาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก ๑๒๐ วัน และขอขยายการพิจารณาเพิ่มอีก ๖๐ วัน ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๘ วรรคสอง และขณะนี้คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้จัดทำรายงานสรุปผลการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาการศึกษาการแก้ไขปัญหา น้ำเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียบร้อยแล้ว ซึ่งกำลังรอกการนำเสนอเข้าที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

วิเคราะห์บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรกับสถานการณ์ภัยแล้ง

จากบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้านอำนาจการตรากฎหมาย และอำนาจการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับประเทศ การเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๒ จะเห็นว่าได้มีการเสนอร่างกฎหมายฉบับนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ หรือ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งได้มีการเสนอตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ จะเห็นว่าบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และโดยเฉพาะปัญหาภัยแล้ง พระราชบัญญัติที่ประกาศใช้เพื่อแก้สถานการณ์ภัยแล้งในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ได้แก่ พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร พ.ศ. ๒๕๘๒ พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๘๕ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๓ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๓ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐ จะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ส่วนพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ จะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล และพระราชบัญญัติคั้นและคูนน้ำ พ.ศ. ๒๕๐๕ จะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคั้นดินและคูนน้ำ สำหรับพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งมีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการใช้น้ำของเกษตรกรที่อยู่ต้นน้ำ กับเกษตรกรที่อยู่ปลายทางน้ำ เนื่องจากเกิดการทะเลาะวิวาทกัน แต่ปัจจุบันก็ยังมีปัญหาการทะเลาะวิวาทกันเหมือนดังที่ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (๒๕๔๓) ได้ทำการวิจัยไว้ว่าปัญหาที่ควรระวังในสถานการณ์ภัยแล้ง คือปัญหาการแย่งน้ำกันของเกษตรกรนำไปสู่เหตุรุนแรง

การตั้งกระทู้ถาม ทั้งกระทู้ถามสด และกระทู้ถามทั่วไปของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่เป็นประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งที่กำลังเกิด และส่งผลกระทบต่อเกษตรกร ณ เวลานั้น เพื่อให้รัฐบาลหามาตรการ ดำเนินการในการแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น กระทู้ถามที่ถามเกี่ยวกับสถานการณ์ภัยแล้งเป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับนโยบาย แผนงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหากลุ่มภัยแล้งทั้งระยะสั้น และระยะยาว นโยบายหรือแนวทางของรัฐบาลในการขยายระบบชลประทาน การจัดสรรโควตาน้ำ การก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำ การสร้างเขื่อนฝาย ขุดลอกคลอง การพัฒนาแหล่งน้ำ การตรวจซ่อม เสาบ่อบาดาล การปฏิบัติการฝนหลวง การ

สร้างถังเก็บน้ำฝน การสร้างประปาหมู่บ้าน เป็นต้น จะเห็นว่าประเด็นคำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถามจะเป็นประเด็นที่ได้มีการศึกษาวิจัยหรือเผยแพร่ในเอกสารวิชาการ บทความทางวิชาการ ดังที่ได้นำเสนอในบทที่ ๒ เช่น กรณีงานวิจัยของศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๗) ที่วิจัยพบว่าการสร้างอ่างเก็บน้ำเพิ่มมีผลทำให้สถานการณ์ภัยแล้งลดความรุนแรงลง งานวิจัยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๕) ที่วิจัยพบว่ามาตรการของรัฐบาลที่ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินมาตรการในระยะสั้น ดังนั้นรัฐบาลควรดำเนินการตามมาตรการระยะยาว คือการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ โดยเฉพาะแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ รวมทั้งแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็ก ปัญหาการจัดสรรน้ำที่ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๔) ได้ทำการวิจัยพบว่ากรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเคร่งครัดในนโยบายการจัดสรรน้ำเพื่อไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาท

สำหรับอุบัติเกี่ยวกับภัยแล้งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้น ที่ประชุมได้นำเรื่องภัยแล้งนี้ไปพิจารณาร่วมกันกับเรื่องน้ำ โดยตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาการแก้ไขปัญหา เพื่อให้การแก้ไขปัญหากลายเป็นระบบ เนื่องจากการแก้ไขปัญหากลภัยแล้งต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหา และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาการแก้ไขปัญหาได้มีมติให้ตั้งคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ ขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาอีก ๘ คณะ ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ ศึกษาการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลางตอนตะวันออก ภาคกลางตอนตะวันตก ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนตะวันออก จะเห็นว่าการดำเนินการศึกษาปัญหาน้ำของคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ แต่ละคณะนั้นครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งประเทศ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างสูงในการแก้ไขปัญหา น้ำและปัญหากลภัยแล้งของประเทศไทย

บทที่ ๕

สรุปวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

สถานการณ์ภัยแล้งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกยุคของรัฐบาลสมัยต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลสมัยนั้น ๆ ก็ได้มีการเตรียมการณ์ในการแก้ไขสถานการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไป ดังเช่นรายงานการวิจัยของศูนย์วิจัยกสิกรไทย (๒๕๔๘) รายงานว่าในปี ๒๕๔๗ รัฐบาลได้มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งระยะสั้น โดยเน้นให้ภาคเกษตรกรรมมีน้ำเพียงพอสำหรับการบรรเทาความเสียหาย แต่สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือการบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แก้ไขสถานการณ์ภัยแล้งได้ การบริหารจัดการน้ำจึงเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้ง รัฐบาลสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี (รัฐบาลชุดปัจจุบัน) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการน้ำ จึงได้มีการแถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ในหัวข้อ ๔.๒ นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ข้อ ๔.๒.๑ ภาคเกษตร โดย ๔.๒.๑.๗ เร่งรัดการจัดหาแหล่งน้ำให้ทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการผลิตทางการเกษตร โดยเน้นการเพิ่มสระน้ำในไร่นาและขุดลอกคูคลอง เพื่อบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้ง ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากน้ำให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับชนิดพืช เพิ่มพื้นที่ชลประทานทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตลอดจนขยายระบบการกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทานให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ

จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการน้ำเป็นปัจจัยสำคัญทางการเกษตร แต่การบริหารจัดการน้ำก็ต้องใช้งบประมาณอย่างมากในการเข้ามาบริหารจัดการ ดำเนินการ เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาทางการเกษตรที่เป็นผลมาจากภัยแล้ง ถ้าประเทศเรามีงบประมาณเพียงพอสำหรับใช้จ่ายและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งมีการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประสานงานโครงการระหว่างหน่วยงานระดับกรม ระดับกระทรวงอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อประเทศชาติและเกษตรกรต่อไป อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยก็ยังคงมีสถานการณ์ภัยแล้งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ทั้ง ๆ ที่มีการดำเนินการและการออกมาตรการต่าง ๆ มาแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้ง แต่สถานการณ์ภัยแล้งก็ไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป ทั้งนี้ จากการศึกษาพอจะวิเคราะห์ได้ว่า

ปัญหาสำคัญจากสถานการณ์ภัยแล้ง

๑. ปริมาณน้ำในแม่น้ำที่สำคัญและปริมาณน้ำในเขื่อนที่สำคัญอยู่ในระดับต่ำ โดยปริมาณน้ำในเขื่อนมีความสำคัญมากต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ดังเช่นที่ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (๒๕๕๐) ได้วิจัยพบว่าปริมาณน้ำในแม่น้ำสายสำคัญลดลงได้สร้างความเสียหายให้กับการเลี้ยงปลา

ในกระชัง และศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๘) ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ว่าช่วงปลายปี ๒๕๔๓ สถานการณ์ภัยแล้งมีที่ทำว่าจะรุนแรงเนื่องจากว่าปริมาณน้ำในเขื่อนมีน้อยกว่าปีที่ผ่านมา

๒. ปัญหาฝนทิ้งช่วง ซึ่งนิพนธ์ (๒๕๓๕) ได้ทำการศึกษาแล้วพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำจนนำไปสู่สถานการณ์ภัยแล้ง คือ ปัจจัยความผันแปรของปริมาณน้ำฝน และนอกจากนี้ยังพบว่าความแห้งแล้งตามปกติจะเกิดขึ้น ๒ ช่วง ได้แก่ ช่วงฤดูแล้ง และช่วงกลางฤดูฝน เนื่องจากปริมาณน้ำฝนจะมีน้อย และทิ้งช่วง

๓. ปัญหาการขาดแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก โดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (๒๕๔๕) ได้วิจัยพบว่ารัฐบาลควรมีการจัดสร้างแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ หรือแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็ก ให้แก่เกษตรกร เพื่อไว้ใช้ในช่วงที่มีปัญหาฝนทิ้งช่วงและปัญหาภัยแล้ง

ข้อเสนอแนะ

๑. รัฐบาลควรมีการพัฒนาสร้างแหล่งกักเก็บน้ำให้มากขึ้นโดยเฉพาะ ในพื้นที่แล้งซ้ำซาก เช่น ฝาย อ่างเก็บน้ำ เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร ในช่วงฤดูแล้ง
๒. รัฐบาลควรมีการเพิ่มขนาดความจุของแหล่งเก็บน้ำ ให้เก็บกักน้ำในช่วงฤดูฝนให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพการแพร่กระจายน้ำ หรือส่งน้ำไปตามคลองชลประทาน หรือคลองระบายน้ำ ไปยังแปลงเกษตรกรหรือพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะพื้นที่ที่เกิดแล้งซ้ำซาก
๓. รัฐบาลควรมีการสร้างระบบส่งน้ำแบบท่อโดยส่งน้ำจากแหล่งน้ำ กระจายจากไปยังทุกพื้นที่ที่ทำการเกษตร เพื่อลดการสูญเสียน้ำและเป็นการใช้น้ำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
๔. รัฐบาลออกมาตรการลดการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร รวมทั้งมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการปลูกป่า และเผยแพร่ความรู้รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและชาวบ้านเข้าใจถึงข้อดีของการปลูกป่าและข้อเสียในการตัดไม้ทำลายป่า
๕. รัฐบาลควรมีการประสานงานระหว่างกระทรวง และกรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ให้มีการบริหารโครงการหรือดำเนินการบริหารจัดการน้ำไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการใช้งบประมาณ และให้เกิดประสิทธิผลและผลสัมฤทธิ์สูงสุด ต่อประเทศชาติและเกษตรกรต่อไป
๖. รัฐบาลควรมีการขอความร่วมมือระหว่างประเทศในการผันน้ำ หรือบริหารจัดการน้ำจากแหล่งน้ำที่ไหลผ่านระหว่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

๑. กนกวรรณ มะโนรมย์. ภัยแล้ง การจัดการน้ำ และ นโยบายสาธารณะ. (กรุงเทพมหานคร : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน. วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๕๕๐๑., ๒๕๔๘)
๒. กรมประชาสัมพันธ์. จีนประกาศภาวะฉุกเฉินเนื่องจากภัยแล้ง. (กรุงเทพมหานคร: ข่าวกรมประชาสัมพันธ์. วันที่ ๕ กพ., ๒๕๕๒)
๓. กรมพัฒนาที่ดิน. พื้นที่แล้งซ้ำซาก. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์., ๒๕๕๒) http://www.ldd.go.th/web_irw/drought/drought_new.html.
๔. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. ฤดูกาลเกิดภัยแล้ง. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม., ๒๕๕๒)
<http://www.environment.in.th/evdb/info/diaster/disaster๐๕.html>.
๕. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. สาเหตุการเกิดภัยแล้ง. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม., ๒๕๕๒)
<http://www.environment.in.th/evdb/info/diaster/disaster๐๕.html>.
๖. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๒๕๕๑. แผนเตรียมรับสถานการณ์ช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๒. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๖๑ หน้า., ๒๕๕๑)
๗. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. แผนปฏิบัติการ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔. (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม., ๒๕๕๑)
๘. กรุงเทพมหานครออนไลน์. จีนเร่งให้ความช่วยเหลือพื้นที่ที่ได้รับภัยแล้ง. (วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒.)
๙. นิพนธ์ ตั้งธรรม และคณะ. ภาวะภัยแล้งในลุ่มน้ำเจ้าพระยา. (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์., ๒๕๓๕)
๑๐. ผู้จัดการออนไลน์. ๒๕๕๒. จีนประกาศภาวะฉุกเฉินภัยแล้ง ไร่นา ๖๐ ล้านไร่พินาศ, ปชช.ขาดน้ำดื่ม. (วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒.)
๑๑. ราชกิจจานุเบกษา. กระทรวงที่ ๐๔๓ ร. เล่มที่ ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๑๓๘ ง หน้า ๑๑๘ – ๑๒๑. (วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑.)
๑๒. ราชกิจจานุเบกษา. กระทรวงที่ ๐๐๒ ร. เล่มที่ ๑๒๒ ตอนที่ ๑๒๖ ง หน้า ๘๘ – ๙๑. (วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๘.)
๑๓. ราชกิจจานุเบกษา. กระทรวงที่ ๑๑๕ ร. เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๔๑ – ๔๓. (วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗.)

- ๑๔.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๒๓๑ ร เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๕๑ - ๕๒.
(วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗.)
- ๑๕.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๑๕๖ ร เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๔๓ ก หน้า ๑๕ - ๑๘.
(วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗.)
- ๑๖.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๗๐๘ ร เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๕๕ ก หน้า ๓๔ - ๓๗.
(วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๗.)
- ๑๗.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๐๘๕ ร เล่มที่ ๑๒๑ ตอนที่ ๖๗ ก หน้า ๕ - ๑๒. (วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๗.)
- ๑๘.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๘๑๑ ร เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๖๘ ก หน้า ๑๑ - ๑๔.
(วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖.)
- ๑๙.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๘๐๐ ร เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๘๖ ก หน้า ๓๕ - ๔๑.
(วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๖.)
- ๒๐.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๑๑๘ ร เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๕๘ ก หน้า ๑๕ - ๒๒.
(วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๖.)
- ๒๑.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๑๕๑ ร เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๑๒๘ ก หน้า ๑๘ - ๑๙.
(วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖.)
- ๒๒.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๐๕๔ ร เล่มที่ ๑๑๗ ตอนที่ ๑ ก หน้า ๔ - ๑๐.
(วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๓.)
- ๒๓.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๓๒ ร เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๘๓ ก หน้า ๑๘ - ๒๑.
(วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๒.)
- ๒๔.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๔๒๔ ร เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๕๒ ก หน้า ๑๓ - ๑๔.
(วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๒.)
- ๒๕.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๓๘๖ ร เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๕๒ ก หน้า ๑๕ - ๒๔.
(วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๒.)
- ๒๖.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๒๗๕ ร เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๑๐๗ ก หน้า ๕๕ - ๕๘.
(วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๒.)
- ๒๗.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๐๕๕ ร เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๑๐๗ ก หน้า ๓๘ - ๔๒.
(วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๒.)
- ๒๘.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๐๐๕ ร เล่มที่ ๑๑๕ ตอนที่ ๓๕ ก หน้า ๒๘ - ๓๓.
(วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๑.)
- ๒๙.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๐๕๓ ร เล่มที่ ๑๑๕ ตอนที่ ๔๖ ก หน้า ๒๘ - ๓๒.
(วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๑.)

- ๓๐.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๕๔ ร เล่มที่ ๑๑๕ ตอนที่ ๘๖ ก หน้า ๑๘ - ๒๔.
(วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑.)
- ๓๑.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๒๘ ร เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๐ ก หน้า ๔๓ - ๔๕.
(วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๐.)
- ๓๒.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๐๔ ร เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๕ ก หน้า ๒๔ - ๓๐.
(วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗.)
- ๓๓.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๕๖ ร เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๖ ก หน้า ๓๔ - ๔๕.
(วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๗.)
- ๓๔.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๑๕๘ ร เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๑๗ ก หน้า ๗๐ - ๗๕.
(วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๗.)
- ๓๕.ราชกิจจานุเบกษา. กระทู้ถามที่ ๒๐๕ ร เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๕๔ ก หน้า ๖๘ - ๗๓.
(วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๗.)
๓๖. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติคืนและคืนน้ำ พ.ศ. ๒๕๐๕ เล่มที่ ๗๕ ตอนที่ ๒๕ หน้า ๔๓๕ - ๔๔๔. (วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๕.)
๓๗. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒ เล่มที่ ๕๖ หน้า ๑๒๕๔ - ๑๓๑๓. (วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๘๒.)
๓๘. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ เล่มที่ ๕๗ ตอนที่ ๑๑๓ หน้า ๕ - ๕. (วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๓.)
๓๙. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖ เล่มที่ ๑๐๐ ตอนที่ ๑๗๐ หน้า ๑ - ๓. (วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๖.)
๔๐. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๖๒ หน้า ๑๖๗๖ - ๑๖๕๓. (วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๘๕.)
๔๑. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ เล่มที่ ๗๑ ตอนที่ ๖๔ หน้า ๑๔๘๓ - ๑๔๕๕. (วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๕๗.)
๔๒. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗ เล่มที่ ๘๑ ตอนที่ ๑๒๔ หน้า ๑ - ๑๗. (วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๗.)
๔๓. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ เล่มที่ ๕๒ ตอนที่ ๓๓ หน้า ๑ - ๗. (วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘.)
๔๔. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ เล่มที่ ๕๔ ตอนที่ ๖๕ หน้า ๘ - ๒๘. (วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๐.)
๔๕. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เล่มที่ ๑๐๕ ตอนที่ ๔๔ หน้า ๓๘ - ๔๔. (วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕.)

๔๔. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖ เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๕๕ ก หน้า ๑-๖. (วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๖.)
๔๕. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. แนวโน้มราคาข้าวปี ๕๒ : ยังมีหลากปัจจัยที่ต้องพิจารณา. (วารสารมองเศรษฐกิจ ฉบับที่ ๒๔๕๑ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒.)
๔๖. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. การเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง : ผลตอบแทนสูง...แต่พึงระวังปัจจัยเสี่ยง (วารสารมองเศรษฐกิจ ฉบับที่ ๑๕๖๑ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐.)
๔๗. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. ภัยแล้ง : ปัจจัยพึงระวังปี'๕๘. (วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.)
๔๘. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. ภัยแล้งปีถึงสู่ปี'๕๖ : ภาคเกษตรเสียหาย... ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท. (วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗.)
๔๙. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. ภัยแล้งปี'๕๗ : เตรียมรับมือ ... ก่อนภัยมา. (วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗.)
๕๐. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. ภัยแล้ง : ผลกระทบสินค้าเกษตรปี'๕๕. (วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕)
๕๑. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. ภัยแล้งปี ๒๕๕๔ : เตรียมรับมือ... วางแผนจัดสรรน้ำ. (วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔.)
๕๒. ศูนย์สื่อทำเนียบรัฐบาล. กระทรวงเกษตรฯ เร่งจัดทำแผนปฏิบัติการราชการ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เน้นนโยบายเร่งด่วน นโยบายแรงงาน และนโยบายเศรษฐกิจ. (วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒.)
๕๓. สภาผู้แทนราษฎร. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญทั่วไป) (วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑)
๕๔. สำนักข่าวอินโฟเควสท์. รัฐบาลเงินจัดสรรเงิน ๘.๖๗ หมื่นล้านบาท ตั้งกองทุนกู้วิกฤตภัยแล้ง. (วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒.)
๕๕. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี. (วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๒.)
๕๖. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี (วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒.)
๕๗. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี (วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒.)
๕๘. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี (วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒.)
๕๙. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี (วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๒.)
๖๐. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี (วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๒.)
๖๑. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี (วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๒.)
๖๒. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐสภาไทย ๒๕๑๗-๒๕๓๗. (กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร., ๒๕๔๓)
๖๓. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รวมกฎหมายประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๖. (กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร., ๒๕๕๖)
๖๔. สำนักนายกรัฐมนตรี. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เสนอต่อ

รัฐสภา วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและ
ราชกิจจานุเบกษา.,๒๕๕๑)

๖๕. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำมะโนการเกษตร พ.ศ. ๒๕๔๖. (กระทรวงเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร.,๒๕๔๗)

ภัยแล้งปี' ๕๒ กับ การเกษตรไทย

ปีที่พิมพ์	พฤษภาคม ๒๕๕๒
จำนวนหน้า	๘๒ หน้า
จำนวนพิมพ์	๑๐๐ เล่ม
จัดทำโดย	สวีณา พลพีชน์
พิมพ์ข้อมูล	ดาวรัตน์ สมจิตร
ฝ่ายศิลปกรรม	รติมา สารทะประภา
พิมพ์ที่	สำนักงานพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๕

